

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 30. SIJEČNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 52

tv ~~divani~~

**Ušutkani
divani**

**Intervju:
mr. Josip Ivanović**

TEMA BROJA: SJEVER BAČKE I DALJE META VANDALA

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 2, PSB Fitline, PSB Startor, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premial, Supeni i VETCAN – kompletna hrana za pras.

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.600 dinara	
1/4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PREPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.000 dinara	
1/4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1/1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 1.800 dinara	
1/3 = 1.300 dinara	
1/6 = 700 dinara	
1/12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA
- 30% BONUS
- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA
- 12 RATA OD PENZIJE
- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA
za putnička vozila
- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERSPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Sukobi DS-a i DSS-a koče formiranje Vlade

Pregovori obilježeni isključivostima.....6

Cenzura na TV Novi Sad

Ušutkani TV Divani.....7-9

Okrugli stol o položaju Hrvata

Tapkanje u mjestu.....9-11

Intervju

Mr. Josip Ivanović.....12-14

Recepcija prijatelji Hrvatskoj riječi u medijima

Prešućivanje, minimiziranje i korektno izvještavanje.....16,17

Dr. Miloran Pupovac na HTV

HDZ-ovi postupci ohrabruju.....18

U povodu obljetnice

Hrvatska riječ - godina prva.....20

Anketa

Čitatelji o nama.....21

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Cinična gesta

I što ćemo sad? Incidenti se u Subotici nastavljaju, a TV emisija koja o ekscesima treba izvijestiti skida se s programa državne televizije. Jesmo li doista upali u kovitlac, ili još uvijek ima oslonca za koji se možemo uhvatiti?

Nema sumnje da je zabrana TV Divana, jedine televizijske emisije na hrvatskom jeziku u SCG, najciničnija gesta koja se u ovoj situaciji mogla poduzeti. TV Novi Sad, koja se cijelo desetljeće smatrala predvodnikom ratnohuškačke politike s ove strane bojišnice, sada se samopostavlja kao najvažniji moderator medijskog prostora u Vojvodini. Prošlogodišnjim otvaranjem drugog kanala TV Novi Sad za programe na manjinskim jezicima, nije dogovoreno da to bude ograđeni zabran u kojem će manjine nesmetano tancati i pjevati i time usiljeno pokazivati kako su s razlogom potcjenjivane, jer, eto, ništa drugo i ne znaju. Ljudi iz manjinskih medija barem to nisu shvatili tako, niti im je to tko otvoreno rekao. A, izgleda se računalo upravo s tim.

Jer, čim je u TV Divanima progovoreno o nedavnim incidentima usmjerenim protiv ovdašnjih Hrvata, o njihovim mogućim uzrocima i neželjenim posljedicama, emisija je nenajavljeno i bez bilo kakvog službenog objašnjenja ukinuta. Umjesto nje, gledatelji su se mogli nastaviti diviti narodnim nošnjama i igrama nekih drugih »egzotičnih« manjina.

A u TV Divanima nije rečeno ništa osim onoga što svi već dobro znamo. Da su incidenti učestali, da im se mora stati na kraj, da im je cilj unositi u ljude nelagodnost i zebnju. Možda bi sve to čak i prošlo, budući da većina ovdašnjih, pa i neki inozemni mediji danima bruje o tome, da kojim slučajem Tomislav Žigmanov, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za informiranje i službenu uporabu jezika, nije u emisiji u jednom momentu podsjetio kako su elektronski mediji u Srbiji, među njima i TV Novi Sad, slabo ili nikako izvještavali o ekscesima na sjeveru Bačke. To je podsjećanje imalo svoju težinu tim prije što je Žigmanov naveo i da je na istoj toj TV Novi Sad jesenas, bez ikakvih ograda i naknadnih komentara, emitirana emisija »Otkopčano«, u kojoj je povjesničar Jovan Pejin grubo vrijeđao nacionalne manjine u Vojvodini, pa prema tome i Hrvate, za koje je rekao da tu niti ne postoje.

Razni vučelići, kekovici, grubači, štule, baletičke i ostale patriotske novinarske vedete, koji su godinama bili zaštitni znak TV Novi Sad u vrijeme njene najmrnje povijesti, izgleda i danas imaju svoje vjerne sljedbenike kojima je strano sve što vuče na novinarski profesionalizam.

Što će biti sudbina TV Divana, odlučit će uredništvo ove emisije. Ukoliko je tapkanje i iju-ju-kanje jedino što trebamo gledati u TV emisiji na hrvatskom jeziku, onda je bolje da je i ne gledamo. Manjinâ u Vojvodini ionako ima dovoljno, naći će se već neka koja će zadovoljiti folkloraske prohtjeve probirljivog rukovodstva TV Novi Sad.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 22. 1.

Predsjednik Rumunjske
Jon Iliesku boravio u posjetu
Srbiji i Crnoj Gori

NEDJELJA, 25. 1.

George Bush potpisao zakon
o finansijskoj pomoći Srbiji
uvjetovan izručenjem Ratka
Mladića Haagu

PETAK, 23. 1.

Nesporazumi u
tijeku formiranja srbijanske
vlade i dalje traju

PONEDJELJAK, 26. 1.

EU apelira na formiranje stabilne i
reformске vlade Srbije

UTORAK, 27. 1.

Skupština Srbije verificirala
mandate novih zastupnika,
ali nije izabrala predsjednika

SUBOTA, 24. 1.

Božidar Đelić, s Ekonomskog
forumu u Davosu:
Strani investitori čekaju novu
vladu

SRIJEDA, 28. 1.

Američki magazin »Forbs«
proglasio »yugo« najgorim
automobilom svih vremena

SRPSKI »ALFA ROMEO«

Tko ne bi volio zaviriti u glave 1,415.000 sanjali-
ca koje su podržale SRS, SPS, JUL, Liberale i li-
stu Nebojše Pavkovića? Zamislite, kakav je to so-
fisticirani sklop, milijuni i milijuni malih sivih
ćelija koje procesuiraju poruku: »Nije bilo ratnih
zločina. To je zavjera protiv Srba. Hoće suditi našim herojima.«
Pa, to se mora pušiti na sve strane! Ovčara, ping, Dubrovnik,
ping-ping, snimke koncentracionih logora u Bosni, ping-ping-
ping, razaranje Sarajeva, ping-ping-ping, Srebrenica, ping-
pššššš, izbjegličke kolone u kojima samo naizgled odlaze ljudi,
pššššš-ping-pšššššš, i ta osvojena spaljena zemlja, ping-piing,
blizu koje nailazite na masovne grobnice, pšššš-pšššššššš... Liči li
mentalni sklop prosječnoga srpskog spavača na novi »alfa ro-
meo« kada otvorite haubu: unutra je samo ploča s par procesor-
skih čipova koji reguliraju osnovne funkcije, taman toliko da se
sjećaju ratova, ali ne i svih »detalja«? To je jedino logično ob-
jašnjenje zašto bi netko bezrezervno pledirao za ograničenje vla-
stitih sloboda i prava na normalan život. **Bojan al Pinto-Brkić**,
»Helsinška povelja«, siječnja 2004.

DOBRI I LOŠI PRIMJERI

Grupa vrhunskih eksperata u toj oblasti,
među kojima je i naš poznati stručnjak
za međunarodno pravo profesor dr. Vo-
jin Dimitrijević, sačinila je pod pokrovi-
teljstvom Organizacije za europsku si-
gurnost i suradnju (OESS) takozvane
»Preporuke iz Lunda« o djelotvornom sudjelovanju naci-
onalnih manjina u javnome životu, pa prema tome, i u po-
slovima upravljanja državom. Te preporuke koristile su
mnoge europske zemlje, a napose one iz bivšeg komuni-
stičkog »lagera« koje se sada nalaze u tranziciji. U većem
ili manjem skladu s tim preporukama, sačinjeni su izborni
zakoni i u zemljama našeg okruženja. Dobri primjeri u
tom pogledu su Slovenija, Hrvatska, Mađarska i Rumuni-
ja. Srbija ne bi trebala biti izuzetak u ovom dijelu Europe.
U suprotnom, neće imati legitimitet tražiti da pripadnici
srpske manjine budu zastupljeni u parlamentima tih i dru-
gih zemalja. **Jan Briza**, novinar, »Dnevnik«, 25. siječnja
2004.

ZASTRAŠUJUĆE OZRAČJE

Ozračje je zastrašujuće. Čovjek ima dojam kako se
sudi Đinđiću, a ne ljudima koji su počinili jedno
mučko ubojstvo. Ubojstvo premijera jedne zemlje
nije samo mučki zločin, već i izuzetno opasan poli-
tički presedan. Zato se nadam da će se nešto promi-
jeniti tijekom suđenja, kako ne bi bila poslata poru-
ka da se politički zločin isplati. **Žarko Korać**, pred-
sjednik Komisije za ispitivanje propusta u osiguranju ubijenog
premijera Srbije Zorana Đinđića, Beta, 26. siječnja 2004.

NEMA NAS NIGDJE

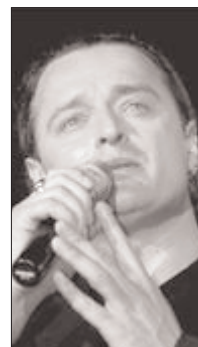
Nas Hrvata, s tim Bunjevcima zajedno, ovdje u Subotici ima preko
30 posto, a nema nas u državnim organima nigdje. U policiji, sud-
stvu, pošti i tako dalje ima nas možda jedan posto i ništa više. **Josip
Gabrić**, potpredsjednik DSHV-a, na tribini Helsinškog odbora u
Subotici, 24. siječnja 2004.

ZAKAŠNJELA EGZEKUCIJA

Godinama sam razmišljao kako pričati o devedesetima, od kuda
početi. Susreo sam se s prijateljem, producentom Predragom Mi-
lojevićem iz Beograda koji je imao istu želju, pa smo odlučili na-
praviti zajednički film koji će biti kombinacija hrvatske poslo-
vične čvrstoće i forme te srpske lepršavosti, otkačenosti. Krenu-
li smo od Tanhoferovog filma »Kaos« snimljenog pedesetih go-
dina – autoputom »Bratstva i jedinstva« vozi autobus koji se su-
dara s kamionom koji dolazi iz pravca Beograda – ta priča je po-
lazište za našu situaciju. Mi smo svi putovali svojim životima,
srljali u tragediju a da toga nismo bili ni svjesni. Štoviše, većina
nije vjerovala da će se tragedija dogoditi. U ovom se filmu želim
baviti procesom putovanja do suda-
ra. Kakvi su to ljudi koji su se iz
kože mirnih građana pretvorili u zvi-
jeri, kakav je bio taj dijalog među
nama – u jednom segmentu čisti
iskreni jedni prema drugima, a isto-
vremeno s figama ispod stola. Je li
moguće tako zaratiti ako smo svi bi-
li iskreni i poštteni jedni prema drugi-
ma? Zastupam teoriju da smo se mi
raspali davno prije devedesetih – rat
je bio samo egzekucija. **Igor Galo**,
glumac iz Hrvatske, »Novi list«, 25.
siječnja 2004.

CRKVENA OGRADA OD THOMPSONA

Ograđujemo se od poruka i sadržaja
pjesama Marka Perkovića Thompsona
u kojima upotrebljava govor mržnje i
koji bi se na bilo koji način povezao s
Katoličkom crkvom. To naprosto nije
spojivo niti s kršćanskim niti s civili-
zacijskim dostignućima. Veličanje bi-
lo kojeg zločina i nepoštivanje prav-
nog poretka suprotno je svim kršćan-
skim postulatima. **Anton Šuljić**, gla-
snogovornik Hrvatske biskupske konferencije i glavni
urednik Izvještajne katoličke agencije, »Jutarnji list«, 12.
siječnja 2004.

Dujizmi

- ✓ *O bliskoj povijesti je najbolje govoriti sa historijske distance;*
 - ✓ *Odvajkada smo ovdje prvi došli;*
 - ✓ *Opredjelio sam se za sebe. Idem na kvalitetu;*
 - ✓ *Ne želimo sastavljati kraj s krajem.*
- Netko bi nam mogao nabaciti omču.*

Dujo Runje

Piše: Tomislav
Vuković

*Povijesno
sjećanje i
istina su, na
žalost, ipak
drugačiji, jer
se nitko od
starijih
Hrvata u
Vojvodini ne
sjeća da je
odmah
poslije rata
trebalo radi
ispravka
stajati u redu
pred mjesnim
uredima s
»legitimacija-
ma« i
»putnim
objavama«*

Povodom teksta o Bunjevcima u »Nedeljnom telegrafu«

Planirani falsifikat

Želio bih se kratko osvrnuti na medijsku buku oko »senzacionalnog« otkrića *Nikole Babića*, predsjednika Nacionalnog vijeća Bunjevaca i povjesničara *Mije Mandića*, objavljenog u beogradskom tjedniku »Nedeljni telegraf« 14. siječnja ove godine, o čemu je pisano i u posljednjem broju »Hrvatske riječi«. Kao što je poznato, riječ je o tobožnjoj političkoj naredbi iz 1945. godine, po kojoj se svi Bunjevci i Šokci moraju tretirati kao Hrvati!?

Po tom bi »povijesnom« dokumentu, dakle, hrvatstvo Bunjevcima i Šokcima u Bačkoj bilo nametnuto, te bi oni u konačnici ipak bili »Srbi katoličke vjere«, što je očito iz Babićevog i Mandićevog upornog forsiranja standardnog srpskog književnog jezika pod krinkom velike brige za ikavicu. Stari bi Latini rekli: »Nihil novi sub sole!« (»Ništa novog pod suncem«), no, sreća je njihova što nisu morali trošiti vrijeme i energiju u rasprave sa spomenutim dvojcem, koji se želi nametnuti kao veliki bunjevački zaštitnik.

BUNJEVCI I ŠOKCI – »SRBI ZAKONA RIMSKOG«: Prvo što je potrebno istaknuti je činjenica da spomenuta Babićeva i Mandićeva teza nije nimalo originalna, jer ona ima korijene u glasovitoj studiji *Vuka Stefanovića Karadžića* »Srbi svi i svuda«, objavljenoj u Beču 1849. godine u »Kovčežiću«. U njoj je, kao što je poznato, Karadžić zastupao tezu da na ovim prostorima žive Srbi (što je vidljivo već i iz samoga naslova) koji se razlikuju jedino po tome što su »zakona grčkog, turskog i rimskog« (to jest pravoslavni, muslimanski i katolički). Bunjevci i Šokci bi bili, da kako, »katolički Srbi«. Međutim, oni već tada u stvarnosti, to jest u samopoimanju vlastite etničke pri-

padnosti nisu pristali na Vukovu teoriju. Zato se on i čudio što »se barem ovi Srbi zakona rimskoga neće Srbi da zovu!«

Drugo, i što je najvažnije, spomenuti »krunski« dokument Glavnog narodnooslobodilačkog odbora Vojvodine, Odjeljenja za unutrašnje poslove, izdan 15. svibnja 1945. u Novom Sadu i upućen svim okružnim narodnooslobodilačkim odborima, u kojemu se »naređuje da sve Bunjevce i Šokce imadete tretirati isključivo kao Hrvate bez obzira na njihovu izjavu«, je najobičniji falsifikat.

Premda se sporni dokument može tumačiti s hrvatskog motrišta u pozitivnom svjetlu, to jest da su vlasti druge Jugoslavije htjele smanjiti međunacionalne napetosti, »stati na kraj« još uvijek prisutnoj i snažnoj velikosrpskoj ideologiji i pokazati blagonaklonost prema Hrvatima u Vojvodini u ostvarivanju njihovih nacionalnih prava, sva ta tumačenja, nažalost, »padaju u vodu«. Taj »ključni« dokument pisan je i na latinici i na ćirilici! Dakle, dokument od svega pet rečenica, plus potpis, brižljivo je planiran i slagan, prošao je barem »dva filtra«, pisan je najmanje u dva navrata i na dva pisača stroja. Osim toga, bilo bi zanimljivo saznati da li se i u drugim općinskim i mjesnim arhivima nalazi sporni dokument, koji je, kako to doslovce stoji u njemu, razaslan po cijeloj Vojvodini. Teško je povjerovati da je sačuvan jedan jedini.

»TA MANITE!«: O faksimilu drugog dokumenta, Babićevog i Mandićevog dokaza, od 7. lipnja 1945. godine (dakle, samo tri tjedna nakon završetka rata u Jugoslaviji 15. svibnja 1945.) u kojem se iz Martonoša uredno izvješćuje »da su bunjevačke i šokačke narodnosti po legitimacijama, biračkim spiskovi-

ma, putnim objavama i raznim drugim spiskovima ispravljeni i uvedeni u Hrvate« ne treba također trošiti puno riječi. Kada biste danas bilo kojeg starog Bunjevca salašara, koji nije tako učen kao Babić i Mandić, pitali što misli o iznesenoj tvrdnji da su odmah nakon rata (sic!), u samo tjedan dana (jer, barem je oko tjedan dana trebalo da »naredba« iz Novog sada stigne do Sente, pa iz Sente do Martonoša, te tjedan dana povratno) izdane nove osobne iskaznice ili stare prepravljene, te putne isprave, i promijenjeni svi birački i drugi spiskovi, on bi vjerojatno odmahnuo rukom i rekao: »Ta, manite!«

Povijesno sjećanje i istina su, na žalost, ipak drugačiji, jer se nitko od starijih Hrvata u Vojvodini ne sjeća da je odmah poslije rata trebalo radi ispravka stajati u redu pred mjesnim uredima s »legitimacijama« i »putnim objavama«. Jednako tako od ondašnjih »400.000 Bunjevaca i Šokaca na području Vojvodine«, koliko ih bunjevački dvojac navodi, nije vrug da nije sačuvana ni jedna od tih ispravljenih »legitimacija« ili »putnih objava«?

Bilo bi također dobro da Babićeve i Mandićeve teze objasne kako to da se hrvatstvo Šokcima »s onu stranu Dunava« u Hrvatskoj nije nikada moralo nametati u Baranji, zapadnom Srijemu i Slavoniji, nego su oni oduvijek bili i ostali Hrvati?

Na kraju, Nikoli Babiću i Miji Mandiću, koji se predstavljaju kao veliki rodoljubi i humanisti, ni malo ne služi na čast govor mržnje u kojemu javno prozivaju sve mladiće i djevojke koji studiraju u Zagrebu (zar nije jednako tako posve normalno da brojni mladi Srbi iz Hrvatske, ako to žele, studiraju u Beogradu?).

Autor je novinar iz Zagreba

Sukobi DS-a i DSS-a koče formiranje novog parlamenta i vlade

Pregovori obilježeni isključivostima

Demokrati zahtijevaju većinsku vladu, u DSS zastupaju manjinsku, radikali predlažu tehničku, a takvi odnosi odražavaju se i na konstituiranje parlamenta, odnosno izbor njegova predsjednika

Piše: Goran Peić

Neposredno nakon objavljivanja izbornih rezultata bilo je ponuđeno nekoliko različitih viđenja u svezi s formiranjem nove srpske vlade. Da podsjetimo, radikali su htjeli koaliciju s DSS-om, *Vojislav Koštunica* propagirao je koncentracijsku vladu, a G17 Plus, SPO i NS su se zalagali za većinsku vladu tzv. demokratskog bloka kao najstabilnije rješenje. Jedino je Demokratska stranka spominjala manjinsku vladu, koncept koji je prevladao nakon što su svi drugi prijedlozi bili odbijeni. Činilo se da DS-u najviše odgovara zauzeti dojučerašnju poziciju DSS-a i ubirati političke poene kritiziranjem rada vlade.

Međutim, minologa tjedna predstavnici DS-a bitno su promijenili svoj stav. Na Glavnom odboru te stranke u nedjelju, 25. siječnja, odlučeno je da se DS ima zalagati za većinsku vladu sve četiri grupacije unutar demokratskog bloka. Čelnik DS-a *Boris Tadić* bio je kategoričan—ili će Koštunica prihvatiti DS-ov koncept većinske vlade, ili će demokrate uskratiti podršku njegovoj manjinskoj vladi. S druge strane, u prošlonedjeljnoj emisiji »Nije srpski ćutati« na BK televiziji, Koštunica je ponovio svoj stav da ne može prihvatiti većinsku vladu jer rezultati izbora jasno pokazuju da narod želi distanciranje od DOS-ove vlasti, čiji je glavni stup u protekle tri godine nesporno bila Demokratska stranka. Također, ne treba zaboraviti procjene s Glavnog odbora DSS-a da bi ta stranka mogla izgubiti čak polovicu svojeg elektorata u slučaju koalicije s DS-om. Stoga, čini se da i raspoloženje birača i njegova stranka vrše pritisak na Košunicu da ne uđe u koaliciju s demokratima, na čemu DS sada inzistira.

PARLAMENT BEZ PREDSJEDNIKA:

Razmirice DS-a i DSS-a iz starog saziva parlamenta sada su se prenijele i na novi. Naime, na sastanku u ponedjeljak 26. siječnja, predstavnici DS-a i DSS-a nisu se uspjeli dogovoriti oko izbora predsjednika parlamenta. Ključni je problem u tome što

niti jedna od dvije strane nije spremna na kompromis. DSS želi postupne dogovore, tako što će se prvo konstituirati parlament, a tek onda vlada, dok u DS-u inzistiraju na dogovoru koji bi obuhvaćao i pitanje konstituiranja parlamenta i pitanje formiranja vlade. Odsustvo dogovora između ove dvije stranke dovelo je do toga da na konstitutivnoj sjednici srbijanskog parlamenta u utorak ne bude izabran predsjednik par-

vora ovisi hoće li se pat-pozicija u parlamentu u petak okončati ili ne.

Mjesec dana nakon pregovora, čini se da ključni problem predstavlja činjenica da DSS temelji svoju podršku na sukobljavanju s DS i podrivanju rezultata politike Vlade Srbije u ostavci. Tri godine ljutog rivalstva dovele su do političkog i psihološkog jaza, kojega nije moguće premostiti za mjesec dana. U takvoj se situaciji ma-

S prvog zasjedanja novog saziva parlamenta

lamentu. Kandidat DSS-a *Dragan Maršićanin* nije dobio neophodnu apsolutnu većinu od 126 zastupnika. Za njega je glasovalo 107 zastupnika iz redova DSS-a, G17 Plus, i SPO i Nove Srbije; protiv su bili radikali, dok su DS i SPS bili uzdržani. Nakon sjednice *Boris Tadić* izjavio je da će DS inicirati novi krug pregovora do petka, kada bi se trebala nastaviti konstitutivna sjednica parlamenta. Od spremnosti na kompromis sudionika tih prego-

njinska vlada doima jednim realnim rješenjem. Međutim, prihvaćanje takvog rješenja za DS značilo bi i prihvaćanje stigmatizacije demokrata na kojoj DSS temelji dobar dio svoje podrške. Trenutno ozračje na srpskoj političkoj sceni jednostavno priziva uplitanje velikih sila, što, iako nikome ne laska, možda ne bi bilo odveć loše, imajući u vidu mogućnost povratka autoritarnih stranaka bivšeg režima zbog podjela unutar demokratskog bloka. ■

DSS mora birati između radikala i DS

Gostujući u novoj emisiji »Zamka« na TV Pink, *Bojan Pajtić* rekao je da DSS mora birati između radikala i DS-a. Premda je Koštunica obećao da neće ući u koaliciju niti s jednom od te dvije stranke, DSS se mora opredijeliti za jednu od te dvije opcije iz jednostavnog razloga što sami ne mogu tvoriti vladu. Na taj način DS pokušava iznuditi pogodnosti (npr. mjesto predsjednika parlamenta) tako što će pritisnuti Košunicu uza zid i primorati ga da pogazi vlastitu riječ danu prije izbora.

Poslije treće cenzure TV Novi Sad

Ušutkani TV Divani

*Bez ikakve najave i službenoga objašnjenja, s programa skinuta jedina TV emisija na hrvatskom jeziku u SCG * Razlog – prilog o incidentima protiv Hrvata na sjeveru Bačke*

Poslije nešto više od tri godine postojanja Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice, hrvatskoj zajednici na sjeveru Bačke bio je omogućen pristup i najmoćnijem mediju današnjice – televiziji. Odmah nakon 5. listopada 2000. godine, uslijedili su pregovori s ondašnjim glavnim i odgovornim urednikom Subotičke televizije *Boškom Krstićem*. U onom poletnom početku novog političkog ozračja od kojega se mnogo očekivalo u svakom pogledu, rodila se i prva televizijska emisija na hrvatskom jeziku u SCG. Bio je to »TV tjednik« koji je trajao pola sata i svakoga se tjedna bavio pitanjima vezanim za hrvatsku zajednicu u Općini Subotica, kao i za brojne gradske aktualne

teme. Otpočele su ubrzo smjene na mjestu uredničke dužnosti u ovoj medijskoj kući, a to je promijenilo i odnos prema ovoj emisiji, odnosno samo potvrdilo da je puno toga do dobre volje pojedinaca. Poslije točno 20 »TV tjednika« (ili polugodišnje suradnje) emisija je skinuta iz programske sheme uz obrazloženje da slijedi ljetna shema i da se treba pričekati jesen za nastavak programa na hrvatskom jeziku.

POČETAK SURADNJE: Naslućujući sasvim drugačiju poruku ovoga čina, (što

se kasnije i pokazalo točnim), ondašnji urednik »TV tjednika« *Josip Stantić* je stupio u pregovore s Televizijom Novi Sad nastojeći održati kontinuitet u radu ekipe i emitiranju programa. Zahvaljujući blagonaklonosti ondašnjeg rukovodstva TV Novi Sad, 20. srpnja 2001. godine zaživjeli su »TV divani«. Rukovodstvo ove medijske kuće predvođeno *Aleksandrom Kravićem* imalo je razumijevanja za ovo pitanje i omogućilo korektne termine s reprizama za emitiranje programa na hrvatskom jeziku.

Bilo je to u vrijeme kad se tek čekalo da hrvatski jezik dobije status službenog jezika u Pokrajini i kad su Hrvati čekali da im se prizna manjinski status. Susretljivost je bila na zavidnoj razini, mada zbog tih »čekanja« na priznanja od strane države, nisu postojali formalni predujveti za formiranje uredništva na TV Novi Sad. Utemeljenje uredništva trebalo je prema tadašnjem dogovoru omogućiti ekipi honorare za rad, te korištenje opreme kao što to čine sve druge manjinske zajednice na ovoj pokrajinskoj televiziji. Prije no što su Hrvati postali manjina u Srbiji, smijenjeno je rukovodstvo Televizije Novi Sad, a novo pristiglo (*Petar Jovanović, Drahomir Grnja*) ubrzo je donijelo svoje »novine«.

POČECI CENZURE: Uslijedila prva cenzura. Bilo je to 6. travnja 2002. godine zbog izjave subotičkog franjevca, patera *Marijana Kovačevića* koji je u izjavi rekao da su Bunjevci Hrvati. To je bilo dovoljno da se emisija skine s programa i ne emitira ni naknadno. Odmah zatim zastraženo je da se promijeni osoba na dužnosti urednika »TV divana«. Umjesto Josipa Stantića, urednica je postala *Dušica Dulić*. Zatim, promijenjen je i termin emitiranja ove jedine emisije na hrvatskom jeziku.

Umjesto popodnevni sati, gledatelji su za praćenje sadržaja iz svoje zajednice trebali izdvojiti kasne večernje ili rane jutarnje. Naime, emisiji su počinjale između 23 sata i 1 sat ujutro. Uz činjenicu da termin nikada nije bio fiksni i da je »TV divane« trebalo loviti, jasno je koliko je to utjecalo na gledanost emisije te kako su tu simboličnu »terminsku« poruku Hrvati mogli shvatiti. Samo oni najuporniji i najbudniji Hrvati znali su da emisija još postoji. Svakako, ukinuta je bila i repriza.

Dr. Tamás Korhecz,
pokrajinski tajnik

Posljedica spore transformacije TV NS

»Transformiranje TV Novi Sad ide sporo i ona i dan danas funkcionira kao organizacijska jedinica u okviru RTS-a. Ali bez obzira na to mi ćemo reagirati i ja ću posebnu notu u povodu ovoga događaja poslati pokrajinskom tajniku za informiranje *Rafailu Ruskovskom*. Za sada su naše mogućnosti prilično ograničene, ali svakako mislim da nije suviše da ste nas obavijestili. Pokušat ću utjecati na situaciju, ali ovo je čisti dokaz toga kakve sve negativne efekte ima ova spora transformacija TV Nosi Sad u pokrajinski servis, i to u odnosu na ostvarivanje prava na informiranje«, kazao je u povodu trećeg skidanja »TV divana« s programa TV Novi Sad pokrajinski tajnik za upravu, propise i ostvarivanje prava nacionalnih manjina dr. Tamás Korhecz.

Četiri mjeseca poslije prve cenzure, točnije 9. kolovoza 2002. uslijedila je i druga. U emisiji je, između ostalog, bila otpraćena proslava jubileja od sto godina postojanja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Stjepan Radić« u Novom Slankamenu. Dok je ovo najstarije hrvatsko društvo u Srijemu, u konačno vraćenim prostorijama, uz kulturno-umjetnički program (tamburašku glazbu, nastupi folklornih skupina) proslavljalo stoljeće svojega postojanja, okupila se skupina mladih s kokardama i drugim sličnim obilježjima koja je željela ući unutra i prekinuti program. U željama ih je

Tomislav Žigmanov, sugovornik u spornoj emisiji Ignoriranje i nesenzibilitet

Tomislav Žigmanov, kao jedan od sugovornika posljednje emisije »TV divani«, izjavio je u emisiji među ostalim da su državni RTS »pa i njihov studio u Novom Sadu pokazali neku vrstu nesenzibiliteta, i uopće ignoriranja« problema vojvođanskih Hrvata.

Također je istaknuo da su ti mediji malo učinili »u svojim uređivačkim politikama da se transformiraju ili pokažu interes«.

Žigmanov je govoreći o genezi najnovijih antihrvatskih ispada u Vojvodini spomenuo da je jesenas na TV NS gost emisije »Otkopčano« povjesničar Jovan Pejini izjavio da Hrvati u Vojvodini uopće ne postoje.

sprječila policija koja se tijekom tog dana okupila u većem broju i stajala uz cestu, razdvajajući Hrvatski dom i okupljene protivnike proslave. Sve je bilo začinjeno bacanjem petardi i na veleposlanika RH u Beogradu *Davora Božinovića*, te na sve okupljene, pa i novinare.

Poučeni prvom cenzurom, novinari »TV divana« u emisiji nisu komentirali ove incidente nego su ga gledateljima predstavili samo autentičnim tonom i slikom iz Slankamena. To je bilo dovoljno za drugo skidanje s programa TV Novi Sad. Rukovodstvo Televizije je reklo da se iz Slankamena može pustiti kulturno-umjetnički program, ali da se mora izostaviti incident i prikazane provokacije. Ekipa je smatrala nekorektno od te proslave emitirati samo zabavni program, osobito s toga što je Slankamen toga dana bio u znaku policije i ne prikrivenih tenzija. Treba spomenuti i da su o događajima ovoga 5. kolovoza 2002. pisali i drugi mediji te da je javnost za njih znala i prije noćnog termina »TV divana«. Zbog svega ovoga, ekipa »TV divana« je imala upriličen i sastanak u Izvršnom vijeću AP Vojvodine na kojemu je bilo riječi o lošim terminima i cenzurama hrvatskog programa

Od 29. lipnja 2003. godine Hrvati su za svoju emisiju dobili novi, korektan termin, svake druge nedjelje od 18.30 na drugom kanalu TV Novi Sad. Bolji termin nije bio rezultat nekih pregovaranja, nego činjenice da su svi manjinski programi prebačeni na taj drugi program TV Novi Sad.

ŠTO NAM SE ZAMJERA: Tek pola godine zatim, uslijedilo je i treće skidanje s

Dušica Dulić, urednica TV Divana **Televiziji trebaju folklorni Hrvati**

Urednica »TV divana« Dušica Dulić ovim je povodom u ponedjeljak najavila mogućnost prekida suradnje s TV NS i gašenja televizijskog programa na hrvatskom jeziku.

»Ovakav odnos rukovodstva TV NS prema programu koji je posvećen problemima, životu i položaju vojvođanskih Hrvata nije više prihvatljiv«, izjavila je ona, konstatirajući kako bi toj medijskoj kući očito pogodovalo da se život ovdašnjih Hrvata prikazuje samo kroz folklor.

programa koje se dogodilo u nedjelju 25. siječnja 2004. godine. Budući da se »TV divani« emitiraju dvotjedno, tek se u ovoj nedjeljnoj emisiji našlo prostora za incidente i prijetnje »Hrvatskoj riječi«. Drušim riječima, za teme koje su drugi već pratili i predstavili javnosti. Ovoga puta, problematična je bila izjava člana Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Tomislava Žigmanova*, odnosno njegov osvrt na incidente i na to koliko su mediji u Srbiji i Hrvatskoj dali prostora u svojim emisijama ili listovima. Treba reći i da, za razliku od prethodnih cenzura ova nije bila najavljena prije termina emitiranja emisije, nego se za nju saznalo tek pošto se vidjelo da u predviđenom terminu idu drugi sadržaji.

Drahomir Grnja, pomoćnik ravnatelja TV Novi Sad **Televizija dovedena u vezu s incidentima**

Pomoćnik ravnatelja Televizije Drahomir Grnja izjavio je da emisija nije emitirana zbog toga što je jedan od sugovornika »TV divana« Televiziju Novi Sad »doveo u vezu s incidentima koji su se dogodili na sjeveru Vojvodine«. »Strašno je to što se dogodilo u Subotici i okolici, ali TV NS nije odgovorna za međunarodne odnose«, rekao je Grnja.

Tomislav Žigmanov je u posljednjoj emisiji »TV divani«, izjavio među ostalim da su državni RTS »pa i njihov studio u Novom Sadu pokazali neku vrstu nesenzibiliteta, i uopće ignoriranja« problema vojvođanskih Hrvata. Također je istaknuo da su ti mediji malo učinili »u svojim uređivačkim politikama da se transformiraju ili pokažu interes«. Žigmanov je govorio o genezi najnovijih antihrvatskih ispada u Vojvodini spomenuo da je jesenas na TV NS gost emisije »Otkopčano« povjesničar *Jovan Pejin* izjavio da Hrvati u Vojvodini uopće ne postoje.

Pomoćnik ravnatelja Televizije *Drahomir Grnja* izjavio je na poziv novinara ekipe »TV divana« da emisija nije emitirana zbog toga što je jedan od sugovornika »TV divana« Televiziju Novi Sad »doveo u vezu s incidentima koji su se dogodili na sjeveru Vojvodine«. »Strašno je to što se dogodilo u Subotici i okolici, ali TV NS nije odgovorna za međunarodne odnose«, rekao je Grnja.

U povodu ovih najnovijih događanja, u ponedjeljak je u »Hrvatskoj riječi« održana konferencija za novinstvo na kojoj je urednica »TV divana« Dušica Dulić upoznala javnost s trećim slučajem skidanja s programa. U cilju potpune informacije, na konferenciji je emitirana sporna izjava u cijelosti, a urednica je istaknula: »Ovakav odnos rukovodstva TV NS prema programu koji je posvećen problemima, životu i položaju vojvođanskih Hrvata nije više prihvatljiv«, konstatirajući kako bi toj medijskoj kući očito pogodovalo da se život ovdašnjih Hrvata prikazuje samo kroz folklor. Ona je tom prigodom najavila mogućnost prekida suradnje s TV NS i gašenja televizijskog programa na hrvatskom jeziku poslije gotovo tri godine postojanja, jer se očigledno (za razliku od načina primanja kritike drugih medijskih kuća) na račun TV Novi Sad ne može ništa reći u javnosti. Naime, 12. veljače 2004.

Konferencija za tisak u »Hrvatskoj riječi«

bilo bi točno tri godine od emitiranja prve televizijske emisije na hrvatskom jeziku u SCG. Dodala je kako su sve tri emisije koje su bile skinute s programa TV Novi Sad bile reemitirane bez cenzure na drugim televizijama, koje očigledno nisu prepoznale »sporne« sadržaje.

A ŠTO KAZU NADLEŽNI: Ekipe »TV divana« je kao odgovor na svoj zahtjev da se u cilju rješavanja statusa programa na hrvatskom na televiziji Novi Sad oformi uredništvo, uvijek dobivala odgovor da će to uslijediti nakon rješavanja imovinsko-pravnog statusa Televizije. Taj proces nije završen ni danas.

»Transformiranje TV Novi Sad ide sporo i ona i dan danas funkcionira kao organizacija jedinica u okviru RTS-a. Ali bez obzira na to mi ćemo reagirati i ja ću posebnu notu u povodu ovoga događaja poslati pokrajinskom tajniku za informiranje *Rafailu Ruskovskom*. Za sada su naše mogućnosti prilično ograničene, ali svakako mislim da nije suvišno da ste nas obavijestili. Pokušat ću utjecati na situaciju, ali ovo je čisti dokaz toga kakve sve negativne efekte ima ova spora transformacija TV Novi Sad u pokrajinski servis, i to u odnosu na ostvarivanje prava na informiranje«, kazao je u povodu trećeg skidanja »TV divana« s programa TV Novi Sad pokrajinski tajnik za upravu, propise i ostvarivanje prava nacionalnih manjina *dr. Tamás Korhecz*.

KRAJ?: U gotovo tri godine ovo je bila jedina televizijska ekipa koja je intenzivno i u skladu sa sredstvima koja je osiguravala od raznih fondacija (od TV Novi Sad nije dobiven niti dinar) pratila svakodnevni život Hrvata od Kotora, Tivta, preko Janjeva na Kosovu, Beograda i njegove okolice, te Srijema i Bačke. Ukoliko državne institucije, prije svega one pokrajinske, ne budu mogle izvršiti utjecaj na TV Novi Sad da promijeni svoj pristup i odnos spram programa na hrvatskom jeziku, njega više neće biti. To će biti zatvaranje jednog velikog medijskog prostora od kojeg će štetu imati samo Hrvati, jer će, poput nekih u Srijemu i šokačkom Podunavlju godinama čekati (ako i dočekaju) da na televizijskom ekranu nađu nešto i iz života svoje zajednice... Baš kao nekada...

U. H. R.

O sudbini TV divana

O sudbini televizijskog informiranja na hrvatskom jeziku u Vojvodini, odnosno emisiji »TV divani« koja se emitirala na drugom kanalu TV Novi Sad, bit će riječi na sastanku kojega je za danas u Subotici zakazao pokrajinski tajnik za informiranje *Rafail Ruskovski*.

Okrugli stol Helsinškog odbora za ljudska prava o hrvatskoj zajednici u Srbiji

Tapkanje u mjestu

Nakon svega izrečenog na skupu čini se kako u hrvatskoj zajednici postoji »konsenzus« oko toga koji su najvažniji problemi i teškoće, međutim, oko načina, modela i strategije suočavanja s problemima, usprkos teškoj situaciji, konsenzus je, čini se, još uvijek daleko

Piše: Jasminka Dulić

U okviru projekta zaštite manjina Helsinškog odbora za ljudska prava, 24. siječnja u Subotici je održan okrugli stol posvećen hrvatskoj zajednici u Srbiji. Prema riječima *Pavla Domonjija*, koordinatora novosadskog ureda Helsinškog odbora, ovaj razgovor je planiran za početak ljeta, međutim, »incidenti koji su se zbili nakon parlamentarnih izbora natjerali su nas da odstupimo od tog rasporeda. Interesiralo nas je koji su problemi s kojima se sada suočava hrvatska zajednica i postoje li neka rješenja tih problema.«

Sudionici okruglog stola bili su čelnici hrvatskih institucija i organizacija.

NEISPUNJENA OČEKIVANJA: U uvodnoj riječi *Pavel Domonji* je istaknuo kako su Hrvati u Srbiji za vrijeme Miloševića bili predmet antihrvatske histerije, a danas se opet događa da se incidenti usmjereni k Hrvatima minimiziraju. »Društvo koje teži demokraciji mora proći suočavanje s prošlošću, pa iako je činjenica da je poslije 5. listopada došlo do stanovitog poboljšanja, i dalje postoje brojni problemi. Nespremnost Srbije da se suoči s vlastitom regresijom kontekst je u kojem su se dogodili izbori i gdje su očekivanja od strane manjina za redefiniranjem njihovog statusa ostala neispunjena«, ocijenio je Domonji.

Josip Gabrić, dopredsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, smatra kako hrvatskoj zajednici treba dati posebno mjesto, jer se nalaze u izrazito nepovoljnijoj poziciji u odnosu na druge. »U staroj Jugoslaviji imali smo status naroda ali ni onda nismo imali vlastite institucije u Srbiji. Prijedlog o formiranju kulturne autonomije DSHV je uputio još 1991. godine Skupštini Srbije, no usprkos urgiranju i lobiranju, preko toga se šutke prelazilo. Gabrić je naveo niz problema s koji -

ma se suočava hrvatska zajednica, između ostalog, da se broj Hrvata u SCG u odnosu na 1981. godinu prepolovio, da hrvatske stranke, budući nisu ušle u parlament, ostaju bez financijskih sredstava za rad, da su Hrvati minimalno zastupljeni u javnim službama kao što su MUP, sudstvo i druge, i da to vodi negiranju vlastitog nacionalnog identiteta zbog straha da se neće

Pavel Domonji

dobiti posao. »U političkom životu također postoji fama da ako netko samo spomene Hrvate škoditi će političkom imidžu te stranke, a činjenica je da smo prema brojnosti treća nacionalna zajednica u Vojvodini. Smetamo li mi nekome ovdje? », za-pitao je Gabrić. Glede modela rješavanja postojećih problema Gabrić je istaknuo kako su očekivali od uzajamnog sporazuma između RH i SCG bilateralno uređivanje pitanja manjina u obje zemlje, što se, međutim, do danas nije dogodilo.

IMA LI STRATEGIJE?: *Kalman Kun-tić*, pokrajinski zastupnik, zapitao se kako to da najstarija hrvatska stranka nema jasni strategijski pravac djelovanja u interesu hrvatske zajednice. On je identificirao tri takva pravca: prvi, bilateralni sporazum između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore; drugi, pozitivna diskriminacija; i

U potrazi za mehanizmima: sudionici skupa

treći, formiranje nacionalnih vijeća kao nositelja kulturne autonomije. Dakako, rekao je Kuntić, može se ići i u sva tri pravca, ali hrvatska zajednica u ovom trenutku nema jasnu strategiju što želi. Prema mišljenju Kuntića ima pomaka u zaštiti prava manjina. Okvirna konvencija o zaštiti prava i osnovnih sloboda je potpisana, donijet je Zakon o zaštiti prava manjina, i to što se nitko nije obratio Hrvatima separatno ne znači da nije puno toga učinjeno. Ono što ipak postoji kao problem jest da nisu jasno definirani mehanizmi kojima će se ostvarivati prava koja su garantirana Zakonom i nije jasno određen način financiranja.

Slaven Dulić, zamjenik pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine je, osvrćući se na incidente, rekao kako su incidenti stvar policije koja se treba time baviti, a da i Hrvati, kao i svi drugi građani, imaju pravo ocjenjivati rad policije. »Treba biti svjestan da će, vrlo vjerojatno, ovakvih incidenata biti i dalje, ali i da do nikakvih sukoba realno ne može doći.« Za hrvatsku zajednicu su ipak glavni problemi koje treba rješavati četiri oblasti kulturne autonomije: kultura, obrazovanje, informiranje i službena uporaba jezika, plus problem malih hrvatskih sredina kao što su Bač, Sot, Sonta, smatra Dulić. »Kad je riječ o službenoj uporabi jezika malo tko od samih Hrvata zahtijeva konzekventnu uporabu hrvatskog jezika. Postoji i problem neprovođenja zakona, pa se

tako hrvatski kao službeni jezik nigdje ne uvodi osim u Subotici, iako bi prema zakonu to trebalo uraditi. Glede informiranja, »Hrvatska riječ« odlično funkcionira, kao i Radio Subotica – redakcija na hrvatskom jeziku, dok to nije slučaj s televizijom, jer ni na lokalnoj ni na regionalnoj TV ne postoje hrvatske redakcije. Osim toga, treba reći kako i u samom funkcioniranju Hrvatskog nacionalnog vijeća postoje problemi, jer se sjednice ne održavaju, a sve odluke donosi Izvršni odbor.«

INCIDENTI PROIZILAZE IZ OZRAČJA:

Lazo Vojnić Hajduk, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a, rekao je kako je HNV formiran prije godinu dana, te je kratak rok procjenjivati je li ono ispunilo svoju funkciju i je li potrebno ili ne. »Prava su deklarirana, ali bez njihovog financiranja nemoguće je govoriti o kulturnoj autonomiji. Tapkati ćemo u mjestu sve dotle dok se bilateralni sporazum i zakoni ne počnu realizirati. Incidenti usmjereni protiv hrvatske zajednice proizlaze iz određenog ozračja gdje je konzervativni blok ovladao a demokratske snage su slabe. U takvom kontekstu »ljutnja« radikala koji nisu uspjeli formirati vladu s DSS-om prenosi se na njihove glasače, što se zatim izražava kroz različite incidente. Upiranje prstom u potencijalne počinitelje je iluzija, organi MUP-a trebaju utvrditi tko su počinitelji.« Vojnić Hajduk je ukazao i na marginalizaciju Hrvata u privrednom

životu. »Naši ljudi se proglašavaju nesposobnim, manje vrijednim, pa se to intimno i prihvata, a sredina nas odbija integrirati u ekonomske i privredne tokove. Hrvatska zajednica je mala, s umanjenom ekonomskom moći, a domicilna država, koja je obvezna financirati manjinske institucije, to ne čini.«

Vojislav Sekelj, književnik, je, govoreći o položaju stvaralačke inteligencije, ocijenio da ukoliko ste pripadnik manjinske nacionalne zajednice nije »poželjno« iznositi kritički stav prema negativnim pojavama u većinskom narodu, a s druge strane niti kritički procjenjivati događanja u vlastitoj nacionalnoj zajednici, što vodi nemogućnosti artikuliranja kritičke misli, već se sve pretvara u folklorizam.

Branko Horvat, predsjednik HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, je rekao: »Mi se čudimo sada što nam se to događa, a nama se »to« događa posljednjih 50-60 godina. Hrvatske institucije su ukinute 1957. godine, a državna politika je provodila asimilacijsku politiku. Zbog čega, kako i zašto, zahtijeva posebnu analizu. Možda je problem u nerazjašnjenome povijesnom pitanju između Hrvatske i Srbije, a možda je problem da smo ovdje nevoljena nacija. Postojao je pritisak i asimila-

Dujo Runje, predsjednik HAD-a Raditi moraju svi

Dujo Runje, predsjednik Hrvatskog akademskog društva i član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za obrazovanje, smatra kako će se učestali incidenti odraziti i na obrazovanje jer se njima šalju određene poruke o poželjnosti ili nepoželjnosti hrvatskih institucija ovdje. S druge strane »postavlja se pitanje što su učinile sve hrvatske institucije na obrazovanju koje je jedan suptilan i kompleksan proces i zahtijeva maksimum napora od svih. Nije istina da određenih rezultata i interesa nema, tome je dokaz da 200 đaka uči hrvatski jezik i kulturu, pored đaka koji pohađaju nastavu na hrvatskom nastavnom jeziku. Nova školska godina već stiže i trebalo bi već u travnju vršiti pripreme za sljedeću školsku godinu.« Runje je uputio apel prisutnima »da se izradi jedan koncept obrazovanja prihvatljiv za cijelu zajednicu i da se u cilju redovitog financiranja institucija jasno artikuliraju zahtjevi prema pokrajinskim i republičkim tijelima.

lacija je učinila svoje. Teško se može usporediti organiziranost hrvatske zajednice s drugima, jer smo najmlađa nacionalna manjina, ali da Srbija želi svojih 35 posto žitelja »izbjegli« i marginalizirati, to je činjenica.«

OBJEKTIVNO I SUBJEKTIVNO: *Matko Groznica*, dopredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, smatra da »mi nismo još uvijek našli mehanizme rješavanja svojih problema. Žao mi je što se ovaj skup događa tek sada a ne još 1991. godine, kad su se u Srijemu događala ubojstva, rušenja kuća, križeva, spomenika. Postavlja se pitanje koje su instance kojima se treba obratiti, kome reći da mi postojimo ovdje i imamo probleme, jer mi sami to sve dobro znamo. Potrebno je identificirati koji su to vitalni interesi nacionalne manjine, a možda se i u našoj zajednici, kroz naše nacionalno biće, odražava i ono što se događa na srpskoj političkoj sceni. Vi nemate jasnu političku strategiju srpskog nacionalnog bića. Mi smo uspjeli formirati HNV, ali za sada samo na papiru, jer nemamo razrađene mehanizme kako će ono funkcionirati niti kako će se financirati.«

Slaven Dulić je reagirao na pitanje financiranja HNV-a i istaknuo da iako jest istina da onaj tko treba financirati Vijeće to ne čini, ipak i u samom Vijeću postoje stanoviti problemi, a to je da se nije uspjelo sastati skoro godinu dana, pa se niti proračun Vijeća nije mogao ustanoviti, niti se moglo odrediti kako će se trošiti sredstva koja su na raspolaganju.

Zvonko Tadijan, član Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« i direktor Osnovne škole u Sontu, je rekao kako se »država Sr-

bija još nije jasno i na adekvatan način odredila prema svojim manjinama. Sad imamo Zakon o nacionalnim manjinama na razini Državne zajednice, a još uvijek nije jasno imamo li i republički. Drugi problem je postojanje organizacija koje javno propagiraju mržnju prema drugima. Treće, Hrvati su tek nedavno postali manjina. Na žalost bio je i rat, direktan sukob između Srba i Hrvata. S druge strane i unutar same zajednice postoje problemi koje mi sa-

mi trebamo rješavati, treba vidjeti tko je taj ekskluzivni predstavnik naše nacionalne zajednice, je li to politička stranka ili neka krovna organizacija, ili je to HNV. Od Vijeća smo očekivali da će biti organizacija koja će artikulirati naše manjinske interese, međutim, nakon same konstitu-

tivne sjednice nije se puno uradilo na našoj unutarnjoj organizaciji.«

Ladislav Suknović, tajnik HNV-a, je, govoreći na kraju sastanka iznio unekoliko suprotan stav od većine govornika koji smatraju da jedan od problema hrvatske zajednice jest u nepostojanju jasne strategije: »Ne bih volio da odemo s ovog sastanka s idejom da u hrvatskoj zajednici nema nikakve strategije. Kad govorimo o hrvatskoj zajednici osobno smatram da je

postojala strategija od najelementarnijeg oblika organiziranja, a taj oblik se zove kulturno-umjetnička društva. Ja se ne bih složio da je folklorizam put k asimilaciji hrvatske zajednice, jer je upravo folklor govorio da se hrvatska zajednica ne asimilira i društva su često bila pokretački motor da se hrvatska zajednica očuva na mjestima gdje živi.«

Prigoda je ovo bila da se, kako je rekao jedan od sudionika održi, između ostalog, i mini sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i da se iznesu vlastita viđenja problema s kojima se trenutno suočava hrvatska zajednica. Nakon svega izrečenog čini se kako u hrvatskoj zajednici postoji »konsenzus« oko toga koji su najvažniji problemi i teškoće, bilo u središtu u kojoj živimo ili u samoj hrvatskoj zajednici, međutim, oko načina, modela i strategije suočavanja s problemima, usprkos teškoj situaciji, konsenzus je čini se, još uvijek daleko.

Tomislav Žigmanov, član IO HNV-a

Nedostaje jedinstvena elita

Tomislav Žigmanov, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za informiranje i službeni uporabu jezika, definirao je četiri vrste determinanti koje određuju položaj svake manjine. Prvo, pravni okvir, koji je neusuglašen i ne realizira se. Drugo, konkretna manjinska politika na svim razinama, koja nije sprovedena niti je dosljedna. Treći čimbenik je društveno ozračje – biti Hrvat u Srbiji jest vrlo neugodno, stupanj animoziteta je visok kao što to pokazuju istraživanja javnog mnijenja. Hrvati su manjina koja je trpjela fizičko nasilje u Srijemu i Podunavlju, stoga su Hrvati više preplašeni od drugih. U Subotici je ozračje malo bolje, pa nije niti čudno da većina inicijativa dolazi iz Subotice i da su tu i incidenti. Četvrto, inicijative iz same zajednice i kako se realiziraju. Problem hrvatske zajednice je da nema jedinstvenu elitu, deficit je mladih ljudi koji su spremni angažirati se. Dio problema dakle nije samo objektivne već i subjektivne prirode.«

Mr. Josip Ivanović, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Dva bitna cilja – manjinska prava i integracija

*Iza nas je jednogodišnje razdoblje u kojem je jedan značajan broj vijećnika uložio velike napore koji su dali pozitivne rezultate * Većina kritika potiče od nerealnih očekivanja * Budućnost Srbije je u ujedinjenoj Europi, a Hrvati će dijeliti sudbinu i ostalih naroda u njoj*

Razgovor vodio: Zvonimir Perušić

Različita su viđenja jednogodišnjeg funkcioniranja Hrvatskog nacionalnog vijeća. Tijekom posljednjih nekoliko mjeseci o radu toga tijela svoja su mišljenja u »Hrvatskoj riječi« iznosili sami vijećnici. Nakon što se većina njih o tome izjasnila, najpozvaniji da odgovori na sva pitanja jest mr. sc. Josip Ivanović, predsjednik HNV-a.

HR: Prošlo je godinu dana od konstitutivne sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća. Kako ocjenjujete dosadašnji rad toga tijela?

Ocijenio bih ga prijelaznom ocjenom, a jedna takva ocjena dobiva se na temelju onoga što je Vijeće do sada uradilo. Samo da Vas podsjetim što se sve do sada uradilo: Vijeće je formalno-pravno do kraja konstituirano – urađeni su i na II. sjednici Vijeća usvojeni svi relevantni pravni akti na temelju kojih Vijeće funkcionira i djeluje. Zatim, održani su, uz veliku pomoć dopredsjednika HNV-a, i regionalni sastanci s članovima Vijeća, bivšim elektorima, kao i s drugim uglednim ljudima, stručnjacima u određenim područjima. Takvi sastanci su održani u Srijemu, u Podunavlju, Somboru i na koncu u Subotici. Na ovim sastancima razgovaralo se o radu Vijeća, ljudi su iznosili svoja viđenja u vezi što boljeg funkcioniranja Vijeća, i što je još važnije, na tim sastancima su predloženi ljudi za radna tijela Vijeća. Naravno, bila je to prilika da se međusobno bolje upoznamo, ali i da bolje upoznamo prilike u kojima Hrvati izvan Subotice žive, te da vidimo i probleme s kojima se oni suočavaju i kako ih rješavanju. Nadalje, izabran je i Izvršni odbor HNV-a, koji radi u djelokrugu svojih nadležnosti i u okvirima programa koji je usvojen na sjednici Vijeća. Izvršni odbor zajedno s Uredom HNV-a operativno svakodnevno radi kako na realiziranju programa HNV tako i na administrativnim i komunikacijskim poslovima. Tu moramo primijetiti da su oni svaki im povjereni posao od strane države uspješno realizirali, počev

od raspodjele sredstava s natječaja, koji raspisuju pokrajinska tijela vlasti, preko obavljanja različitih konzultativnih poslova s državnim tijelima pa do izrade razvojnih planova i programa u određenim oblastima koji su od interesa hrvatske manjinske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori.

Isto tako mora se pozitivno ocijeniti i djelovanje E-vlade našeg Vijeća, koje jedino od svih manjinskih vijeća ima instituciju te vrste – oni poslove iz njihove nadležnosti obavljaju predano, čega je najbolji pokazatelj Internet stranica HNV-a, na koju svi moramo biti ponosni i koju također neamju ostala vijeća. Na njoj se inače objavljuje sve što je od značaja za rad Vijeća, tako da se na taj način osigurava javnost rada. Još ćemo napomenuti da sam ja kao predsjednik Vijeća, ali i moji najbliži suradnici, imao relativno dosta obveza na planu vođenja službenih razgovora s različitim instancama vlasti, od razine državne zajednice, preko republičkih i pokrajinskih do lokalnih organa vlasti. Tu svakako treba ubrojiti i kontakte s predstavnicima drugih država, mahom njihovim diplomatskim službenicima. Također je jedan značajan broj vijećnika i dužnosnika bio na seminarima i savjetovanjima. Dakle, iza nas je jednogodišnje razdoblje u kojem je jedan značajan broj vijećnika uložio velike napore, koji su za posljedicu imali navedene rezultate, što se mora pozitivno vrednovati.

HR: Pa ipak, jedan broj kritičara zamjera Hrvatskom nacionalnom vijeću da se malo toga uradilo?!

Gledajte, mi koji radimo u javnosti podložni smo kritici i ja kao predsjednik HNV-a od kritike ne bježim. No, moram Vam istine radi ukazati na sljedeće: većina tih kritika, ukoliko, naravno, nisu nedobrohotne, potiče iz nerealnih očekivanja, a osim toga, kako netko može znati da je malo urađeno. S jedne strane, mi nismo mogli više uraditi iz jednostavnog razloga što okvir rada koji nam je određen od države nije velik. Pa ne može-

mo mi valjda nešto uraditi kada nam to nije ni dano! S druge strane, kritičari ne znaju da mi za ono što radimo ne primamo nikakvu nadoknadu – štoviše, radimo najčešće ulažući vlastita sredstva! U tim je uvjetima, složiti ćemo se, vrlo teško očekivati profesionalnost i veću učinkovitost.

HR: Do sada su održane samo dvije sjednice HNV-a i obje su završene tako što je dio vijećnika, oni s liste B, demonstrativno napustio dvoranu. Što se zapravo dogodilo i što je uzrok toj podvojenosti u najvažnijoj instituciji hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori?

Te podjele svoj korijen duguju razlozima iz skorije povijesti. One su u osnovi heterogene: imate prvo osobnu netrpeljivost nekoliko ljudi, koji su inače u bliskoj prošlosti bili vrlo bliski suradnici, zatim imate, istina umjetno stvoren, animozitet na neakvoj ideologijskoj ravni, koji se onda preslikavaju preko lista A i B, to jest preko onih koji su došli u Vijeće preko DSHV-a i onih koji nisu, i na koncu imate podjelu, koja je možda i najprirodnija, na one koji su u oporbi i na one koji su na vlasti. No, mene podjela kao takva previše ne zabrinjava, jer dopustite kakva je to zajednica koja je monolitna u stavovima, koja unutar sebe nema izraženu pluralnost? Ono što zabrinjava je neprihvatanje te činjenice od strane nekih vijećnika, koje onda treba pratiti i odgovarajuće ponašanje u skladu s tom pojavom, a ne kao što je demonstrirano: »ako ne bude po momem, onda napuštam skup«.

Srbija otišla udesno

HR: U posljednje vrijeme događaju se ekscesi s antihrvatskim predznakom. Bilo ih je i ranije, ali su učestali nakon izbora za republički parlament. Na Vašu inicijativu formirano je i Koordinacijsko tijelo koje prati razvoj situacije i kojemu je cilj poduzimati mjere za prevladavanje incidenata, a čiji ste i Vi član. Što se, po Vašem mišljenju, događa u Srbiji i trebaju li Hrvati biti zabrinuti?

Srbija je ušla u četvrtu godinu tranzicije s velikim hendikepom – prvi čovjek promjena premijer Đinđić je ubijen, a nakon toga ubojstva nestalo je odlučnosti da se ustraje na reformama, što je rezultiralo padom Republičke vlade i raspisivanjem prijevremenih izbora. Na tim izborima uvjerljivo su pobijedile snage koje nisu ne samo reformske, već su neke od njih reprezentanti politike čijim se liderima danas sudi u Den Haagu. Oni dolaze s krajnje desnice, a u svojim programima imaju na -

HR: Država je osnovala nacionalna vijeća, ali se čini da nije uradila i onaj drugi važan korak, nije osigurala sredstva za njihovo nesmetano funkcioniranje. Može li se govoriti o tome kako je bitno bilo zadovoljiti formu, ali ne i suštinu?

Upravo se tako čini. Mi smo vjerovali da je sam osnutak Vijeća prvi korak koji će pratiti i neki drugi koraci od strane države, i to ne samo što se tiče financija, koji su istina uvjet svih uvjeta, jer omogućuje profesionalizirani rad. Mi smo, na primjer, očekivali da ćemo biti konzultirani u vezi s nekim od zakonskih rješenja, koji nas kao manjinu dotiču. Također smo očekivali da ćemo dobiti i nekakvu konkretnu nadležnost iz zakonom određenih oblasti. Ovako izgleda da smo stvoreni kao nekakav dekor, i to ne toliko za unutarnje političke potrebe koliko za one vanjske, na šta sam ja osobno, ali i kolege predsjednici drugih nacionalnih vijeća upozoravali dužnosnike međunarodnih promatračkih organizacija i institucija.

HR: Podržava li država na adekvatan način rad HNV-a?

Na žalost osnovna stvar je izostala. Naš osnivač Savezna država, odnosno njeno Ministarstvo za ljudska i manjinska prava nisu ni hrvatskom pa ni ostalim nacionalnim vijećima dali niti dinara. Jednako tako nije dobiven niti dinar ni s republičke razine, i ovdje valja napomenuti da na ovoj razini niti ne postoji odgovarajuće ministarstvo ili drugo tijelo koje bi skrblilo za probleme manjina. Jedino je pokrajinsko Iz-

vršno vijeće preko svojih tajništava u nekoliko navrata dalo nešto interventnih sredstava, sve skupa je to cca 300.000 dinara i to su jedina sredstva kojima je Vijeće raspolagalo i pokušalo pokriti nešto od troškova svoga djelovanja.

HR: S tim sredstvima nemoguće je pokriti niti minimum troškova. Odakle sredstva za djelovanje, putovanja na sastanke?

Već sam napomenuo, najviše iz vlastitih obiteljskih proračuna. Koristim svoj obiteljski telefon, svoj mobilni telefon, svoj osobni automobil. Dopustite mi da tu budem posve otvoren: nije opravdano i ne može se uklopiti ni u kakvu logiku da visoki dužnosnici naše zajednice snose troškove od interesa za zajednicu. Naša je financijska situacija upravo takva. Iskreno se nadam da će i ovaj period proći i da ćemo prevladati »zavlačenje ruku u vlastite džepove za potrebe zajednice«.

HR: Djelovanje nacionalnih vijeća ne može se zasnivati samo na entuzijazmu i volontiranju. Što Vam o mogućnosti ozbiljnije financijske pomoći kažu nadležni u državnim organima? I što sve planirate poduzeti na tome planu?

Ovaj problem ne pogađa samo Hrvatsko nacionalno vijeće – on vrijedi i za druga vijeća. Vijeće ni jedne manjinske zajednice u Srbiji koje je do sada osnovano nije riješilo ovo pitanje. Stoga smo se sastali u nekoliko navrata predsjednici nacionalnih vijeća koja djeluju u Vojvodini, i stvorili svojevrstni »aktiv« kojemu je upravo cilj prevladavanje teške materijalne situacije u djelovanju svih vijeća. Osim nedostatka novčanih sredstava nijedno vijeće još ne-

Barbarski čin

Najenergičnije osuđujem barbarski čin sknavljenja nadgrobnih spomenika i križeva hrvatskih obitelji u Kerskom groblju. Ovaj čin mada i po sebi izuzetno težak ima još i veću težinu stavimo li ga u kontekst incidenata s konca prošle godine, zatim neadekvatnih reagiranja jednog broja medija na te događaje, zatim skida-nje i po treći puta s programa TV divana. Kad se sve to sklopi onda se dobiva prilično jasna slika položaja Hrvata na ovim prostorima. No, reformski kurs kojim je krenula Srbija neće se moći preokrenuti, samo eventualno usporiti.

ma ni svoje prostorije ni odgovarajuću opremu. Sva vijeća, kao uostalom i naše, djeluju kao »podstanari« u prostorijama neke druge institucije ili organizacije. U takvim nastojanjima dobili smo obećanja potpore od strane najviših pokrajinskih dužnosnika. Nešto je lakša situacija u vijećima kojima lijepu potporu daje matična država, jer i takvih primjera ima.

HR: Kada ćete sazvati sjednicu HNV-a?

Prije nešto više od dva mjeseca sam izjavio upravo za »Hrvatsku riječ« da kada se održi regionalni sastanak s vijećnicima iz Subotice, možemo raditi na sazivanju sjednice Vijeća, jer je tako učinjeno sve da se završi stvarno konstituiranje Vijeća. Budući da se taj sastanak nedavno i dogodio i da će mu ovih dana slijediti nastavak, znači da smo ozbiljno pristupili sazivanju nove sjednice Vijeća, koja će se uskoro i održati.

HR: Budući da vijećnici dugo nisu bili na okupu, što će biti glavne točke dnevnog reda?

Na dnevnom redu toga sastanka će se naći prije svega konstituiranje svih radnih tijela Vijeća, zatim će biti razmatran prijedlog financijskog plana za 2004. godinu,

zatim plan i program djelovanja Vijeća za 2004. godinu u kojima će biti dati osnovni pravci djelovanja Vijeća i posebno prioriteta za tekuću godinu.

HR: HNV nije klasični parlament u kojem se nastupa s listama i u kojem bi se morala obvezno poštovati unutar frakcijska disciplina. Kako mislite da bi se mogla prevladati podijeljenost vijećnika na liste A i B?

Jedino ukoliko se vijećnici budu o stvarima o kojima se raspravlja opredjeljivali na temelju naloga vlastitih razloga i savjesti. Drugim riječima, moramo prihvatiti postojanje jednog preduvjeta, a to je da su svi vijećnici na istom poslu: svi mi radimo na ostvarivanju prava i interesa, to jest dobrobiti Hrvata u Srbiji i Crnoj Gori. Ukoliko toga ne budemo stalno svjesni, ukoliko ne prihvatimo da među nama nema neprijatelja i da oni nisu na drugoj listi, utoliko će i nadalje biti opredjeljivanja po listama. Ja se iskreno nadam da je to iza nas, te da ćemo u jednoj pluralnoj, parlamentarnoj i demokratskoj atmosferi, ipak dolaziti do rješenja koja će biti prihvatljiva za većinu, bez obzira s koje liste je pojedinac došao u Vijeće.

HR: Kakvi su Vaši službeni kontakti s institucijama u Republici Hrvatskoj?

Moram prvo istaknuti da imam redovite službene susrete s predstavnicima Republike Hrvatske u Srbiji i Crnoj Gori, konkretno s dužnosnicima u Generalnom konzulatu RH u Subotici i Veleposlanstvu RH u Beogradu. Oni, istina, nemaju ustaljenu dinamiku, ali se održavaju relativno često. Što se, pak, tiče službenih kontakata s institucijama, čija su sjedišta u Republici Hrvatskoj, nismo zadovoljni s intenzitetom tih kontakata. Izbori su usporili intenziviranje kontakata i mi se nadamo da će se ovi neophodni kontakti institucionalizirati. Mi želimo više i očekujemo više kontakata, nadamo se da će se konstituiranjem nove vlasti to i ostvariti.

HR: Kako vidite budućnost Srbije i mjesto Hrvata u njoj?

Vjerujem da je budućnost Srbije Europa, ujedinjena Europa, koja je uostalom, kako sada stvari stoje, i budućnost svih europskih država. Ta vjera proizlazi iz sljedećeg: što je urađeno od listopada 2000. godine do danas više nitko ne može vratiti na to stanje. Drugim riječima, reformske procese i daljnju integraciju Srbije u međunarodne organizacije nitko više ne može zaustaviti – jedino se može dogoditi određeno usporavanje. A kako će se to odvijati, takvu će sudbinu dijeliti i Hrvati. Kao jedna od malih manjinskih zajednica nastojat će u tomu dati svoj obol, svoj skromni doprinos da se to dogodi brže. Glede budućnosti Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori moraju poraditi dosta na planu ostvarivanja manjinskih prava, zatim na jačanju institucionalne izgrađenosti, te na planu integracije u sve sfere srbijanskog društva. To ćemo moći postići ukoliko se na jedan pozitivan način budemo bavili poslovima od interesa za našu zajednicu.

Godinu dana od konstituiranja HNV-a

Na početku teškoga puta

Prije nešto više od godinu dana, točnije 25. siječnja 2003. godine, konstituirano je Hrvatsko nacionalno vijeće. Prema saveznom Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, nacionalna vijeća se utemeljuju radi ostvarenja prava na samoupravu u pojedinim oblastima. To su pitanja službene uporabe jezika i pisma, obrazovanja, kulture, te informiranja na jeziku nacionalne manjine. Zadaća je nacionalnog vijeća i da sudjeluje u procesu odlučivanja, da samo donosi odluke, te da osniva ustanove koje će se baviti navedenim oblastima.

Javnosti je poznato da je ta konstitutivna sjednica bila u znaku neslaganja dvije struje u toj mjeri da je 14 vijećnika napustilo skup. Podijelilo ih je već usvajanje dnevnog re-

da. Dok su vijećnici DSHV-a na čelu s mr. Belom Tonkovićem zahtijevali imenovanje Statutarne komisije koja bi pripremila Prijedlog statuta, većina vijećnika je bila za raspravu o Statutu koji su oni već pripremili za taj sastanak. Budući da se kompromis nije mogao naći uslijedilo je smanjenje broja prisutnih, a oni ostali su izabrali predsjednika i tajnika HNV-a, mr. Josipa Ivanovića i Ladislava Suknovića.

U proteklih godinu dana, održane su samo dvije sjednice HNV-a (računajući i konstitutivnu), a Izvršni odbor HNV-a, na čijem je čelu Lazo Vojnić Hajduk, zasjedao je u proteklih godinu dana sedam puta.

Odnosi dvije hrvatske stranke u Vojvodini, DSHV i HNS, od onda su se popravili i otpočeli su međusobni pregovori i susreti. Posljednja sjednica HNV-a održana je 12. travnja 2003. godine. Toga dana usvojen je Poslovnik o radu, izabrani potpredsjednici HNV-a i članovi IO HNV-a.

Novi incident, ovoga puta na subotičkom kerskom groblju

Na meti ponovno spomenici

U noći između 24. i 25. siječnja nepoznati izvršitelji su na subotičkom Kerskom groblju oštetili više spomenika, priopćeno je iz subotičkog SUP-a. Ovoga puta stradalo je više drvenih križeva, i oštećena jedna granitna ploča s obiteljske grobnice. Pripadnici Sekretarijata unutrašnjih poslova rade na otkrivanju lica koja su počinila ovo krivično djelo, a istražni sudac Općinskog suda je već obavio uviđaj.

U povodu ovog događaja gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera* uputio je priopćenje za javnost u kojem stoji: »Sa žaljenjem smo primili vijest da se dogodio novi neželjeni slučaj, a radi se o skrnavljenju grobova na Kerskom groblju u noći sa subote na nedjelju 25. siječnja 2004. godine. Kao što smo osudili sličan slučaj koji se jesenas dogodio na Pravoslavnom groblju, i sada pored osude zahtijevamo da se u što kraćem roku identificiraju počinitelji. Podržavamo brzu akciju policije, i očekujemo isto tako brze rezultate istrage, jer postoji mogućnost da iza ovakvih nedjela ne stoje samo pojedinci već i skupine koje žele pomutiti tradicionalno dobre odnose u našem gradu.«

Odbor za međunacionalne odnose u Vojvodini

Reagirati pravovremeno na negativne trendove

NOVI SAD – Nakon prvih reakcija pokrajinskog Tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine, koji je osudio učestale ekscese protiv manjina u Vojvodini, toj temi pažnju su posvetila i skupštinska tijela. Prvi je reagirao Odbor za informiranje koji je u 9 točaka zaključaka između ostalog oštro osudio napade na novinare u Vojvodini i zatražio da nadležni organi povedu brigu o tome da se počinioci takvih djela uhvate, procesuiraju i kazneno sankcioniraju.

Odbor za međunacionalne odnose zasjedao je dan kasnije, 22. siječnja, i imao je sličnu temu za raspravu, ali širu tematikom, jer se bavio uopće ekscesima. Prvo je posvećena pažnja incidentima koji su se dogodili tijekom 2003. godine, za što je još ranije zatražna informacija, a zatim i incidentima nakon 28. prosinca.

Kalman Kuntić, predsjednik Odbora za međunacionalne odnose, rekao je za »Hrvatsku riječ« da su se, nakon evidentiranja ekscesa, zastupnici Skupštine Vojvodine i članovi ovog odbora složili kako se mora

Kalman Kuntić

ju poduzimati značajnije mjere u pronalaženju krivaca za takve incidente, te da se oni ne smiju minimalizirati i da se ne smije praviti lažna ravnoteža. »Ako postoji očiti trend da neke nacionalne manjine budu ugrožene, to jednostavno treba shvatiti i

trebaju se poduzeti neke mjere da se to ne bi ponavljalo. Najgora moguća solucija je tvrditi kako međunacionalni odnosi nisu narušeni i zabiti glavu u pijesak kao noj. I dalje stoji da su međunacionalni odnosi u Vojvodini dobri, ali oni mogu biti narušeni ako se na određene stvari ne reagira pravo i na odgovarajući način.«

Nakon diskusije na sastanku Odbora izvedena su tri zaključka: prvo, da odbor najoštrije osuđuje incidente na međunacionalnoj osnovi, drugo, da bez obzira što Vojvodina doista važi za primjer njegovanja sloboda i prava nacionalnih zajednica, to se mora na određeni način »pojačati« i time što će nadležni organi, prije svega Ministarstvo unutrašnjih poslova i sudstvo, poraditi na tome da se počinioci pronađu i kazne u skladu sa zakonom, i treće, tražiti će se od Izvršnog vijeća Skupštine Vojvodine da predloži Skupštini da jedna od točaka dnevnoga reda idućeg zasjedanja Skupštine Vojvodine upravo budu incidenti iza zvana na međunacionalnoj osnovi.«

J. D.

Recepcija prijetnji novinarima »Hrvatske riječi« u medijima

Prešućivanje, minimiziranje i korektno izvještavanje

Piše: Tomislav Žigmanov

Kao što je već poznato, Redakciji je »Hrvatske riječi« 13. i 14. siječnja u pet navrata od strane nepoznate osobe ili nepoznatih osoba putem telefona upućena prijetnja smrću. Slučaj je po najmanje dva kriterija ne samo problematičan, već i po mnogo čemu opasan. Prvo, prijetilo se ljudima koji rade u sferi stvaranja javnosti, a pri tomu nisu učinili niti jedan ozbiljniji profesionalni prijestup, niti su, pak, pisali o temama ili načinom koji bi kod nekoga ili nekih mogle izazvati bijes. Drugi je problem što se prijeti ljudima, očito dakle bez ikakvih razloga, koji su drugačije nacionalnosti, i to nacionalnosti koja u Srbiji nije previše omiljena.

Blic, 15. siječnja, str. 13.

Isto tako, nije za zanemariti ni činjenicu da je to bio, kako su novinari pedantno zabilježili, sedmi događaj u nizu koji je imao antihrvatsko obilježje od konca prosinca prošle godine. Dakako da je to onda otvorilo sumnje kako ovi događaji ne mogu biti stvar tek niza slučajeva. Istina, nije se ni naglilo u procjenama, koje bi govorile u prilog toga, na primjer, da se radi o neka-

kvim planiranim, sinkroniziranim i organiziranim nastojanjima.

PRVE MEDIJSKE REAKCIJE:

Kao posljednji u nizu i vjerojatno najstrašniji, jer se izravno prijetilo smrću konkretnim ljudima, na ovaj događaj se različito reflektiralo. S jedne strane, on je izazvao, relativno frekventno, praćenje od strane medija, s druge strane na njega su reagirale različite organizacije i instance vlasti, a s treće strane on je bio povodom za održavanje određenih događaja.

Tako su se o ovim prijetnjama očitovale nevladine udruge (prvi među njima je bio Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji), strukovne udruge (obje udruge novinara), političke stranke i različite instance vlasti: od razine državne zajednice, preko pokrajinskih do lokalnih organa vlasti. Kao zanimljivo navodimo činjenicu da se, osim Ministarstva kulture i medija, niti jedna druga instanca republičke vlasti glede incidenata do sada nije javno očitovala. Isto vrijedi i za središnjice srbijanskih političkih stranaka – ni jedna se nije o ovome slučaju oglasila!

Od događaja, pak, koji su bili posvećeni (i) prijetnjama novinarima *Hrvatske riječi* navodimo održavanje sjednice Odbora za informiranje Skupštine AP Vojvodine, Odbora za međunarodne odnose APV, te posjet u povodu toga delegacije na čelu s dopredsjednikom srbijanske vlade *Józsefom*

Danas, 15. siječnja, str. 5.

fom Kaszom kod načelnika Tajništva subotičkog MUP-a *Svetislava Rajšića*.

Inače o svemu navedenom ovaj je tjednik u posljednja dva broja uredno pisao. Zbog brojnosti i složenosti svega razumljivo je zašto su mediji u Srbiji na različite načine pratili ove događaje – od opisa događaja i uzimanja izjava, preko objavljivanja priopćenja, komentara i analitičkih tekstova, do izvještavanja s konferencija za tisak *Józsefa Kasze*, te sjednice navedenog odbora.

No, zacijelo je zanimljivo i pitanje kako su same prijetnje novinarima »Hrvatske riječi« bile predstavljene u medijima, to jest kako su o njima mediji izvješćivali, osobito u srijedu 14. i četvrtak 15. siječnja, da kleva u danima neposredno nakon prijetnji. Pri tomu, prije svega mislimo na prijestolničke, kako srbijanske tako i vojvođanske, dnevne listove i elektronske medije. Za

Građanski list, 16. siječnja, str. 3.

Nedostižni B92

Prvi je vijest o anonimnoj prijetnji smrću novinarima *Hrvatske riječi* u srbijanskoj javnosti objavio beogradski Radio B92 – već u utorak u njihovim poslijepodnevnom vijestima i u isto vrijeme i na njihovoj Internet stranici ona je bila objavljena. Ostali prijestolnički elektronski mediji, čak i državni, osim naravno još novosadskog radija 021, ovo nisu ni zabilježili do danas. Tako za državnu televiziju, kako onu sa sjedištem u Beogradu, tako i novosadsku, ovo nije bio događaj o kojem bi se izvjestilo!

očekivati je bilo naime, a na temelju važnosti samog događaja, ali i nekakve strukovne solidarnosti, da će ono od njih biti unajmanje pravodobno i korektno. Je li tako i bilo?

OD PREŠUĆIVANJA DO KOREKTNOSTI: Pri tomu, a što nije za zanemariti, za jedan je broj srbijanskih dnevnih listova ovaj događaj bio prvim povodom da se na njihovim stranicama uopće pojavi činjenica da jedan ovakav list u Srbiji, to jest Vojvodini izlazi. Drugim riječima, podatak da tjednik »Hrvatska riječ« redovito izlazi već punu godinu dana za jedan broj medija do ovog incidenta nije postojao. Ovo se odlično uklapa u pravilo do kojeg su inače došli analitičari medija u Srbiji – o problemu manjina se piše neredovito i sporađično, a gotovo je po pravilu povod za na-

menata senzacionalizma, ima snažniji etnocentrični pristup u objavljivanju priloga. Istina, u tu skupinu spada dnevnik *Balkan*, no on u izdanju od 15. siječnja bilježi ovaj događaj, i to s kratkom vijesću. Subotička, pak, dopisnica *Ekspresa* u opširnijem napisu od 15. siječnja, s daniškim naslovom »Ko priziva Markale«, piše o svim incidentima u Subotici, no prešućuje prijetnju novinarima.

Ponašanje *Blica*, *Večernjih novosti* i *Politike*, te novosadskih listova *Dnevnik* i *Gradanski list* glede ovog događaja posve je drugačije. Tako *Dnevnik* već u srijedu 14. siječnja donosi kratku informaciju o prijetnjama od utorka, no ona izostaje 15. siječnja, ali zato u petak 16. siječnja donosi jedan poveći tekst, u kojem se korektno piše. Također, ovaj list donosi korektno i opširno izvješće sa sjednice Odbora za in-formiranje Skupštine AP Vojvodine dan nakon održavanja – 22. siječnja. *Gradanski list*, drugi novosadski dnevnik, o prijetnjama piše u izdanju od 15. siječnja vrlo korektno, što će biti slučaj i s napisom sa sjednice Odbora.

Blic i *Večernje novosti* objavljuju prilog o ovome incidentu s fotografijom Zvoni-

Šutnja medija u Hrvatskoj

Poznata činjenica da su mediji u Hrvatskoj tradicionalno nezainteresirani za događaje u hrvatskoj zajednici u Vojvodini i ovoga puta je potvrđena kao pravilo koje vrijedi. Istina, vrlo kratku Hininu informaciju o prijetnjama novinarima Hrvatske riječi objavio je Vjesnik od 14. siječnja. I na tomu se je kod tiskovnih hrvatskih medija stalo (!?). Što se, pak, tiče elektronskih medija, u Korijenima, specijaliziranoj emisiji za Hrvate u susjednim, to jest europskim zemljama, koja se emitira subotom u kasno poslije podne na II. kanalu HTV-a, od 16. je siječnja tek napomenuto, u kontekstu šireg priloga o svim anti-hrvatskim incidentima u Vojvodini, da se dogodila i prijetnja. Četiri dana nakon prve prijetnje, u subotu 16. siječnja, ovaj događaj je iskorišten kao povod za prilog u udarnom dnevniku HRT-a o incidentima koji su usmjereni na Hrvate – beogradska dopisnica HRT-a *Ivana Dragičević-Veličković* napravila je dvominutni prilog, u kojem su svoje stavove iznijeli i neki anonimni političari iz Subotice.

Dnevnik, 22. siječnja, str. 12

pis o manjinama neki poveći eksces ili incident. I to je ovoga puta i potvrđeno...

Kao prvo navodimo to da je prijetnja smrću novinarima »Hrvatske riječi« prešućen u dnevnim listovima *Vesti*, *Kurir*, *Glas javnosti*, *Ekspres* i *Nacional* – od 14. i 15. siječnja oni ne donose nikakvu informaciju o tomu. To je vjerojatno bilo i za očekivati, budući da se u ovim novinama njeguje uređivačka politika koja, osim ele-

Ekspres, 15. siječnja, str. 3.

Dnevnik, 16. siječnja, str. 6

mira Perušića također 15. siječnja, i to posve korektno. Istoga dana i *Politika* donosi ovu informaciju u vijesti o Kaszinoj osudi svih incidenata. No, oni se kasnije ne bave ovim slučajem.

Na koncu, izdvajamo pisanje *Danasa*, koji se od dnevnih listova, čini se, najkorektnije ponio. U njemu se već u broju od 14. siječnja, i to naslovom na prvoj stranici, najavljuje pisanje o prijetnjama na unutarnjim stranama, a isto se čini i sljedeći dan. Na taj način ovaj se dnevni list ponovno pokazao kao dnevnik koji ima najveći senzibilitet za manjinsku problematiku.

Reagiranj Ministarstva vanjskih poslova RH

Ono što se moglo još saznati iz emisije Korijeni od 16. siječnja jest to da je Republika Hrvatska učinila putem diplomacije i određene korake na planu zaštite prava hrvatske manjine u Vojvodini. Gostujući, naime, u emisiji Korijeni, načelnik odjela za manjine u Minsitarstvu vanjskih poslova RH veleposlanik Andrija Jakovčević izjavio je da je hrvatska strana glede svega »iskazala zabrinutost« suprotnoj strani, te da je uputila i notu u kojoj se zahtijeva da se to više ne događa.

Dr. Milorad Pupovac gostovao u emisiji HRT »Nedjeljom u 2«

HDZ-ovi postupci ohrabruju

Gost nedjeljne emisije HRT-a »Nedjeljom u dva«, koju uređuje i vodi *Aleksandar Stanković*, protekle nedjelje 25. siječnja bio je predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća u Hrvatskoj i saborni zastupnik *dr. Milorad Pupovac*. U jednosatnoj emisiji bilo je riječi o odnosu i suradnji srpske zajednice u Hrvatskoj s vladom *Ivice Račana*, o sporazumu i planovima suradnje s HDZ-om, te o ratnom razdoblju i njegovim posljedicama. Na jedno od pitanja voditelja, dr. Pupovac je odgovorio protupitanjem: »Zar nije nenormalno da u upravnim odborima 100 najvećih kompanija u Hrvatskoj nema Srba?«

Prenosimo dio toga nedvojbeno zanimljivog razgovora.

► Četiri dana poslije parlamentarnih izbora izjavili ste da će SDSS dati podršku HDZ-ovoj vlasti samo po njihovim djelima, a ne više po govorima, jer više nikome ne vjerujete na riječ. Što su oni to učinili do sredine prosinca kada ste im dali podršku? Nije li taj sporazum samo riječ?

I riječi su djela ako nisu bačene u vjetar i ako nisu šuplje. Prije svega, ako s nekim pregovarate tjednima kao što smo mi pregovarali s mandatarom *Ivom Sanaderom*, na momente vrlo teško, i nakon toga usuglašeno potpišete, onda se u svakoj civiliziranoj zemlji sporazumi smatraju nekom vrstom djela. S prijašnjim vlastima tako nismo mogli razgovarati, jer smo imali jednog čovjeka koji je bio zadužen za nas, *Granića*, ali je on relativno brzo izgubio zanimanje za razgovore, pa nam je ostala nekolicina ministara koji su nam bili na raspolaganju zahvaljujući njihovim pogledima i stajalištima, no s premijerom i vladom u cijelosti ne. Ni mi, niti zastupnici koji su bili u Saboru, osim jednom zgodom.

Prijašnja vlada je imala našu podršku prije izbora i nakon izbora u domaćim i inozemnim istupima, međutim mi smo očekivali da će ona s nama surađivati u pitanjima koja su od interesa zajednice koju predstavljamo. Podržali smo ih na temelju očekivanja, očekujući da će se ne samo promijeniti bivša HDZ-ova vlast, već da će se stvoriti drugačija politika u Hrvatskoj. Međutim, ta vlada se brzo uplašila i smela sama unutar sebe. Mislimo da je sad došlo drugo vrijeme, ali budimo realni i nemojmo Hrvatsku opterećivati velikim optimizmom, kao što je u nekim razdobljima Hrvatska bila opterećena prevelikim pesimizmom. Mi znamo koje dosege ima sporazum koji smo potpisali, i Sanaderov »Hri-

stos se rodi«, i naravno pregovori oko toga na koji način će srpska zajednica participirati u institucijama vlasti, te koja je naša uloga u Saboru. To jest novi moment, to jest ono što ohrabruje Hrvatsku i može biti od koristi Hrvatskoj. Ali, istodobno to još nije dovoljno da bismo sve ono što je u Hrvatskoj nagomilano, od nesređenog pravosuđa, nesređenih vlasničkih odnosa, do pitanja obnove, mogli riješiti činovima koji sami po sebi jesu dobri, ali nisu magični štapići. Mi ne možemo vjerovati da će »Hristos se rodi« sve riješiti samo po sebi, ali može osloboditi ljude i omogućiti im da se ne bave nečim što ih sputava, poput loših međuljudskih odnosa i predrasuda, već da se rješavaju stvarni problemi.

► Jeste li vi u razgovoru sa Sanderom utvrdili brojke koje se tiču točaka Sporazuma kojega ste potpisali s HDZ-om? Koliko će Vaši zahtjevi stajati? U Sporazumu se kao rokovi spominju travanj i lipanj.

Kad je u pitanju lipanj ove godine to se odnosi na 700 kuća koje se bespravno koriste, a kada je u pitanju kraj travnja to je onda izdavanje rješenja koja su podnesena, za koje županijski uredi za obnovu trebaju uraditi svoj posao koji nisu godinama. Nakon toga u određenom roku kuće trebaju biti obnovljene u skladu s zakonom i prilikom sredstava. A koliko će to novaca sve skupa koštati? Koštat će. Ovoga trenutka se zna koliko će koštati ono što će se uraditi u ovoj godini, koliko se raspolaže u

proračunu. Dio novaca je potrošen, a dio će se osigurati iz donacija. Koliko znam belgijska vlada je ponudila nekakav model donacije i tek trebamo vidjeti što to znači. Tu ćemo morati vlada, međunarodna zajednica i mi napraviti ono što je potrebno da proračun ne bio bi ne samo preopterećen nego i da ne bi bio problem da se ovi poslovi obave. Trebat će osigurati ili donacije ili povoljne kredite s dugim grejs periodom koji omogućavaju ljudima da im se kuće obnove, a onima koji moraju izaći iz kuća koje nisu njihove ili da im se sgrade kuće ili otkupe kuće koje bi im bile alternativni smještaj.

► Ne mislite li da se Srbi neće vratiti ni poslije obeštećenja? Zar povratak nije cilj i Vama i Hrvatskoj? Ostvaruje li se obeštećenjem i povratak Srba u Hrvatsku?

Ostvaruje se. Dvije su mogućnosti. Ili da se ljudima obešteti nastala šteta ili da ih se uključi u program obnove. To su dvije mogućnosti i ljudi će moći birati između njih.

► Koliko odnose Srba i Hrvata u Hrvatskoj opterećuje različito gledanje na Domovinski rat i stvari koje su se događale u ratu?

Opterećuje, naravno. Još uvijek postoje različite percepcije, različita viđenja i različite prezentacije u udžbenicima, monografijama u poduci. Ali ne opterećuju samo odnose između Srba i Hrvata, nego i političke odnose u Hrvatskoj. Hrvatska nije podijeljena samo po etničkoj liniji nego i po političkoj.

► Jesu li tri zastupnika SDSS u Saboru vlast ili oporba?

Mi nismo vlast, definitivno. Samo imamo potpisan sporazum s HDZ-om. Politika koju vodi novo rukovodstvo HDZ-a je svakako liberalnija od njezinog biračkog tijela. Kao što je isto tako politika SDP-a bila desnija nego što je raspoloženje njezinog članstva i biračkog tijela.

► Kakva je po Vašem mišljenju budućnost srpsko-hrvatskih odnosa u Hrvatskoj?

Bolja nego što je danas. Ne da sam optimist, nego mi je posao da to bude bolje, za-ključio je dr. Milorad Pupovac.

D. D.

Bez viza u Hrvatsku do 30. lipnja

Građanima Srbije i Crne Gore rok za ulazak bez viza u Hrvatsku Vlada RH je s 31. siječnja produžila do 30. lipnja ove godine. »Želimo normalizaciju odnosa sa Srbijom i Crnom Gorom, želimo stabilno susjedstvo«, obrazložio je premijer Ivo Sanader. Premijer kaže da će se, prema raspoloživim informacijama, u Srbiji formirati proeuropska i proreformska Vlada. Hrvatska će, ističe, pratiti razvoj događaja u susjednoj zemlji.

Pismo Saveza vojvođanskih Mađara međunarodnoj zajednici u povodu izbora

Korak u pogrešnom pravcu

Rezultati izbora nanijeli su veliku štetu poziciji manjina u Srbiji, i to će biti prvi put od uvođenja višestranačja, da manjine nemaju nijednog zastupnika u parlamentu. Puno lakše ćemo prihvatiti Srbiju za domovinu ako ona prihvaća našu kulturu, nego ako teži isključenju, stoji u pismu SVM.

Savez vojvođanskih Mađara je nakon izbora uputio pismo međunarodnoj javnosti u kojem najrelevantnije političke instance obavještava o novonastaloj situaciji u Srbiji prije svega glede rezultata izbora i posljedica koje će takav rezultat imati na status manjinskih naroda. »Rezultati izbora nanijeli su veliku štetu poziciji manjina u Srbiji, i to će biti prvi put od uvođenja višestranačja da manjine nemaju nijednog zastupnika u parlamentu, navodi se u spomenutom pismu. Čak i u Miloševićevom režimu, i pokraj monopola u medijima, manjine su s nekoliko mandata bile zastupljene u Skupštini Srbije.«

Razlog ovom koraku unazad je prije svega loš izborni zakon, odnosno previsoko postavljen izborni cenzus od pet posto, koje manjine, čak i udružene u zajedničku koaliciju, nisu mogle dostići. Iako stranke iz bivše oporbe, ispred svih SRS, predbacuju manjinama koje su donedavno u okviru DOS i same participirale u vlasti, što se nisu potrudile izmijeniti taj zakon, SVM

podsjeća da je doista bilo nekoliko pokušaja da se cenzus smanji, ili da se sam zakon modificira po ugledu na europske zemlje, kako bi se poboljšali ukupni izborni uvjeti za manjine. Na taj način bi se moglo manjinskim zajednicama u našoj zemlji omogućiti da po drugoj proceduri biraju svoje zastupnike koja bi im garantirala određeni broj mandata bez obzira na ishod izbora. Takvi amandmani, međutim, nikada nisu stigli pred parlament, što navodi na zaključak da u stvari nije bilo dobre volje u većinskim strankama DOS-a za takve demokratske zahvate. Time je skepsa o njihovom (samo) deklarativnom odnosu prema manjinskom pitanju dobila još jednu potvrdu. To političko licemjerje je svoj najeksplicitniji izraz imalo u odbijanju velikih stranaka DOS-a da izađu na izbore zajedno s manjinskim, iako je bilo jasno da će na taj način sve manjine ostati izvan parlamentarnog života. S druge strane takva odluka djeluje čak i nemoralno ako se zna nedavna povijest i podrška manjinskih zajednica nekadanjoj oporbi u borbi protiv Miloševićevog samovlašća.

»Činjenica da će budući sastav parlamenta Srbije biti bez zastupnika iz manjinskih zajednica stvorit će neprirodnu i opasnu situaciju, navode u SVM. Mi smo nakon 5. listopada jasno izrazili svoju spremnost za suradnju s većinskim stanovništvom. Suradnja je, međutim, nemoguća

ako druga strana to ne želi.«

Nova politička scena, koja se formira zahvaljujući ovakvom izbornom ishodu, prozrokovat će usporavanje započetih procesa na planu ljudskih i manjinskih prava, a posebno zabrinjava opasnost da novi odnos snaga »potakne negativan stav većinskog naroda prema različitostima«, napominje se u pismu SVM. U takvim okolnostima skoro i ne treba očekivati da se amandmani, koje je konkretno SVM podnio parlamentu glede primjene materinskog jezika, stave na dnevni red. Štoviše, može se strahovati da ni promjene, koje je najvijestio sam Zakon o zaštiti nacionalnih manjina, neće biti moguće sprovesti. To će dodatno otežati i rad već formiranih manjinskih institucija, koje ionako imaju dosta problema upravo zbog loše definiranih nadležnosti u provođenju spomenutog zakona.

Uzimajući sve dane poteškoće u obzir, Savez vojvođanskih Mađara napominje, da bi u takvoj situaciji pomoć i prijedlozi međunarodne zajednice kako prevladati probleme na koje se naišlo, bili dragocjeni. »Stav SVM je da stvaranje multikulturnog društva nije napad na većinski narod. Puno lakše ćemo prihvatiti Srbiju za domovinu ako ona prihvaća našu kulturu, nego ako teži isključenju.«

V. Laloš

U povodu teksta u tjedniku »Dani« o misi polnočki u Katedrali

Nekorektno prenijeti govor

Cijenjeno Uredništvo!

Premda je davno objavljeno, čini se da spada u isti niz rušenja, razbijanja i prijetnji, kojima je hrvatska zajednica pogođena nakon parlamentarnih izbora u državi.

Na polnočki, 25. prosinca 2003. u 0,00 sati, na početku svete mise pozdravio sam g. Józsefa Kaszu i g. Mirka Ostrogonca, doslovno ovako: (što se može dokazati i snimkom subotičkog radija, budući da je polnočka bila izravno prenošena.)

»U našoj sredini pozdravljam, i zadovoljstvo mi je što mogu pozdraviti gospodina Józsefa Kaszu ministra u Vladi Republike Srbije, i njegovu gospodu, i gospodina Mirka Ostrogonca, dopredsjednika Izvršnog vijeća Skupštine općine Subotica, s gospodom. Lijepo je,

da oni za koje smo glasali budu s nama kad se radujemo. Pozdravljam vas.«

U »Danima« je objavljen tekst, koji nema ništa zajedničkog s onim što sam rekao. U broju od 31. prosinca 2003. na trećoj stranici u rubrici »Politička scena« piše doslovno:

**SKANDAL U SUBOTICI
RIMOKATOLIČKA CRKVA
AGITOVALA ZA KASU**

Govoreći na misi ponoćnici, upriličenoj povodom Božićnih praznika, velečasni Stjepan Beretić, župnik katedralne crkve Svete Terezije Avilske u Subotici, pozdravljajući gospodina Jožefa Kasu rekao je da mu je vjerovao, da mu vjeruje i da će mu vjerovati i ubuduće. Ovom izjavom u hramu punom vernika velečasni Beretić na indirektan način pozvao je građane da

glasaju za izbornu listu na kojoj je Jožef Kasa, smatraju u subotičkom »Otporu«, dodajući da se i Srpska pravoslavna crkva ne tako davno mešala u politički život.

– Dok SPC svoj politički kredito izvlači iz jednog srednjovekovnog uporišta, dotle se druga crkva identifikuje sa političkim liderima stvorenim u političkoj kuhinji Slobodana Miloševića, igrajući agresivno na kartu nacionalizma. Ti lideri danas se nevešto presvlače u ruho »tolerancije«, poput Jožefa Kase – kaze Branimir Nikolić, jedan od vođa »Otpora« u Subotici. Subotički otporaši zato pozivaju subotičkog biskupa Ivana Penzeša, kao i njegovu ekscelenciju nadbiskupa beogradskog Stanislava Hočevara da osude ovaj neko-rektan čin, nedopustiv taman koliko bi bilo nedopustivo da političke stranke biraju velikodostojnike u crkvi.

Ispod teksta potpisan je izvjesni B. Ž.

S poštovanjem,
Stjepan Beretić

U povodu obljetnice našeg tjednika

»Hrvatska riječ« – godina prva

Na sutrašnji je dan, 31. siječnja, prišao prvi broj ovoga tjednika. Sama obljetnica, istina, nije vezana uz neku veću brojku, no ona ipak i kao prvogodišnjica daje razloga da se slavljem i podsjećanjem obilježi. Tim prije, jer je pojava jednog ovakvog lista dugo u Vojvodini čekana, budući da je jedan od najznačajnijih događaja u hrvatskoj zajednici u proteklih desetak godina.

U dosadašnja 52 broja »Hrvatske riječi« uloženi su velik napor velikog broja ljudi.

Trudili smo se raditi dobro i kvalitetno, pridržavajući se uzusa novinarske profesije, a na opću korist svih, prije svega onih zbog kojih postojimo – čitatelja. Naravno, svjesni smo i da nismo radili bez grešaka – to je značajka svakog ljudskog djela. Njih smo nastojali, a i nadalje ćemo nastojati, smanjiti na najmanju moguću mjeru. U tome nam je od iznimne važnosti bez dvojbe bila i potpora čitave hrvatske zajednice.

U povodu toga događaja danas će se svečanošću u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici obilježiti naš prvi jubilej,

uz nazočnost brojnih predstavnika osnivača, hrvatske zajednice, državnih organa vlasti, prijatelja i čitatelja našeg tjednika.

Gospodinu Zvonimiru Perušiću, direktoru NIU Hrvatska riječ»

Poštovani,
Obilježavanje godine dana izlaženja Vašega lista, kao jedinog tjednika na hrvatskom jeziku u Srbiji i Crnog Gori, velika je svečanost koja svjedoči o Vašem trudu i iznimnoj želji za očuvanjem svoga jezika i svoje kulture izvan svoje matične domovine.

Stoga mi je teško što zbog neodgovodivih obveza ne mogu biti nazočna tome za Vas važnom danu. Usprkos nemogućnosti nazočnosti dopustite mi da Vam izrazim svoju bezrezervnu potporu, uz najiskrenije želje za još mnogim jubilejima koji će iz godine u godinu, ponovno, odati zasluženo priznanje svemu onome što »Hrvatska riječ« predstavlja.

Još jednom upućujem ispriku što tome važnom događaju neću moći nazočiti, i koristim prigodu da Vam od srca čestitam na Vašem jubileju.

S osobitim poštovanjem,
Jadranka Kosor, dipl. iur.
potpredsjednica Vlade
Republike Hrvatske

NIU »Hrvatska riječ«, direktoru i v. d. odgovornog urednika Zvonimiru Perušiću

Poštovani,

U povodu izlaženja 50. broja »Hrvatske riječi« želim Vam u svoje osobno ime i u ime Pokrajinskog tajništva za informiranje puno uspjeha u daljem radu. Uvjeren sam da Vas ni prijetnje ubojstvom zbog izlaženja tjednika na hrvatskom jeziku neće obeshrabriti i da ćete i dalje savjesno i odgovorno raditi svoj posao. Odgovornost svih institucija u Republici Srbiji i Autonomnoj Pokrajini Vojvodini je da učine sve u interesu sigurnosti svojih građana, a naročito ako su oni predstavnici manjinskih nacionalnih zajednica. Tjednik »Hrvatska riječ« je list čiji je osnivač Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine, najviše predstavničko tijelo svih pripadnika nacionalnih zajednica koji žive na tlu Vojvodine. Samim tim, kroz financiranje i brigu ona osjeća i snosi svu odgovornost za svojim sredstvom javnog informiranja na hrvatskom jeziku.

S poštovanjem,

Rafail Ruskovski, pokrajinski tajnik

Priopćenje Ministarstva kulture i medija

U povodu objavljivanja jubilarnog 50. broja »Hrvatske riječi«, Ministarstvo kulture i medija republike Srbije uputilo je čestitke Uredništvu našeg tjednika, i istodobno osudilo incidente usmjerene protiv hrvatske nacionalne manjine i našem listu. »Ministarstvu kulture su strani svi oblici iskazivanja etničke netrpeljivosti, neuvažavanje različitosti, upotreba jezika netolerancije i svih sličnih ponašanja s one strane kulturnog dijaloga i uvažavanja drugog«, stoji u priopćenju Ministarstva. Kao dokaz brige o kulturi manjinskih zajednica, navodi se primjer financijske potpore kulturnim i medijskim projektima manjina, za koje Ministarstvo raspisuje javne konkurse.

Priopćenje je potpisala **Tamara Lukšić-Orlandić, pomoćnik ministra.**

»Hrvatska riječ« nam je uljepšala prošlu godinu. Napokon imamo svoje novine kao sunčanu zraku u tmurnome danu. Čestitamo izlazak 50. broja, redakciji i svim suradnicima, i želimo da budete iz broja u broj čim bolji.

Obitelj Ožanić, Novi Slankamen

Poštovana redakcijo »Hrvatske riječi« i urednici!

Poštovani gospodine Perušiću!

Podržavam vas u pisanju aktualnosti i o našim nacionalnim pitanjima.

Ne bojte se, samo hrabro nastavite.

Pozdravlja Vas **Grgo Kujundžić s Palića**

Uredništvu »Hrvatske riječi«

U povodu obilježavanja godinu dana izlaženja jedinog tjednika na hrvatskom jeziku u Srbiji i Crnoj Gori, koristimo priliku da Vam uputimo srdačne čestitke zbog obilježavanja godišnjice spomenutog tjednika na hrvatskom jeziku i želimo Vam uspješan daljnji rad.

Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske

U povodu jubileja želim Vam čestitati i izraziti svako dobro u budućnosti!
Pozdrav

Branko Ištvančić

ANKETA

Čitatelji o nama

Upovodu obljetnice izlazenja našeg lista željeli smo saznati što o nama misle naši do sada redoviti čitatelji. U anketi koja slijedi iznosimo mišljenja čitatelja »Hrvatske riječi« iz Sombora, Bačkog Brega, Subotice, Sonte, Sarvaša...

Antun Knežević, pročelnik Folklorne sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora

»Hrvatska riječ« je predivan list kojeg moramo sačuvati. Mislim da je to list pored našeg »Miroljuba«, ipak malo šireg kruga, i preko ovog lista treba da Hrvati i naši simpatizeri upoznaju tko smo, s kojim problemima se susrećemo, kako živimo... List ne bih mijenjao, ali bih ga dopunio tekstovima koji su više usmjereni na obrazovanje naše omladine, osobito onih mladih koji su na nekoj životnoj prekretnici; o studiranju, o organizaciji studenata, što ih na studijama čeka, koje su njihove obveze i što od toga mogu očekivati.«

Šima Raič, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora

»Godinu je dana kako izlazi 'Hrvatska riječ'. Mislim da je to jedan pravi list dostojan našeg naroda na ovim prostorima, koji nas informira i obavještava o svim događajima koji nas prate. Gledajući od prvog broja, puno toga je napredovalo, povećao se broj stranica i mislim da će oni koji uređuju list i dalje napredovati. 'Hrvatska riječ' nas dobro obavještava i mislim da imamo sve informacije koje se tiču hrvatskog naroda na ovim prostorima.«

Mato Zec, radnik iz Sonte

»Čestitam Vam obljetnicu rada, mislim da ste uspješni i da imate široki spektar tema. Uvođenjem 'Hrcka' postali ste pravi obiteljski list. Veoma sam zadovoljan što se piše i o manjim mjestima gdje žive Hrvati. Trebalo bi više pisati o stvarnim, životnim problemima, o ekscesima kojih ima i danas jer mislim da nam se i pored Zakona o manjinama još i danas uskraćuju mnoga prava. Volio bih više priloga o tome, a manje visoke politike.«

Marin Katačić, pravnik iz Bačkog Brega

»Napokon je izašao jedan tjednik koji se bavi hrvatskim življem u Srbiji i Crnoj Go-

ri. To je dobra stvar, pogotovo što država stoji iza toga, dakle daje nam ona prava koja trebaju pripadati jednoj nacionalnoj manjini. Smatram da SCG, kao i sve europske države treba ući u Europsku uniju, svoje djelatnosti treba prilagoditi tome i treba omogućiti ovakav list i našoj nacionalnoj manjini. Očekujem od lista da uputi čitatelje kako bi više saznali o zakonskim propisima u pogledu nacionalnih manjina. Inače sam zadovoljan temama koje ovaj list obrađuje i ne bih ništa posebno mijenjao.«

Sanja Andrašić, učenica II. razreda O. Š. iz Sonte, najmlađa kolporterka »Hrvatske riječi«

»Otkako prodajem 'Hrvatsku riječ', većinu toga i pročitam. Nešto razumijem, a puno toga ne. Volim reportaže s puno slika, a uopće ne volim politiku. Najviše mi se dopada što sada imamo svojeg 'Hrcka'. Šteta samo što nema puno više strana«.

Zlatko Krstin, radnik iz Sarvaša, Republika Hrvatska

»Čestitke za obljetnicu, pohvale za sadržaj. Drago mi je da konačno i vojvođanski Hrvati imaju svoje novine. Omiljene strane su mi one posvećene folkloru, a tu je, hvala Bogu, tijekom prošle godine najzastupljenija bila moja Šokadija. 'Hrvatska riječ' se sve više čita i u Slavoniji, pa bih volio da malo pišete i o nama, koji smo rođeni i dobar dio života proživjeli u Vojvodini, ali nas je rat otjerao u Slavoniju. Čitao sam i o problemima koje ste imali ovih dana. Glavno, čitatelji su uz vas, nastavite s onim što najbolje radite.«

Duro Grubješić, novinar iz Sonte

»Budući da živim u multinacionalnoj sredini, drago mi je što je i hrvatska nacionalna zajednica, uz potporu Skupštine Vojvodine, dobila glasilo na svojem jeziku. Vaš tjednik pratim od prvog broja i jako sam zadovoljan odabirom i obradom tema i slo-

bodnim i objektivnim angažmanom članova uredništva, koji se ne bave samo problemima hrvatske zajednice, već obrađuju teme s područja cijele Vojvodine, te one na relaciji Srbija i Crna Gora i Hrvatska. Dopada mi se vaša raznovrsnost, postali ste pravi obiteljski tjednik, koji se sve više i radije čita. Drago mi je da dosta prostora posvećujete području zapadne Bačke, osobito Sonti u kojoj živim, a s posebnim užitkom sam pratio serijal napisa vezanih za povijest Šokaca i Bunjevaca. Mislim da ste za kratko vrijeme našli svoje mjesto na medijskom prostoru Vojvodine. Svim članovima redakcije čestitam prvu obljetnicu izlazenja, želeći vam da još dugo izlazite i nastavite s njegovanjem slobodnog i neovisnog informiranja.«

Tomislav Siladev, trgovački tehničar iz Sonte

»Jako sam zadovoljan sadržajem i kvalitetom priloga, posebno pisanjem o Sonti. Mislim da treba više prostora posvetiti Srijemcima, Podunavcima a osobito o našim ljudima koji su devedesetih iselili u inozemstvo.«

Anastazija Pejić, umirovljenica iz Subotice

»Hrvatsku riječ« redovito čitamo od prvog broja, odnosno, od njenog izlaska. Čitam sve rubrike, od korice do korice, a najviše mi se sviđaju rubrike Urednikova riječ, Feljton i Hrckov kutak. Veoma me je prijatno iznenadio kulturni dodatak i željela bih da i u buduću imamo prilike čitati takve priloge. Mišljenja sam da je tjednik dobar, ali ako dođe do poboljšanja to nije naodmet. Mi svakako podržavamo novine. U ovom momentu skupljamo i kupone za nagradnu igru, očekujem jednu posebnu nagradu.«

Martina Poljaković, profesorica iz Subotice

»U našoj obitelji se redovito kupuje 'Hrvatska riječ' i čitamo je nas četvero. Ja osobno najčešće čitam vijesti o događajima iz Subotice. Željela bih sugerirati da se poboljša informiranost čitatelja o hrvatskim kul-

turnim zbivanjima u Subotici, kao i o onome što će se u oblasti kulture dogoditi u našem gradu, kako bi ih građani mogli pratiti, a ne samo čitati u novinama.«

Pripremili: Olga Perušić,
Zlatko Gorjanac, Ivan Andrašić

Prijem za novinare u biskupiji

Najavljeno osnivanje Teološkog fakulteta u Subotici

Tradicionalni prijam za novinare u povodu blagdana svetog Franje Saleškog priredili su i ove godine 24. siječnja subotički biskup msgr. dr. *Ivan Penzes* i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. Na prijemu koji je održan u Domu Subotičke biskupije pokraj novinara subotičkih medija i domaćina msgr. dr. Ivana Penzesa bili su prisutni i beogradski nadbiskup msgr. *Stanislav Hočevar*, biskup Zrenjaninske biskupije msgr. *Lászlo Huzsvár*, pomoćni biskup Đakovačko-srijemske biskupije msgr. *Đuro Gašparović*, generalni tajnik Biskupske konferencije SCG *Leopold Rohmes* i episkop Grko-katoličke crkve *Đuro Džudžar*.

Goste je pokraj domaćina msgr. dr. Ivana Penzesa pozdravio i vlč. mr. *Andrija Kopilović* predsjedavajući Katoličkog instituta »Ivan Antunović«, a potom se novinarima obratio nadbiskup msgr. Stanislav Hočevar koji je rekao kako su svi ljudi komunikatori, a novinari su prema prirodi svoga posla komunikatori života i događaja. Nadbiskup. msgr. Hočevar čestitao

je i blagdan zaštitnika Subotičke biskupije svetog apostola Pavla koji se slavi 25. siječnja, a zatim je obavijestio prisutne novinare da je na Metropolitanskoj Biskupskoj konferenciji u Subotici održanoj prije podne toga dana jednoglasno prihvaćena odluka o osnivanju Teološkog fakulteta u Su-

botici. Nadbiskup msgr. Hočevar je rekao da će Teološki fakultet biti otvoren i laicima kako bi unaprijedili svoj pogled na svijet i shodno tome mogli živjeti u europskom duhu u kojemu kršćanstvo čovjeka poima kao osobu. Na koncu prijema novinarima je pokraj katoličkog kalendara darovana uz nove brojeve »Subotičke Danice« i lista »Zvonik« i knjiga »Posvećeno zajedništvo« koju je napisao otac pavlinskoga reda *Andrzej A. Napiórkowski*, a tiskao izdavački odjel Katoličkog instituta »Ivan Antunović«.

Z. S.

Nadbiskup msgr. Stanislav Hočevar propovijedao u Evangelističkoj crkvi

Velikodostojnici Katoličke, Srpske pravoslavne i Reformatorske crkve prisustvovali su u subotu uvečer 24. siječnja, ekumenskom bogoslužju u subotičkoj Evangelističkoj crkvi. Bogoslužje je vodio superintendent Árpád Dolinski, a propovijed je održao beogradski nadbiskup msgr. Stanislav Hočevar. Bilo je to prvi put da katolički nadbiskup prisustvuje misi u Evangelističkoj crkvi. Na misi su prisustvovali i vladika bački Irinej Bulović i biskup Reformatorske crkve István Csete Szemesi.

Msgr. Stanislav Hočevar

VIJESTI

Veće prosječne zarade u Subotici

Prosječna zarada po uposlenom bez poreza i doprinosa u subotičkoj općini u studenome bilježi rast u odnosu na prosinac za oko jednu petinu, i iznosi 15.022 dinara. I ovog puta prosjek subotičkih plaća je nešto veći od republičkog prosjeka. Promatrano po oblastima, u privredi je prosječna neto zarada iznosila 13.381 dinar, dok je u vanprivredi ona dostigla 19.037 dinara, što je za oko četvrtinu više nego u prosincu.

Po odluci gradske vlade Poskupio gradski prijevoz

Izvršni odbor Skupštine općine Subotica odobrio je »Suboticatransu« povećanje cijene prijevoza putnika za 25 posto. Karta kupljena u autobusu na gradskim linijama koštat će 25 dinara, a na prigradskim linijama, u ovisnosti od zone, između 25 do 100 dinara. Novi cjenik će se primjenjivati od 1. veljače.

Hokejaški turnir u Subotici Ambasador Kanade među veteranima

Tijekom vikenda u Subotici je održan hokejaški turnir u kojem su sudjelovali veterani u ovom sportu iz Rusije, Slovenije, Slovačke, a među njima je bilo i neka- dašnjih svjetskih i olimpijskih hokejaških prvaka. Nakon turnira upriličen je prijem za sudionike. Jedan od igrača bio je i ambasador Kanade *Donald P. McLenan*, s ko-

Milan Pajević, potpredsjednik G17 plus, posjetio »Hrvatsku riječ« Incidenti za svaku osudu

Milan Pajević, potpredsjednik G17 plus zadužen za međunarodne odnose, posjetio je u utorak uredništvo »Hrvatske riječi«. On je u Subotici govorio na tribini o aktualnoj političkoj situaciji poslije izbora i položaju nacionalnih manjina u regiji.

U razgovoru sa *Zvonimirom Perušićem*, direktorom i v. d. glavnim i odgovornim urednikom »Hrvatske riječi«, Pajević je osudio nacionalističke incidente koji su se dogodili proteklih tjedana, ocijenivši to kao očigledan pokazatelj primitivizma i političke nezrelosti, te nedostatka političke kulture i komunikacije, ali i prije svega kao pokazatelj odnosa prema političkim neistomišljenicima.

»To dakako zaslužuje svaku osudu i tu nema nikakve dileme. Međutim, kada je riječ o općem političkom stavu i programu, onda se svakako država mora pridržavati europskih standarda kad je riječ o pravima i položaju nacionalnih manjina«, rekao je Pajević u razgovoru za naš tjednik.

jim su čelnici grada razgovarali o mogućoj suradnji i na drugim poljima. Rezultat tih razgovora je dogovor o pripremi programa promociji kanadske kulture u Subotici.

Hokejaški turnir, kako je najavio gradonačelnik *Geza Kucsera*, trebao bi postati tradicionalan događaj u gradu.

Turijaska Kobasicijada u Subotici Kobasica kao poklon javnoj kuhinji

Tradicionalna turijaska Kobasicijada biti će održana i ove godine i u Subotici, a organizator je Humanitarno udruženje Kobasicijada iz Turije, uz potporu lokalne samouprave. Kako je najavio *Árpád Papp*, predsjednik Izvršnog odbora SO Subotica, kobasica od 30 metara koju će spraviti majstori kobasničari bit će poklonjena subotičkoj narodnoj kuhinji, ali će dio biti prodavan građanima u centru grada. Koba-

sicijada je planirana za 18. veljače, a u tu svrhu će biti postavljene dvije tezge u gradu.

U posjetu prvorodjenima u 2004.

Gradonačelnik Géza Kucsera i predsjednik Izvršnog odbora Árpád Papp posjetili su 22. siječnja prvorodeno dijete u 2004. godini, maloga Mateju, sina Jasmine i To-

mislava Temunovića, dok je potpredsjednik SO Lazar Baraković posjetio obitelj Kuktin, gdje su Igor i Zorica dobili kćer Miu, te obitelj Dimović iz Čantavira, koja je dobila kćer Vanesu. Bio je to dio sada već tradicije da čelnici lokalne samouprave posjećuju troje prvorodne djece u godini.

Zemljoradničke mirovine kasne 21 mjesec

Zemljoradničke mirovine u Vojvodini kasne 21 mjesec, a mirovine za staračka domaćinstva sedam mjeseci, priopćeno je u pokrajinskom Fondu za mirovinsko i invalidsko osiguranje samostalnih djelatnosti. Prema riječima vršitelja dužnosti ravnatelja Filijale *Vladana Đurića*, krajem studenog prošle godine isplaćen je prvi dio travnjačke mirovine za zemljoradnike i to za 2002. godinu. Prosjek je iznosio 2.491 dinar. Staračka domaćinstva, kojih u Vojvodini ima 354, ovih dana su primili mirovine za kolovoz prošle godine. Kasa Fonda je prazna zbog neplaćanja doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje, pa je zato neizvjestan datum naredne isplate mirovina.

Izložba u Segedinu

Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara

Piše: Jasminka Dulić

U dvorani Županijske skupštine Čongradске županije u Segedinu 22. siječnja otvorena je izložba pod nazivom »Tisućstogodišnje veze Hrvata i Mađara«. Autor izložbe dr. Đuro Šarošac, etnolog, bio je dugogodišnji uposlenik Mohačkog muzeja. Sakupljao je narodno blago Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj. Od 1975. godine sakupio je 12.000 eksponata, 30.300 minuta usmenog blaga, a na terenu je snimio oko 15.000 filmskih snimaka. Ova izložba napravljena je 1996. godine, a cjelokupan materijal je prikazan i u vidu knjige koju je izdala Matica Hrvatska u Zagrebu. »Na ovoj izložbi radio sam osam mjeseci. Izložba je prvi put otvorena u Budimpešti, 1996. godine, a zatim u još jedanaest mjesta u Mađarskoj, bila je u Zagrebu, Dalmaciji, Slavoniji, Tuzli i Sarajevu, napominje dr. Šarošac.

Iz zajedničke povijesti

Hrvatska je 1102. godine (Pacta Conventa) izgubila državnu samostalnost, ali dinastički prijelom nije bio preprekom kasnijem društvenom razvoju. Hrvatsko-Ugarska država u Kolomanovo doba postaje važan politički čimbenik u Podunavlju i na Balkanu. U državi je uspostavljen mir i organizirana uspješna obrana. Sjedinjenom Hrvatskom od rijeke Drave do Jadranskog mora u ime Hrvatsko-Ugarskog kralja upravljaju ban i Sabor. Od Bele III. (1172. -1196.), uvodi se čast hrvatskog hercega koji obnaša vlast u Hrvatskoj, a kralj u Ugarskoj. 1868. godine je sklopljena hrvatsko-ugarska nagodba gdje je praktično Hrvatska postala cjelovita zemlja pridružena Ugarskoj i Austrijskom carstvu, sve do raspada Austro-Ugarske.

DVANAEST TEMA IZLOŽBE: Izložba obuhvaća 12 tema – Dolazak Hrvata i osnivanje hrvatske države, Dolazak Mađara u Karpatsku kotlinu i osnivanje mađarske države, Zajednički život Slavena i Mađara, Mađarsko-Hrvatsko kraljevstvo od 1102. godine, Selidba Hrvata u povijesnu Mađarsku, Zajedničke povijesne ličnosti, Rensansa na Dvoru Matije Korvina, Bosanski franjevci, Sudbina kmetova i povijest sela, Obrtnici i plemići, Pitanje školstva, Narodna umjetnost i na kraju Preporod Hrvata

rastrkanih u Mađarskoj«, rekao je Šarošac.

Dušan Marjanović, predsjednik Hrvatske samouprave Segedina, je u povodu otvaranja izložbe rekao: »Do ove izložbe je došlo tako što nam je to kolega iz Pečuha Mišo Hepp predložio i mi smo to odmah prihvatili pošto, iskreno govoreći, kao najmlađa samouprava u Mađarskoj nemamo još puno ideja što bi mogli ostvariti. Naročito nemamo predstavu oko toga što je sve već urađeno na tom polju što bi i mi mogli koristiti. Drago mi je što smo se tako lijepo okupili i da su Hrvati iz Pečuha i Segedina posredstvom Mohačkog muzeja i dr. Šarošeca uspjeli organizirati ovu izložbu. Našem pozivu odazvali su se i naši gosti, subotički gradonačelnik i dogradonačelnik. Izuzetno nam je drago da možemo računati na njihovu podršku jer živimo u susjedstvu i već smo se i dogovorili da će se izložba preseliti i u Suboticu. Sasvim slučajno izložba je otvorena baš 22. siječnja kada je Dan kulture u Mađarskoj«

Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske kulturne udruge »August Šenoa« dakle »kriv« je što je došlo do ove izložbe u Segedinu: »Hrvatska kulturna udruga je bila inicijator ove izložbe u dogovoru s novoosnovanom Hrvatskom samoupravom grada Segedina. Grad Segedin nije poznat po tome da ima puno hrvatskih žitelja, ali hvala Bogu, ima ih, a tamo gdje ih imamo trebamo ih svakako podupirati i pomoći im da krenu s radom. Ova izložba je tek početak. Uskoro, za mjesec dana, organiziramo u okviru literarne večeri u Segedinu predstavljanje

Dr. Đuro Šarošac na otvaranju izložbe

knjige predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, »Kako se raspala Jugoslavija« u mađarskom prijevodu«, rekao je Hepp.

ISKUSTVO ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA: Géza Kucsera, gradonačelnik Subotice, zahvalio se Hrvatskoj lokalnoj samoupravi u Segedinu na pozivu na otvaranje izložbe i rekao: »Rado sam se odazvao pozivu da dođem jer stvarno smatram da je suživot Hrvata i Mađara i svih naroda koji žive na ovim prostorima izuzetno važna stvar. Posebno je važna ako se netko može dičiti jednom zajedničkom poviješću od 1100 godina. Ta iskustva pokazuju da ljudi dobre volje mogu uvijek živjeti jedni pored drugih i iz tih iskustava možemo zaključiti da je i u sljedećem periodu zajednički život, u jednoj velikoj domovini kao što je Europa, moguć na principima koji su postojali i ranije u povijesti.«

Lazar Baraković, dopredsjednik Skupštine općine Subotica, je rekao: »Sviđa mi se naslov izložbe koji poziva na suradnju i podsjeća na ranije suradnje. Raditi ćemo na tome da se ova izložba pojavi i u Subotici. S gradonačelnikom Subotice Gézom Kucserom razgovarali smo povodom ove izložbe, i s podžupanom Županije Čongrad, Józsefom Ottom, koji je izrazio zadovoljstvo što se ova izložba održala ovdje. Gradonačelnik Kucsera je podsjetio na prijateljstvo između ova dva lijepa grada u susjedstvu, Subotice i Segedina, a dožupan nam je napomenuo kako se pripremaju završiti autoput do granice te da se vrše pripreme za izgradnju zračne luke u Segedinu, što će olakšati komunikacije i vezu sa svijetom, i može biti od koristi i nama u susjedstvu.«

Izborna skupština MO DSHV Tavankut

»Podmlađeno« rukovodstvo

TAVANKUT – Izborna skupština Mjesne organizacije DSHV-a Tavankut održana je 22. siječnja. Skupštini je bio nazočan veliki broj članova te v. d. predsjednika DSHV-a *Petar Kuntić* i predsjednik MO DSHV Subotica *Martin Bačić*. Dosadašnji predsjednik MO DSHV Tavankut, *Marko Berberović* podnio je izvješće o radu za protekle četiri godine i rekao kako su članovi MO DSHV Tavankut uvijek bili aktivni kako u radu stranke tako i u Mjesnoj zajednici Tavankut. Nakon kraće rasprave članova izabran je novi Mjesni odbor kojeg čine: *Marko Berberović, Tome Vojnić Mijtaov, Marinko Šimić, Ema Buljovčić, Antun Merković, Slavko Benčik, Mira Kopilović, Marko Tokodi, Zvonko Vajhand, Joso Petreš i Pere Benčik*. Na sljedećoj sjednici novi odbor izabrati će čelnike mjesne organizacije. Pored toga skupština je odredila delegate za izbornu skupštinu kao i svoje prijedloge za čelništvo stranke. *Antun Merković* se osvrnuo na probleme koji postoje u Tavankutu među kojima je najvažniji nedostatak vodovoda u selu, i istakao da će se članovi DSHV-a i ubuduće za-

lagati da se razvojni projekti u oblasti komunalnog uređenja sela uspješno realiziraju. U drugom dijelu sastanka *Petar Kuntić* je iznio da, nakon trinaest godina rada, DSHV ulazi u novi period, demokratizacije u samoj stranci gdje je najvažnije provesti izbore u svim mjesnim organizacijama nakon čega, 29. veljače, slijedi izborna skupština stranke. *Kuntić* je istakao da se »ne treba zanositi time da će netko drugi zastupati interese našeg naroda ako sami to ne radimo kroz našu stranku. U hrvatskoj zajednici kulturni djelatnici trebaju raditi svoj posao a politički djelatnici svoj, a nadamo se da će uskoro i problem Hrvatskog nacionalnog vijeća biti riješen.« Glede incidenata u posljednje vrijeme *Kuntić* je istakao da treba imati povjerenja u nadležne organe i da se svaki eksces ili uznemiravanje moraju prijaviti policiji. *Martin Bačić* je članovima

Skupština MO DSHV Tavankut

stranke poručio da slijede lokalni izbori za koje se treba ozbiljno pripremiti jer ukoliko se ne participira u lokalnoj vlasti moglo bi se dogoditi da Hrvati i ona prava koja sada imaju izgube, kao što je to na primjer službena uporaba jezika, novine, radio i drugo.

J. D.

Izborna skupština MO DSHV Gat-Ker

SUBOTICA – Skupština MO DSHV Gat-Ker održana je 21. siječnja u domu DSHV. Poslije kraće rasprave, oko četrdeset članova ove mjesne organizacije izabrali su članove mjesnog odbora: *Dragan Hupko, Mirko Tumbas, Marija Vidaković, Željko Pančić, Antun Jaramazović, Zoran Brajković i Tatjana Vukov*. Izabrani članovi izabrali su nakon toga svog predsjednika, te je novi predsjednik ove MO *Dragan Hupko*. Nakon toga skupština je odredila 24 delegata za izbornu skupštinu DSHV.

Ema Buljovčić, Marko Berberović, Antun Merkković, Slavko Benčik

KPD »S.S. Kranjčević« iz Bačkog Brega s novim imenom
Društvo dobilo oznaku »hrvatsko«

BAČKI BREG – U Domu kulture u Bačkom Bregu održana je 25. siječnja godišnja Skupština KPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević«. Pored članova i simpatizera ovog društva, skupštini je prisustvovao i uvaženi gost iz Veleposlanstva republike Hrvatske u Beogradu gospodin *Stipan Medo*, a skupštini je predsjedavao *Marin Katačić*. Na dnevnom redu su se pored točaka o izveštaju o radu za 2003. godinu, planu za 2004. godinu, financijskog izvještaja našao i prijedlog o izmjeni naziva društva, odnosno dodatka predznaka

»hrvatsko.« Ovaj prijedlog je usvojen sa samo jednim glasom protiv.

Također jednoglasno je produžen i mandat dosadašnjem predsjedniku društva *Adamu Tubiću* i mandat dosadašnjeg predsjedništva od 11 članova. Odabran je i novi nadzorni odbor od 3 člana, a *Matiji Periškić, Mandi Periškić, Željku Gorjancu i Zlatku Ivoševu* su uručene zahvalnice kao počasnim članovima ovog društva. Minutom šutnje odana je počast preminulom članu društva *Bariši Ivoševu*.

Z. G.

Pet godina »Korijena«

ZAGREB - Petogodišnji jubilej emisije HTV-a »Korijeni«, namijenjene hrvatskim manjinama u Europi, svečano je obilježen u utorak u Zagrebu. Prijamu, kojemu je domaćin bio urednik emisije *Ivo Kujundžić*, nazočio je veliki broj uzvanika i suradnika iz više zemalja.

Bunjevačko-šokački Hrvati (18.)

Bosna - kolijevka Bunjevaca

Turskim osvajanjem Srbije, padom Smedereva 1459. godine, prekinut je gospodarski, društveni i politički kontinuitet Srbije. Nešto prije toga, godine 1453., sultan *Mehmed II.* osvojio je Carigrad. Time je okončano Istočno rimsko carstvo, a Carigrad postaje središte nove Turske imperije. Odatle su kretale osmanlijske čete na sve strane i tako širile i veoma proširile Tursko carstvo.

U tim pohodima, nakon Srbije, na udaru je bila Bosna, koja je definitivno poražena 1463. godine. Dio kršćana, pravoslavnih i katolika, bježi ispred turske sile iz Srbije i Bosne prema zapadu i sjeveru u kršćanske zemlje, da bi očuvao život i vjeru. Ostatak u Srbiji i Bosni traži modus vivendi s novim gospodarima. Turci ustrašeni da će se iseliti pučanstvo na osvojenim područjima daju stanovite privilegije prvo pravoslavnim, a zatim i katoličkim kršćanima. Dio tih kršćana prihvaća islam, dobiva privilegije jednake onima koje su imali Turci, a oni koji ostaju pri svome, svode se na običnu raj.

POJAVA »HERETIKA«: Bosna je bila pod jurisdikcijom rimskog patrijarha – pape. U njoj se pojavila neka čudna nauka, koja je u spisima istražitelja označena kao heretička, ali nosioci te nauke su sebe smatrali kristijanima, a ne bogumilima ili patarenima. Sumnjičeni su jednako i od pravoslavnih i od katolika. Pape šalju vizitatore, a kršćanski kraljevi poduzimaju ratne pohode, da bi suzbili ili obratili here-tike i istovremeno proširili svoju političku vlast. Tako se u Bosni, prije njenog konačnog pada, našla mješavina čeljadi, pravoslavnih iz Srbije, bosansko-humski kristijani i katolici. Kristijani brzo nestaju s društvene scene, što znači da su prihvatili islam i uklopili se u novo društvo. Etnički Vlasi su već prije turskog osvajanja Srbije i Bosne bili na tim područjima, pa su se uključivali u vojne i trgovačke formacije turskih gospodara. Treba imati u vidu da su Turci sve zatečene narode u Bosni označavali Vlasima. Iz takove Bosne idu iseljavanja i pomicanja svi: Vlaha, već slavenizirani i kristijanizirani (pravoslavni i katolici), pravoslavni Srba i Hrvata katolika, a među potonjima i Bunjevaca i Šoka-

Tragajući za kolijevkom Bunjevaca *Rikard Pavelić* zapisuje: »Bunjevci predstavljaju staro hrvatsko etničko jezgro smješteno na teritoriju današnje zapadne Bosne i zapadne Hercegovine«. Ovu Pavelićevu tvrdnju potvrđuje i *Mario Petrić*, koji je u Glasniku Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu, 1966. godine objavio studiju »Prilog za proučavanje porijekla Bunjevaca« u kojoj daje podatke za osamdeset obitelji Livna, od koji je 90 posto bunjevačkih Hrvata. On navodi: »Preci svih Bunjevaca bili su najvećim dijelom iseljenici iz Zapadne Bosne i Zapadne Hercegovine«. Pobijajući tendenciozne teze akademika *Jovana Erdeljanovića* dokazuje: »Hrvatsko stanovništvo ovoga dijela Bosne (Livno, Duvno, Kupres, Rama) sadrži u osnovi veoma staro etničko jezgro. Bunjevački rodovi koji su i do danas sačuvani u ovom dijelu Bosne, ili pak oni koji su evidentirani u navedenim izvorima, pripadaju u stvari, široj grupi hrvatskog ikavskog stanovništva čiji se broj, velikim dijelom i danas, nalazi rasprostranjen na širokom području Zagorske Dalmacije. Njihovoj raširenosti u spomenutoj oblasti doprinijele su brojne seobe, počevši još od prodora Turaka u Bosnu, a i prije«. *Dominik Mandić* je 1962. godine objavio knjigu »Chroati catholici Bosnae et Hercegovinae in descriptionibus annis 1743 et 1768 exaratis, Chigago-Roma«. U pitanju su zapisi bosanskog vikarijata, bilježeni svake treće godine, a u njima se prvi put za to područje spominje prezime Bunievac. U Gornjem Glamočkom Polju otkriveno je prezime Mateus Binievac-catholicus.

DOKUMENTI O BUNJEVCIMA: *Ahmet Aličić* je preveo mnoštvo dokumenata s turskog na hrvatski jezik iz 15. i 16. stoljeća. Među tim dokumentima nalazimo i popis sela Mostarske nahije iz godine 1477. gdje je selo Buhovo (kod Lištice) označeno kao naselje plemena *Krmpotića*. *Rikard Pavelić* bilježi: »Danas je pleme *Krmpotića* jedno od najrasprostranjenijih plemena među bunjevačkim Hrvatima, i nalazimo ga u Podunavlju i Potisju, Lici, Hrvatskom primorju, Gorskom kotaru, pa i dalje izvan granica naše zemlje«. On također misli da Bunjevačka plemena spadaju u najjača hrvatska plemena. Pretpo-

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

Livno

stavlja se, kaže *R. Pavelić*, da samo u Zagrebu ima više od sto tisuća Bunjevaca. Zbirni popis (defteri mucmel) iz 1468. godine, svrstava se, uz zapise bosanskog vikarijata, u red najstarijih pisanih dokumenata u kojima se spominju rodovi i prezimena bunjevačkih Hrvata

BIJEG OD TURAKA: *Ivan Murgić* je lički Bunjevac. Službovao je kao časnik Vojne krajine na tlu Like i Krbave. Zapisao nam je usmenu predaju ličkih Bunjevaca o našem podrijetlu. Napisao je »Uspomene na Gornju krajinu, s osobitim obzirom na Bunjevce« i objavio ih u »Vijencu« 1882. godine. U njima je zapisao: »U nesretnu vremenu godine 1463. kada su Turci i janjičari Bosnu zauzeli i bosanskog kralja *Tomaševića* objesili, a preko 200 bosanskih plemića, koji se nisu htjeli posunećiti tj. poturčiti smaknuo, bježali su toliki kršćani ne samo iz Bosne nego i iz Hercegovine iz straha pred tim krvnikom dolje ka zapadu i prispjeli k Jadranskom moru. Među tim stanovnicima-izbjeglicama bilo ih je mnogo s obala vode Bune koja se slijeva u Neretvu, oko Nevesinja, Blagaja, Stoca, Počitelja i drugih mjesta. Naravski da uzeše najbliži put do zemlje dalmatinske, koja je tada stajala pod vladom dužda od Mletaka, ponajviše preko Metkovića i Gabele. Kod njihova kretanja pridružiše im se mnogi stanovnici ostalih mjesta glasovite Hercegovine, osobito grada Livna«.

Kako je umirao moj narod (14.)

Petrovaradinski Hrvat potpredsjednik DSHV-a

Dr. Zvonimir Nežić, specijalista opće medicine, rođen je 11. ožujka 1929. godine u Petrovaradinu. Za vrijeme studija medicine bio je dva puta uhićen od komunističkih vlasti Titove Jugoslavije, no unatoč uhićenju, zatvoru i drugim peripetijama, završio je medicinski fakultet. Prvi put nakon uhićenja osuđen je na devet mjeseci, a drugi put na četiri godine, a kaznu je izdržao na Golom otoku.

Nikada nije bio član komunističke partije, a kao nepodoban u bivšem, kao i kasnijem režimu, na molbe za dozvolu za posjedovanje i nošenje oružja za ličnu uporabu, dobivao je uvijek odbijenice. Četrnaest godina, za vrijeme komunističke Jugoslavije, nije imao pravo na putnu ispravu.

U VRIJEME ISELJAVANJA: U novonastalim prilikama, nakon raspada komunističke »avnojevske« Jugoslavije, u situaciji kad se nakon brutalnih napada i pritiska na Hrvate u Srijemu, a pod okriljem službene vlasti vladajućeg socijalističkog režima Slobodana Miloševića, predsjednika dijela sužene Savezne Jugoslavije, masovno iseljavaju Hrvati iz Srijema, dr. Nežić ostaje u svom Petrovaradinu i u svom Srijemu kao zagovornik i pobornik protiv iseljavanja Hrvata iz Srijema. Ne želi se iseliti sa svoga ognjišta. Da od skora već koristi svome hrvatskom rodu i svome Srijemu, potvrđuje i činjenica da se odmah po raspadu komunističke Jugoslavije, a stvaranjem i osnivanjem stranaka u čijoj se stranačkoj lepezi u Srbiji našla i legalna i legitimna politička stranaka Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i sam aktivno i među prvim uključio. Bio je inicijator i osnivač petrovaradinske podružnice DSHV i njen predsjednik. Tu funkciju, unatoč teško narušenom zdravlju još obnaša. Pokraj predsjedničke funkcije u petrovaradinskoj podružnici, predsjednik je i filijalnih podružnica DSHV-a: Beške, Sr. Kamenice, Sr. Karlovaca i Beočina. Uz to je potpredsjednik DSHV-a. **UKINUTE INSTITUCIJE:** Prigodom osnivanja petrovaradinske podružnice DSHV-a u Petrovaradinu, pod šatorom na crkvenoj leđini u Frankopanskoj 21., a danas, 1995. godine, preimenovanoj Ulici Koste Nađa, kazao je dr. Zvonimir Nežić:

»Počeo se ostvarivati moj četrdesetpetogodišnji san. Dolaskom komunista 1944. godine sa svojom demokracijom naročitog tipa, Petrovaradin je ostao bez pedesetak svojih sinova. Noć ih je pojela. Preko noći smo ostali bez 'Hrvatske seljačke zadruge', 'Hrvatskog pjevačkog društva Neven', 'Hrvatske čitaonice', HSS, bez 'Karnevalskog društva', 'Hrvatskog nogometnog kluba Zrinski' i 'Jelačić'. Za tadašnje vlastodržce mi smo bili ustaše. U početku svoje vladavine tiskali su 'Slobodnu Vojvodinu', dvije edicije, latinicom i ćirilicom, međutim, krajem 1952. godine ukidaju 'Slobodnu Vojvodinu' i tiskaju 'Dnevnik', ali samo ćirilicom! Prije dvije-tri godine u našoj školi 'J. J. Strossmayer', preimenovanoj s dolaskom komunista u 'Vladimir Nazor', a u novonastalim prilikama preimenovana je u Osnovnu školu 'Jovan Dučić', latinica je ukinuta kao početno pismo u prvom razredu. Moramo se zalagati i najodlučnije tražiti svoja prava, neotuđiva, za svoj hrvatski jezik i odlučno se boriti protiv asimilacije koja nas je gotovo uništila. U Petrovaradinu je 1927. godine osnovana 'Hrvatska seljačka zadruga' koja je imala svoj mlin, svoj zadrugni dom, svoju štedionicu. Danas ta zadruga nije hrvatska, nema svoj dom, nema mlina. Od zaposlenih radnika i službenika kojih ima sto šest, svega su šestoro Hrvati. Naši ljudi ne mogu se zaposliti, jer su radna mjesta zauzeta radnicima iz Paraćina, Kruševca i iz ostalih mjesta Srbije. Seljaci prodaju svoju zemlju koja ih je othranila i odlaze u Hrvatsku iz rodnog Petrovaradina, zanatlije odlaze u Njemačku na rad, intelektualci, koji ne mogu ovdje dobiti posao, s diplomom u džepu traže posao u bijelom svijetu. O ovom iseljavanju Hrvata nitko ništa ne piše. Pokraj toga što su nam ukinuli naše institucije, na radiju nemamo svoj program. Na televizijskom programu ima mjesta za sve narode, narodnosti i nacionalne manjine, samo za Hrvate nema. Danas našim danom, danom osnivanja podružnice DSHV-a, naš grad je dobio još

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

Slavlje u Petrovaradinu nakon osnutka DSHV podružnice

jedno obilježje hrvatstva i nećemo ga osramotiti. Mi nećemo napadati, ružiti i ismijavati druge, ali svoje ćemo voljeti i braniti.

OSNUTAK PODRUŽNICA: Po osnutku DSHV-a počelo je masovno upisivanje i pristupanje srijemskih Hrvata u članstvo stranke s hrvatskim nacionalnim predznakom. Sastanci su održavani redovito, unatoč izvjesnih poteškoća. Obzirom da nije bilo odgovarajućeg prostora za takve sastanke, susreti su se najčešće održavali u jednoj neadekvatnoj dvorani za vjeronauku župe svetog Roka u petrovaradinskom Novom Majuru, u Preradovićevoj 160. Petrovaradinska podružnica DSHV-a imala je 1990. godine tri stotine dvadeset i jednog člana, a broj novopridošlica se svakodnevno povećavao. Osnivale su se podružnice i u drugim hrvatskim mjestima i gradovima po Srijemu. Posebno su odaziv i stranačka živost bili veliki u Novom Slankamenu, Kukujevcima i Beški, a podružnice su nicale i u Sotu, Surčinu, Hrtkovcima, Srijemskim Karlovcima, Rumi, Srijemskoj Kamenici i razumije se u Petrovaradinu, odakle su se i pokrenuli inicijativni odbori pojedinih podružnica za njihovo osnivanje i registriranje.

Obraćanje svetoga Pavla

Čudesni put zaštitnika Bačke

Piše: vlč. Stjepan Beretić

Danas slavimo čudesno Božje djelo! Dragi Bog je učinio čudo. Od čovjeka koji progona i čini zlo, u trenu je stvorio čovjeka oduševljenja, čovjeka srca, čovjeka djela, svjedoka uvjerenog. To se desilo u životu svetoga Pavla. To Božje djelo slavimo danas.

A sveti Pavao nam je drag čovjek. On je do 1526. godine bio zaštitnik onog kraja Bačke, čiji je glavni grad bio nadbiskupski grad Bač, njegov lik krasio je grb Bačke županije.

Od oslobođenja od Turaka sveti Pavao je zaštitnik i sjevernijeg kraja Bačke, čije je središte Bodrog, kod današnjeg Bačkog Monoštora, nestalo u turskom pustošenju.

O ŽIVOTU SVECA: Tako je sveti Pavao poslije oslobođenja od Turaka postao zaštitnik čitave današnje Bačke, sve do sjevernih rubova grada Baje u Mađarskoj. Ta dvojna županije je do konca Prvog svjetskog rata nosila ime Bačko-Bodroška županija. Od tada je sveti Pavao ostao zaštitnik Bačke apostolske administrature, to jest onog dijela nekadašnje Kalačko-Bačke nadbiskupije, koji je pripao Kraljevini Srba Hrvata i Slovenaca.

Od godine 1968. sveti Pavao je službeni zaštitnik Subotičke biskupije.

Tko je Pavao? Po narodnosti je Židov. On sam govori: »Ja sam Židov iz Tarza, građanin grada znamenitoga.« (Dj 21,39). Školovao se u rodnom gradu i u Jeruzalemu. »Do nogu Gamalielovih« koji je bio glasoviti jeruzalemski učitelj Božjega zakona. I kaže: »odgojen točno po otačkom Zakonu; bijah revnitelj Božji kao što ste svi vi još danas. Ovaj sam Put na smrt progonio, u okove bacao i predavao u tamnice muževe i žene«, od državnih je poglavara »i pisma dobio za braću u Damasku pa se zaputio da i one ondje okova- ne« dovede »u Jeruzalem da se kazne« (Usp. Dj 22, 3-5).

Na koru naše katedrale, djeco, ima veliki prozor koji prikazuje Pavla u trenutku obraćanja. I u lađi ove naše stolnice je lik svetoga Pavla apostola s knjigom u jednoj, i mačem u drugoj ruci. Ti lijepi vitraži svjedoče o snažnom duhu našega zaštit-

nika. Krenuo je da okovane vjernike dovede u Jeruzalem da se kazne, a pao je zadivljen Bogom na koljena. Kad vam se pruži prilika, pogledajte tu veliku sliku u staklu: Kako je zadivljen i kako je snažan naš sveti Pavao! Sam kaže: »Zahvalan sam Onomu koji mi daje snagu – Kristu Isusu, Gospodinu našem – jer me smatrao vrijednim povjerenja kad u službu postavi mene koji prije bijah hulitelj, progonitelj i nasilnik. Ali Bog me je pomilovao« (1 Tim 1, 12-13). Pavao kaže da mu je Bog dao snagu, i da ga je Bog smatrao vrijednim povjerenja, Bog ga postavio u službu, iako je Pavao bio hulitelj, progonitelj i nasilnik.

PAVLOVA MOLITVA: Pavao nas uči i kako treba moliti. Kad mu se na putu dogodila nesreća, kad se srušio na tlo i kad je čuo glas: Zašto me progoniš? Pitao je tko si ti? Kad je doznao da mu se Isus obratio, smjesta pita: što da učinim? I eto ti molitve! Molitva za Pavla znači pitanje, slušanje, odluka i djelovanje. Spomenuo sam vam jednom, kako su egipatski monasi obavljali »dosta česte molitve ali vrlo kratke, zapravo strelovite da zbog preduga trajanja ne popusti budnost pažnje, toliko potrebne onome tko moli« (Sveti Augustin). Pavlov razgovor s Isusom je upravo takav: kratak, usrdan, molitven, strelovit, izlaze više iz srca nego s usana. Takav razgovor s Bogom zbog kratkoće i spontanosti ne umara. Može biti učestao i usrdan. Zato je vrlo uspješan. Hrani ljubav i podržavaju dodir s Bogom.

PAVAO I SVETA TEREZIJA: I sveta Terezija od Djeteta Isusa uči moliti. »Za mene je molitva polet srca, pogled uzdignut prema nebu, usklik zahvalnosti i ljubavi, kako u kušnji tako i u radosti«. To je i Pavlova molitva: polet srca – ide u Damask da kazni Isusove prijatelje. Svjetlo s neba mu je podiglo pogled prema Bogu, zahvalan je i voli. Govori ono što ga zanima. Zato mu je molitva unutarnja. Pavao

moli svim srcem, a tako kaže i sveta Mala Terezija: »Ako sam moleći molitvu doista uvjeren da razgovaram s Bogom i ako više pazim na to da sam s njime, nego na riječi koje izgovaram, onda se moja usmena molitva združuje s unutarnjom mislenom molitvom«, tj. Unutarnji razgovor srca i duha podržava i oživljava moj izvanjski razgovor izražen riječima. Kad je Pavao doznao s kim razgovara, sav se izmijenio. On sluša. »Kad treba moliti, to jest razgovarati s Bogom, promotrite tko je onaj s kojim razgovarate a tko ste vi: to je potrebno da vam razgovor bude doličan«. Tako i mi učinimo. Kad ustanemo, pitajmo Boga, tko je on, pa nećemo prepustiti jutarnju molitvu. Zato što molitva pomaže, ona je živa, životvorna. Ona je pravi dijalog s Bogom. Taj dijalog prelazi u zajedništvo i ujedno ga podržava.

(Navodi su od Terezije od Isusa u članku P. Gabriela, Gospodinu u susret, Zagreb, 1982, II. dio, 328. str.)

Piše: vlač. mr.
Andrija Kopilović

*Stvarnost i
slika obitelji
čini se da je
Bogu najdraža.
On je stvorio
čovjeka u slici
obitelji, kao
muškarca i
ženu i mo-
gućnost djece
među njima.
Bog je sebe
također
objavio kao
Oca, Sina i
Duha Svetog.
Otac i Sin su
očito termini,
pojmovi i slike
obiteljskog živ-
ota.
I ne samo to!
Bog je svoga
Sina poslao da
bude čovjekom*

Generacijski mostovi

Transcendentna priroda obitelji

Proslavili smo Božić. Ostale su drage uspomene. Ulazi-
mo u jedno ugodno zimsko
razdoblje koje se u puku naziva
»poklade«. U ne tako davna vre-
mena to je bilo razdoblje najinten-
zivnijega druženja koje nije »priti-
skala« dinamika vremena. Ljudi su
se susretali, družili, razgovarali i
tako bivali jedni drugima bliži,
draži i u svako vrijeme su mogli
računati jedni na druge. Novi
način života je izmijenio socio-
lošku sliku takve idile i sobom do-
nio stvarnosti koje su manje idi-
lične. Osnovni problem se ponov-
no i ponovno vraća na problem
obitelji. Naime, sve ono što je vri-
jedno nicalo je, nastajalo i raslo
kroz obitelj. Ona je u malom kao i
u društvenom smislu odražavala
stvarnost jednoga naroda i davala
pečat. Ta se stvarnost na izvana
promijenila ali je ta promjena ima-
la utjecaj i na samu bit pa je nasta-
la kriza obitelji, a time i kriza
društva. Razmislimo malo o
Božanskoj dimenziji obitelji koja
se je baš oko Božića imala prilike
naći i razmišljati o sebi.

PO SLICI BOŽIJOJ: Stvarnost i
slika obitelji čini se da je Bogu
najdraža. On je stvorio čovjeka u
slici obitelji, kao muškarca i ženu i
mogućnost djece među njima. Bog
je sebe također objavio kao Oca,
Sina i Duha Svetog. Otac i Sin su
očito termini, pojmovi i slike obi-
teljskog života. I ne samo to! Bog
je svoga Sina poslao da bude
čovjekom. Ali on je i tu već stvorio
jednu novu obitelj. To su Josip,
Marija i Isus. Tako na zemlji ima-
mo neku vrstu novoga trojstva.
Najprije obiteljsko Trojstvo na ne-
bu: Otac, Sin i Duh Sveti, zatim
obiteljsko trojstvo na zemlji: otac,
majka i djeca, te napokon nebe-
sko-zemaljska obitelj: Josip, Mari-
ja, Isus. Tako se obitelj ukorijenila
na nebu i na zemlji, ali se protekla

i kao most između neba i zemlje.

Obiteljskim je znakom obilježen
svaki od nas. Svaki čovjek je
muško ili žensko, a to znači da u
njemu postoji već relacija prema
drugom spolu, i zajedno s njime
prema djeci koja bi se iz obitelji
trebala roditi. Otkrivamo da je sva-
ki čovjek u samom sebi i u svojoj
srži obilježen obitelji. On dolazi
po obitelji na svijet, živi u obitelji,
stvara obitelj i u njoj rađa nove lju-
de.

NAJSVETIJA STVARNOST:
Živeći ovdje u obitelji, umirući
ulazi u trojstvenu obitelj svemo-
gućeg Boga. Tako nam se otkriva
obitelj kao najsvetija stvarnost
među nama, kao čudesno stvara-
laštvo čovjeka, kao mjesto gdje
čovjek živi, odrasta i umire. Obi-
telj je stoga i najvažnija stvarnost
na zemlji. Kroz nju i iz nje izlazi
svaki čovjek. Stoga treba upravo
nju učiniti sposobnom, mirnom i
zadovoljnom kako bi država imala
mirne građane, a Crkva vjerne
vjernike.

Potrebno je stoga vratiti onom
središnjem istraživanju obitelji,
braka, čovjeka. Potrebno je najpri-
je znati kleknuti, biti ponizan i
svjestan da je obitelj stvarnost ko-
ja je nama ljudima po naravi nedo-
stupna. Nedostupna jer u sebi nosi
transcendentalnost Boga koji je
obitelj, na nama nedokučiv način.
Većina naših obitelji živi samo
svoju ovozemnu dimenziju. Kad
su dvoje stupili u brak, počinje nji-
hova briga oko mjesta zajedničkog
stanovanja, materijalnog uz-
državanja obitelji, stjecanja mate-
rijalnih dobara. Nutarnji život obi-
telji većinom je već uhodana kolo-
tečina. Poput malog poduzeća, zna
se što tko treba raditi da bi sve
funkcioniralo. Ako tomu pridodu
problemi izvana, neimanje stana ili
zaposlenja, premale plaće, bolesti
djece, teškoće u njihovu školova-

nju – tada se sva energija supružni-
ka, a i djece, dakle obitelji, usmje-
rava k nadvladavanju tih teškoća.
Za dublji život obitelji, onaj nutar-
nji, duhovni život, kao da ne osta-
je ni vremena, ni snage, ni intere-
sa. A bez toga, bez sve dubljeg
suživljavanja, sve dublje ljubavi,
sve veće nutarnje povezanosti, po-
vjerjenja, sigurnosti, mogućnosti
da svaka jedinka obitelji izrazi se-
be u obitelji, bude tu prihvaćena i
ukorijenjena – bez toga obitelj
umire. Ona postaje samo sustanar-
stvo mrzovoljnih osamljenika na-
tjeranih da zajedno stanuju.

**NADA U NOVU GENERACI-
JU:** Kako pronaći nutarnju snagu
za drugačiji način događanja i živl-
jenja u obitelji? Ne preostaje mi
drugo, ni meni ni vjernicima, nego
se nadati pomoći odozgor, od Ono-
ga koji je jedini sposoban objedini-
ti razjedinjeno, pomiriti zavađeno i
sagraditi »generaciju mosta«, jer
nam upravo ta generacija nedosta-
je. Generacija koja može povezati
starije i mlađe, bogatije i siro-
mašnije i pomiriti zavađene. No,
moram reći da to može učiniti sa-
mo Bog. Zato ću za ovo prelo mo-
liti da se konačno – unatoč razdvo-
jenosti – ipak dogodi kao slavlje-
nje onih vrednota radi kojih je pre-
lo i nastalo. I vratimo se sada ob-
novi obitelji sa porukom:
Istraživanjem Isusove obitelji, živ-
ota Marije i Josipa, njihovih moti-
va i opredjeljenja. Još više –
istraživanjem Boga koji nam se
objavio kao obitelj. Kako
istraživati? Kleknuti pred njega i
darovati mu svakodnevno bar ne-
koliko minuta vremena da nam se
on otkrije, dati Bogu mogućnost
da svoju stvarnost polako pretače u
naše duhovne prostore. Spoznaja,
novost života i snaga za njega,
doći će u nas iznutra, polako i go-
tovo neprimjetno. Nove oči za
naše obitelji, nove uši, novo srce –
darovat će nam Božja prisutnost u
kojoj svakodnevno boravimo u
molitvi. Nutarnja praznina ispunit
će nas sadržajem.

Prijedlog tjedna

Stjepan Tomaš
»HALO, OVDJE
KOMANDOSI!«

(Matica hrvatska, Osijek, 2003.)

Knjiga uglednog osječkog pisca *Stjepana Tomaša* »Halo, ovdje komandosi!« spada u najuspjelija ostvarenja ovog vrijednog književnika, i ako postoji itko tko misli da na ovim prostorima (još) nema otmičara i(li) ucjena za veliku lovu, onda se, po Tomaševu romanu u grdno vara. Eto, oni su stigli već i u Mederevac, što znači da će koliko sutra biti, ne daj Bože, u Osijeku, Zagrebu, Splitu, Pakracu, Subotici (sic!) ...A da su na ovim našim nesretnim prostorima (od Sarajeva do Prištine, preko Novoga Sada i Beograda) prisutni i od prije turobnih devedesetih minula stoljeća, svima nam je znano...No, ovo nije samo roman

o kriminalu, nego i o našem kriminalnom životu. Toliko smo preokupirani svagdanjim brigama i »brigama« da za boravljamo na mlađi naraštaj (čak i na svoju djecu), te im oduzimamo ljubav, nježnost, slobodno vrijeme i prostor za igru. Tek kada se zgodi kakva tragedija, zamijetimo nebrigu (svoju, napose) za mlade. O svemu tome govori ovaj suvremeni krimić, koji je i veseo i tužan na mahove, ili sve to skupa. Roman »Halo, ovdje komandosi!« vam, upravo kada odahnete, sprema na kraju pravo iznenađenje. Summa summarum, čuvajte se:

i vas komandosi mogu čekati upravo iza sljedećeg ugla! ...

Stjepan Tomaš je rođen 2. siječnja 1947. godine u Novoj Bukovici, kod Slatine. Osnovnu je školu završio u Đurđinovcu, gimnaziju u Našicama, a Filozofski fakultet na zagrebačkom Sveučilištu. Šest je godina radio kao srednjoškolski profesor hrvatskoga jezika u Bijelom Manastiru. Od 1977. godine živi i djela u Osijeku. Tomaš piše pripovijetke, romane, radio-drame, te radio-igre za djecu, kao i drame za odrasle. Dosad je objavio dvadesetak knjiga, od kojih čak šest za djecu. Tekstovima za djecu zastupljen je u nekoliko antologija, pregleda i priručnika te u osnovnoškolskoj čitanci i lektiri. Njegovo djelo »Mali ratni dnevnik« prevedeno je na talijanski jezik (Milano, 1994.) te na slovački (Bratislava, 1977.), a preveden je i na mađarski i slovački jezik, kao i na esperanto. Od značajnijih djela izdajamo: »Drame« (1999.), »Pas koji je čitao s usana« (2001.), te spomenuti »Mali ratni dnevnik« iz 1994. godine.

R. G. T.

The Rapture
ECHOES

Strummer/Universal; 2003.

Ako pratite šport, a time i aktualni Australian Open, na najavnoj špici možete čuti interesantnu glazbenu sekvencu. To je noseći ritmički dio pjesme koju je berlinski domaćin DJ Hell puštao na poznatom Love Parade-u u svojem miksu još 2002. godine. Ponosni vlasnici ove pjesme jesu članovi njujorškog kvarteta The Rapture. Poslije duge pripreme, primjerene kvalitetnom produktu, njihov dugo očekivani debi album »Echoes« je konačno »odjeknuo« u glazbenoj javnosti. Ako bi Rapture trebalo žanrovski etiketirati, onda su oni pripadnici novog »novog vala«, a nešto svežija kovanica ovog fenomena jeste »dancepunk«. I jedna i druga su smislene, imajući u vidu što zapravo ovi dečki nude...

Prije svega, treba napomenuti da je produkcijsko uobličavanje njihova zvuka uradio njujorški veoma trendy produ-

centski tim The DFA. Karakter njihova postupka jeste stara svirka u novome ruhu. »Echoes« je očiti primjer tome.

Album otvara odlična, po meni najplešnija »Olio«, čiji minimalni 808 ritmovi prizivaju plesni trans, dok nas u svijet zanosa i ushićenja (što je značenje nazi-va skupine), uvodi zanimljiv, na ivici raštovanosti, stil pjevača skupine Lukea Jennera. Zanos se nastavlja u klasičnoj rok instrumentalnoj postavi oštre gitare, lucidnih bas deonica i izlomljenih ritmova pjesme »Heaven«. »Open Up Your Heart« je jedina balada, dok nas »I Need Your Love« pulsirajućim minimilizmom vraća na cyber punk podijum. »The Coming of Spring« je najčvršća pjesma potpune post punk zvučnosti, na čiju se bučnost umiksava mega hit sa početka teksta »House of Jealous Lovers«. Poskakivanje definitivno ne prestaje ni na basom upletenoj »Echoes«, u kojoj pjevač zvuči kao Rotten iz svojih P. I. L. dana. Zatišje pred buru je jednostavna »Killing«, a buru pridruženja u »klub« plesa donosi njihov aktualni singl »Sister Savior«. Vrhunac! Album zatvaraju dominantno gitarska »Love Is All« i na posljertku gotovo netipična za

Rapture, tiha, akustična pjesma »Infatuation«. Dečki dokazuju da su sposobni i za to...

Novi »novi val«, iako zapao kao i mnoge stvari u hiperprodukcijisko ništavilo, stavlja sa pravom među svoje nosioce i mladu skupinu Rapture. Energija koju oni emitiraju nije revolucionarna, ali jeste ipak nova. Pa zaplešite!

D. B. P.

Vijesti

Večer bačkih Hrvata u Vinkovcima

U organizaciji ogranka Matice Hrvatske Vinkovci održana je »Večer bačkih Hrvata« 23. siječnja u dvorani Matice u Vinkovcima. Tom prigodom otvorena je izložba fotografija *Ljudevita Vujkovića Lamića* pod nazivom »Ris – žetveni običaji u Bačkoj«. Izložbu je otvorio *Antun Miljak*, zadužen za kulturu u Poglavarstvu grada Vinkovci, a o fotografijama Ljudevita Vujkovića Lamića govorila je etnolog *Ljubica Gligorević*, nakon čega je mr. *Lazar Ivan Krmpotić* dopredsjednik »Pučke kasine 1878« dao kraći povijesni prikaz rada »Kasine«, kao i prikaz trenutnih aktivnosti ove kulturne institucije. Uslijedilo je predstavljanje foto monografije »Ris« *Augustina Jurige* o kojoj je govorio Ljudevit Vujković Lamić, a na koncu programa prikazan je film *Petra Šarčevića* »Bački Hrvati – Život, zemlja, ljudi«.

Susret sa sponzorima

Likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« ove godine je šesti put upriličio već tradicionalni susret sa sponzorima koji pomažu rad ovog odjela Centra. Nakon što je predsjednik Likovnog odjela *Josip Horvat* sumirao rad odjela u minuloj godini, sponzorima koji su značajnije pomogli odjel darovane su dvadeset i dvije slike. Likovni odjel već u veljači ima u planu jednodnevni izlet na kojemu će se slikati zimski pejzaži, dok se za kraj ožujka priprema večer posvećena *Sti-*

panu Šabiću (1928.-2003.), slikaru i likovnom pedagogu koji je jedan od osnivača Likovnog odjela.

Predstavljena knjiga Ramona Diaza Eterovića

U utorak je, 27. siječnja tekuće godine s početkom u 12 sati u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu, a u povodu službena posjeta predsjednika Republike Čile, *Ricarda Lagosa Escobara* Republici Hrvatskoj, upriličena promocija najnovije knjige čileanskoga pisca hrvatskoga podrijetla *Ramona Diaza Eterovića*, koja je naslovljena »Sedmero Simenonove djece«. Predstavljanje knjige je upriličila i organizirala Hrvatska matica iseljenika i Nakladni zavod Matice hrvatske. Tijekom predstavljanja knjige nazočnima su se obratili i o knjizi govorili: prevoditeljica mr. *Željka Lovrenčić*, ravnatelj HMI-a *Nikola Jelinić*, veleposlanik Republike Hrvatske u Čileu *Boris Maruna*, veleposlanik Republike Čile u Republici Hrvatskoj *Jorge*

Dupouy Grez, dr. *Drago Stambuk*, profesor *Jerko Ljubetić*, glumac *Dubravko Sidor*, glazbenik *Darko Horvat* te, u ime nakladnika, *Niko Vidović*. U dalekom Čileu (u kojem, inače, živi velik broj naših Hrvata) iznimno glasoviti i cijenjeni spisatelj *Ramon Diaz Eterović* rođen je u Punta Arenasu 1956. godine, a preci su mu u Čile došli s hrvatskoga otoka Brača. Jedan je od najvećih i najznačajnijih živih čileanskih književnika, čija su najvažnija djela knjige poezije: »Pasajero de la ausencia (Prolaznik u odsutnosti), Ese viejo cuento de amar (Ta stara priča o ljubavi) i Atras sin golpe (Natrag bez udarca), romani: Solo en la oscuridad (Sam u tami), te El ojo del alma (Oko duše). Dobitnik je brojnih književnih nagrada, a djela su mu objavljena u antologijama poezije i proze u Španjolskoj, Južnoj i Sjevernoj (SAD i Kanada) Americi. Prevodili su ga na više jezika, među ostalima i na hrvatski jezik. »Sedmero Simenonove djece« treći je Eterovićev roman kojega objavljuju u matičnoj nam državi, Hrvatskoj. Inače, ovo nije prvi posjet Eterovića pradamovini-prvi je puta posjetio Hrvatsku 1997. godine kada je kao gost Zagrebačkih književnih razgovora obišao i otok Brač, što ga je razumije se, osobito dojmilo.

V. K.

Novi album »Cubisma«

Kulturna hrvatska latino – (acid) jazz skupina »Cubismo« koja se svojom kvalitetom već odavno probila daleko van granica matične Hrvatske, ovih je dana objavila novi nosač zvuka. CD je objavio beogradski nakladnik »City records«, a njegova je karakteristika u tome što na istom, kao gosti, nastupaju neki renomirani izvođači iz sasvim različitih glazbenih, i uopće drugačije profiliranih umjetničkih, pa i socioloških fahova i s potpuno drugačijim umjetničkim svjetonazorima ne samo jedno od drugih, već i od onih kakve imaju, primjerice, glazbenici koji sačinjavaju skupinu »Cubismo«. Tu su, primjerice, *Josipa Lisac*, tu je *Gibonni*, a tu je i nekrunisani »Kralj romske pjesme«, *Šaban Bajramović*, koji s »Cubismom« izvodi maestralnu bossa-nova verziju romskog tradicionala »Đelem, đelem«.

CD će se ovih dana moći kupiti i u Hrvatskoj, a uskoro i u svim zemljama Europe koje imaju ugovor za distribuciju izdavača »City records«-a.

OBLJETNICA: Profesor Baltazar

Prvi zagrebački crtić

Na današnji dan prvi put se u crtanom filmu, konkretno »Izumitelj cipela/Pronalazač« pojavio simpatični lik *Profesora Baltazara*. Bilo je to 1966. godine, sedam godina nakon što je »Zagreb film« osnovao studio za animirani film 1959. godine, u povodu je čega *Georges Sadoul* uskliknuo u Cannesu: »Zagrebačka je škola animiranog filma rođena!«

Profesora Baltazara »izmislio« je i prvi put narisao veliki likovni umjetnik i animator *Zlatko Grgić*, zagrebački autor nominiran nekoliko puta za Oscara i Nagradu Britanske akademije, dobitnik sil-

nih nagrada na mnogim relevantnim festivalima animiranih i crtanih filmova. Kasnije su projektu Profesor Baltazar pristupili (i) *Ante Zaninović* i *Josip Kolar*.

Spomenuti crtić postigao je izuzetan uspjeh kod auditorija, te je logično uslijedio serijal od 59 filmova, četiri serije, te dvanaest igranih cjelovečernjih ostvarenja – sve s Profesorom Baltazarom u naslovnoj roli. Od 1999. godine, »Zagreb film« je otpočeo projekt »Povratak Profesora Baltazara« (nešto slično kao s nezaboravnim likom *Inspector Clouseau*, u filmskoj verziji *Blake Edwardsa* i

pokojnoga glumca *Petera Sellersa*) koji je uključio 13 petominutnih epizoda u 30 animacijskih tehnika, autora *Tahira Mujičića* i *Goce Vaskova*, a serijal je dobio i novi lik, profesorova zla brata-bližanca *Dr. Baltazara*. Istodobno su na tržište izbačene dvije interaktivne kompjutorske igre s istom tematikom. Serijal o Profesoru Baltazaru trenutačno se »vrti« na TV-stanicama (u) ravno 32 europske i svjetske zemlje.

R. G. T.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE Josipa Lisac (1950.)

Josipa Lisac je karijeru započela davno, u dječjem zboru RTV Zagreb, da bi kao teenager postala pjevačicom ujedinjenih rock-skupina »O Hare« i »Zlatni akordi«, s kojima često nastupa na festivalima. Glas i scensko ponašanje tada su joj umnogome uspoređivali sa škotskom R&B pjevačicom *Maggie Bell* (»Stone The Crows«) i(li) pokojnom američkom pjevačicom soula i psihodeličnoga bluesa *Janis Joplin*.

Godine 1968. Josipa Lisac započinje uspješnu samostalnu glazbenu karijeru nastupom na Opatijskom festivalu na kome je izvela pjesmu *Arsena Dedića* »Što me čini sretnom«, a nastavak suradnje s vjerojatno najvećim živućim hrvatskim kantautorom nastavlja se i Dedićevim skladbama »Krenule su lađe«, »Život moj«, te pjesmama još jednog velikog hrvatskog skladatelja i aranžera *Zdenka Ružića* (»Oluja«, »Kapetane moj«). Ipak, ključni moment u njejoj je karijeri tiska nje prvog LP albuma, jednog od tri uvjerljivo najbitnije ploče hrvatskog i ex-jugoslavenskog pop/rocka (s elementima folka, ali i jazza i klasične glazbe), nedostižnog »Dnevnika jedne ljubavi«, o kojem je već više puta bilo riječi na stranica našeg tjednika. Pjesme na albumu su potpisali *Ivica Krajač* i njen tada budući suprug *Karlo Metikoš*. Album je producirao *Branimir Brane-Lambert Živković*, a prateće vokale na ploči pjevale su

vokalistice koje su i same u to vrijeme bile na glasu, *Zdenka Kovačiček*, *Dubravka Zubović* i *Ksenija Erker*, a sve su mlade pjevačice diljem ovih prostora krenule oponašati Josipin glas i scensko ponašanje. To je, međutim, do dana našnjeg ostalo nemoguće, dakako. Josipa Lisac bila je i ostala jedinstvena. I glasom i istasom.

Nakon udaje za Karla Metikoša Josipa ubrzo objavljuje kompilacijsku ploču »Najveći uspjesi 68/73«, s izborom pjesama sa singl-ostvarenja. Godine 1975. skupa s grupom jazzera *Boška Petrovića* izdaje »čisto« jazz-album. U prvoj domaćoj rock-operi (»Zelenokosa/Zoldhaju lany« *Gabora Lengyela* došla je dostatno kasnije) »Gubec-beg«, koja je praižvedbu imala 8. veljače 1975., Josipa je tumačila/pjevala ulogu Jane. Od 1977. je u SAD, gdje naizmjenice snima albume i koncertira, od Istočne do Zapadne obale (New York-Miami).

Početak 80-ih minulog stoljeća nalazi je u »zabavnjačkoj« maniri (»Hir, hir, hir«), a 1983. izdaje odlični LP »Hoću samo tebe« na kojoj je prate ponajbolji slovenski i hrvatski jazz i rock glazbenici okupljeni u skupinama »September«, »Boomerang« i »BP Convention«. Uvijek ekstravagantna, maksimalno se posvećujući imageu i garderobi, uspješno nastupa na festivalima u Portorožu, Opatiji, Splitu, te Zagreb Festu, da bi koncem 1987. godine objavi-

la album »Boginja«, praćen vrlo glamurnom medijskom prezentacijom. Iduće godine objavljuje album »Balade« s kompilacijskim materijalom na kojem je uvršten i negdašnji veliki hit »Procol Harum« iz »cvijetnih 60-ih«, kulturna »Whiter Shade Of Pale«, *Gary Brookera* i *Keitha Reida* u prepjevu naslovljena »Blijede sjene«. Slijedi koncertni album »Live In Lap«, s koncerta u Lapidariju, 12. i 13. lipnja 1991. godine, a potom nakon smrti Karla Metikoša 9. prosinca iste godine, Josipa svake godine u svoj koncertni tourplan ubaci i obvezatni Hommage-koncert Karlu Metikošu na kom (joj) gostuju najeminentniji umjetnici i glazbenici Hrvatske (ali) i inozemstva.

R. G. T.

Književna večer posvećena Toni Kujundžić

Zaslужni i uzorni duhovni velikan

U subotičkoj Gradskoj knjižnici 22. siječnja održana je književna večer o životu i djelu pjesnikinje i križarice *Tone Kujundžić* u organizaciji Matice hrvatske Subotica. Brojnu publiku i sudionike programa, kao i prisutnu sestru *Tone Kujundžić*, častu sestru *Mariju Anđelinu*, pozdravila je u ime organizatora predsjednica Matice hrvatske Subotica *Viktorija Grunčić*.

U prvom dijelu programa književne večeri o životu i radu *Tone Kujundžić* govorila je *Branka Rajković*, dopredsjednica Matice hrvatske Subotica, koja je rekla kako na harfi patnje počinje prva postaja

FOTO: L. V. LAMIC

Viktorija Grunčić

života *Tone Kujundžić*, koja se rodila kao siroče na obiteljskom salašu u tavankutskoj župi 2. listopada 1914. godine. Njen otac *Ilija Kujundžić* poginuo je trinaest dana prije njenog rođenja u I. svjetskom ratu u Galiciji.

KUŠNJE I PATNJE: Tona Kujundžić osnovno obrazovanje stiče u Tavankutu, dok se obitelj nije preselila u grad. »Njen život dobiva novi poticaj kada se 1931. godine upoznala s djelovanjem 'Križarskog pokreta'. To se dogodilo baš u vrijeme pripremanja i održavanja Prvog euharistijskog kongresa u tek osamostaljenoj Bačkoj biskupiji. Tona je postala djelatna članica 'Križarskog sestrinstva', a 1935. godine i njegova predsjednica. Tu dužnost je obnašala do početka II. svjetskog rata»,

rekla je *Branka Rajković* i istakla kako pjesničko stvaralaštvo *Tone Kujundžić* započinje u razdoblju II. svjetskog rata, kada je ona već teško oboljela od reumatičnog artritisa. Poratni dani donose *Toni Kujundžić* još teže kušnje i patnje, jer je 1947. godine optužena zbog navodne suradnje s okupatorom. Krivica nije utvrđena, ali je Tona ponovo uhapšena 1949. godine zajedno sa svojom sestrom i majkom. Optužena je zbog 'špekulacije', jer nije mogla predati obvezu u žitu i kukuruzu. Obitelj Kujundžić je zbog toga lišena slobode i cjelokupne imovine. Na sam Badnjak 1949., s majkom i sestrom premještene su iz subotičkog u petrovadinski zatvor iz kojega izlaze u proljeće sljedeće godine i vraćaju se u Suboticu. »Živjela je osamljeno, a osnutkom lista 'Bačko klasje' 1978. godine, Tona je nastavila s pisanjem pjesama, članaka i uspomena nakon nekoliko desetljeća šutnje. U razdoblju od 1984., do 1995., njene pjesme objavljene su i u 'Subotičkoj Danici'. Kada je 1989. godine utemeljen Katolički institut 'Ivan Antunović', Tona je postala njegovim počasnim članom«, rekla je među ostalim *Branka Rajković* o životu i radu *Tone Kujundžić* koja je umrla 3. travnja 1996. godine. Tijekom predavanja o djelu *Tone Kujundžić*, njene pjesme su recitirale *Jelena* i *Antonija Pijuković*.

KATOLIČKI SVJETONAZORI: U drugom dijelu programa književne večeri vlč. mr. Lazar Ivan Krmpotić održao je predavanje s temom o »Značenju križarstva u životu hrvatskog življa u Bačkoj«, jer je Tona Kujundžić sa skupinom mladih intelektualki izgrađivala temelje križarskog pokreta u Subotici. »Žrtva-euharistijskog pokreta, geslo je križarskog pokreta. U siječnju 1930. godine rođeno je križarstvo u Zagrebu, kada su mladi katolici sačinili Pravila koja su podastri svim hrvatskim biskupima na odobrenje. Javni nastup križarstva bit će na velikom Euharistijskom kongresu 15. kolovoza 1930., u Zagrebu. Svega nekoliko mjeseci kasnije, početkom ljeta dolazi u Suboticu *Vilka Švigir* iz Zagreba, na poziv sestara *Vite* i *Kristice Križanović* i s odobrenjem biskupa *Lajče Budanovića* osniva se prvo

FOTO: L. V. LAMIC

Branka Rajković i mr. L. I. Krmpotić

križarsko sestrinstvo u Bačkoj 22. srpnja. Godinu dana kasnije na prvom Euharistijskom kongresu u Subotici, križarstvo se sjajno predstavlja subotičkoj mladeži i veliki broj djevojaka se priključuje tom pokretu«, rekao je vlč. mr. Krmpotić i napomenuo kako je u Subotici uz prvo križarsko sestrinstvo »Bunjevka« stasalo i đačko-srednjoškolsko sestrinstvo, te sestrinstvo katoličkih radnica, a potom je naveo istaknute osobe koje su značajno obilježile ovo razdoblje naše vjersko-narodne povijesti: *Maru* i *Katu Čović*, *Stanu Rudić*, *Mariju Cindrić*, *Maru* i *Eržiku Pavluković*, *Mariju Vojnić Purčar*, *Anicu Bažević*, *Margu Stipić*, *Stanu Križanović*, *Etelu Vojnić Purčar* i nadasve *Tonu Kujundžić*.

»Sastanci križarskog sestrinstva bili su informativnoga, ali još više formativnoga karaktera. Sastanci su izgledali ovako: nakon molitve pročitao se zapisnik s prošlog sastanka s provjerom urađenog. Slijedilo bi predavanje neke od članica na zadanu temu o životu, radu, ponašanju i drugim vitalnim temama, nakon čega bi uslijedila diskusija. Potom su se čitali stihovi, a susret bi završavao govorom duhovnika koji je redovito pratio sestrinstvo«, rekao je među ostalim tijekom svog iscrpnog predavanja vlč. mr. Krmpotić i istakao kako je na kulturnom i nacionalnom polju ovaj pokret stekao neuvelih zasluga, jer se svojim radom duboko povezao s živim tkivom hrvatskog nacionalnog bića i s živim organizmom Katoličke crkve.

U programu književne večeri o životu i djelu *Tone Kujundžić* glazbene točke izvodio je đurđinski komorni orkestar »Musica Chorda« pod ravnanjem *Nele Skende-*

Vojno-graničarska povijest

Priredio: R. G. T.

Poetski kutak:

Hrvatske narodne epske pjesme

Terminom narodna pjesma od romantizma naovamo obično se obuhvaćaju pjesnički produkti anonimnog postanja i kolektivne prihvaćenosti, šireni najčešće usmenim putem u nepismenoj ili slabo pismenoj, pretežito ruralnoj sredini. U novije vrijeme se ustalio termin usmena pjesma (književnost) kojim se s jedne strane ističe usmeni karakter tog tipa književnog stvaranja, a s druge pokušavaju izbjeći ideološke konotacije pojma narod. Danas se može zaključiti da su obje atribucije zapravo oznaka istog pojma.

ostvarenjima, kao što slično ili jednako potvrđuju primjeri iz obiju književnosti na raznim stranama svijeta», piše među ostalim književni kritičar *Tvrtko Čubelić* o usmenoj narodnoj književnosti.

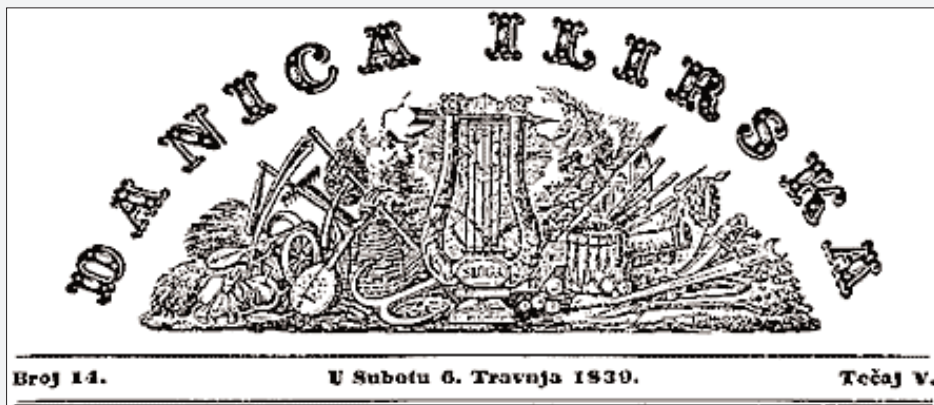
U počecima hrvatske epske tradicije ne stoji srednjovjekovni nacionalni epos poput francuske »Pjesme o Rolandu« ili španjolske »Pjesme o Cidu«. Narodnu epsku pjesmu na književnu će pozornicu dovesti tek renesansa. »Prvim pravim danas poznatim početkom može se smatrati deset stihova bugaršice o vojvodi Janku, koje je talijanski književnik *Ruggero de*

»Cvitu razgovora naroda i jezika iliričkoga aliti rvackoga« (1747.), u njegov svjetovni pučko-povijesni dio unio tek dvije cjelovite epske pjesme, *Andrija Kačić Miošić* je tim književnim postupkom ispunio gotovo cijeli »Razgovor ugodni naroda slovinskoga« (1756). Puni procvat narodna pjesma, a time i usmena epika, doživjet će u vrijeme narodnog preporoda. U *Gajevoj* »Danici ilirskoj« 1837. godine ponovo je objavljena latinska okružnica i njen hrvatski prijevod kojom je zagrebački biskup *Maksimilijan Vrhovac* 1813. godine pozvao svećenstvo za zagrebačke biskupije na prikupljanje književno-folklornog blaga sa svrhom upoznavanja narodnog jezika. Vrhovčeva je inicijativa u kontekstu buđenja nacionalne svijesti naišla na plodno tlo. Prikupljanjem narodnih pjesama i njihovim objavljivanjem u preporodnom tisku »Danici ilirskoj«, »Kolu« i »Zori dalmatinskoj« pozabavili su se najznačajniji kulturni i književni djelatnici toga razdoblja: *Ivan Kukuljević*, *Stanko Vraz*, *Mirko Bogović*, *Ivan* i *Matija Mažuranić* i drugi. Sljedeći velik impuls sabiranju književno-folklornog blaga dala je Matica Hrvatska koja je 1877. godine uputila »Poziv za sabiranje hrvatskih narodnih pjesama«. Zaslugom brojnih suradnika s terena prikupljena je izuzetno velika i vrijedna književno-folklorna građa. Razdoblje između narodnog preporoda i plodonosnog odziva na Matičin poziv iz 1877., odnosno između četrdesetih i devedesetih godina 19. stoljeća, predstavlja klasično razdoblje u razvitku hrvatske usmene epike. U njemu je prikupljena estetski najvrednija građa.

Zrinjski i Frankopan (izbor)

Sanak sanja Zrinjski gospodine
va Karlovcu gradu bijelomu,
da je žarko sunce pomrknulo,
da je jasan misec potamnio,
da j' danica na zemlju panula,
da su kraju zvezde pribignule.
Kad se j' Zrinjski oda sna probudi
Sanju pravi knezu trsačkomu:
»O, moj Jurju, od Trsata kneže,
nočas mi se j' sanjica sanjala,
da je žarko sunce pomrknulo,
da je svitli misec potamnio,
da j' danica na zemlju panula,
da su kraju zvezde pribignule«.

Priredio: Z. Sarić

Ono što karakterizira usmenu narodnu književnost presudno u autonomnosti njenog stvaralaštva jesu dvije fundamentalne crte: autonoman izbor tema i motiva, te autonoman način obrade koji se prvenstveno očituje u vlastitom jezičnom izrazu. Motivi, teme i likovi usmenoga narodnoga stvaralaštva gledano u svjetskim razmjerima, kao i u okvirima nacionalnih kultura, predstavljaju samostalan i samosvojan svijet koji se nije ponovio na području pisane književnosti. U širem povijesnom razmatranju, kategorije pisanosti i usmenosti izgrađuju se na književnom planu na dvojak način. Prvo, kao opći svjetski i univerzalni povijesni tok pisane i usmene književnosti, a to znači da postoje svjetska povijest pisane i svjetska povijest usmene književnosti kao dva autonomna razvojna toka. Drugo, kao specifičan nacionalni tok u posebnim užim povijesno-nacionalnim okolnostima. »Uz potvrđeni i provjereni povijesni tok nacionalnih pisanih književnosti postoji provjereni povijesni tok nacionalnih usmenih književnosti. Sasvim je razumljivo da su u različitim sredinama postigli nejednak raspon u trajanju i nejednaku kvalitetu u

Pazienza 1. lipnja 1497. godine čuo iz ustiju hrvatskih doseljenika u talijanskom gradiću Gioia de Colle, te ih kasnije unio u svoj ep »Lo Bolzino«, piše književni kritičar *Davor Dukić* o počecima hrvatske epske tradicije. Pola stoljeća poslije *Petar Hektorović* unijet će u svoje »Ribanje i ribarsko prigovaranje« (1568.), dvije cjelovite bugaršice. Lirsku bugaršicu »Majka Margarita« zadarski književnik *Juraj Baraković* unio je u svoj spjev »Vila Slovinaka« (1614.), a u ostavštini *Petra Zrinsko-ga* pronađena je bugaršica »Popevka od Svilolevića«, zapisana 1663. godine. Bugaršice su tako kao podvrsta usmene epike utkane u same početke hrvatske usmeno-epske tradicije.

Elementi pjesničkog jezika i sižea narodnih pjesama utkali su se u čitav niz poznatijih književnih djela renesanse i baroka. Dovoljno je spomenuti samo »Robinj« *Hanibala Lucića*, *Gundulićeva* »Osmana« ili deseteračke pjesme *Frana Krste Frankopana* i *Ignjata Đurđevića*. Dalmatinski franjevci *Filip Grabovac* i *Andrija Kačić Miošić* u svojim djelima afirmirali su svjetovnu junačku narodnu epsku pjesmu. Dok je *Filip Grabovac* u

U subotu 31. siječnja u »Bunjevačkom kolu«

Jubilarno »Veliko prelo«

Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« i ove godine organizira tradicionalnu manifestaciju »Veliko prelo«, koje će biti održano 31. siječnja u Subotici u velikoj dvorani Centra. Ove godine navršava se 125 godina od održavanja prvog »Velikog prela«.

Kulturna manifestacija Veliko prelo nastala je iz narodnog običaja bunjevačkih Hrvata. Prema riječima *Josipa Horvata*, predsjednika organizacionog odbora ovogodišnjeg jubilarnog Velikog prela možemo razlikovati tri vida ovoga narodnog običaja.

NEKADAŠNJA PRELA: »U pokladno vrijeme, za vrijeme dugih zimskih noći udate žene prele su i pripremale predivo za tkanje, jer sve se nekada u kući radilo i završavalo. Žene iz susjedstva okupile bi se u jednoj kući i uz rad bi se pjevalo, dok bi se muševci u drugoj sobi kartali. Tako je isto bilo i na salašima. Drugi vid nekadašnjih prela odvijao se tako što bi jedna porodica pozvala neudane djevojke iz drugih kuća da dođu na druženje s njihovim kćerima u petak ili subotu navečer, a za to

»Veliko prelo« 1999. godine

se ručak, obavezno čorba od svinjskog mesa, kao i krumpirača. Bio je to svečani nedjeljni objed. Obično bi majka i dida spremili na poklone šešire, šalove i maramice«, kaže Josip Horvat.

Prvi put je »Veliko prelo« kao kulturnu manifestaciju organizirala »Pučka kasina« 1879. godine i od tada se »Veliko prelo« održavalo svake godine sve do I. svjetskog rata. Na prvom »Velikom prelu« uglazbljena je pjesma *Nikole Kujundžića* »Na veliko prelo«. Pjesmu je uglazbio *Stipan Mukić*, a ona je danas poznata pod nazivom »Kolo igra, tamburica svira«. U toku I. svjetskog rata kulturna manifestacija Veliko prelo nije se održavalo, a tradicija je nastavljena 1919. godine, kada se »Prelo« ponovo održava svake godine 2. veljače na »Marin dan« sve do II. svjetskog rata. U poratno vrijeme »Prelo« nije održavano sve do 1970. godine kada se iznova obnavlja ova manifestacija u organizaciji tadašnjeg KUD »Bunjevačko kolo«.

»Te godine Veliko prelo održano je u subotičkoj Hali sportova sa oko šest stotina gostiju, ali je ova manifestacija ubrzo ponovo zamrla, jer je ona po službenim izja-

vama širila nepoželjna nacionalna osjećanja. Veliko prelo je ponovo održano 1990. godine kada je KUD »Bunjevačko kolo« iznova aktiviralo održavanje jednog od najstarijih običaja bunjevačkih Hrvata, a od 1993. godine kada je društvo preimenovalo, Veliko prelo se održava u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra. Sadašnje »Prelo« se održava s malo bogatijim sadržajem, jer se pored natječaja za »Preljsku pismu« održava i izbor »Najlipče prelje«, čime se želi pokazati ljepota naše narodne nošnje, kao i ljepota naših djevojkica«, kaže Josip Horvat.

JUBILARNO PRELO: U programu ovogodišnjeg Velikog prela nastupit će Ženski pjevački zbor i folklorni odjel HKC »Bunjevačko kolo«, kao i subotički orkestar »Ravnica« uz solo nastup pjevača *Josipa Francišковиća* i tamburaški orkestar »Patria« iz Županje, dok će pjesmu »Kolo igra, tamburica svira« otpjevati *Antonia Pijuković*. Jedna »Preljska pisma« je već uglazbljena. Tekst pjesme je napisao *Stipan Bašić Škaraba*, a pjesmu je uglazbio *Antuš Gabrić*. Pjesmu će na »Velikom prelu« otpjevati *Josipa Krajniger*.

»Stručni žiri za izbor »Preljske pisme« čine književnik *Milovan Miković* koji je

Tamburaši na »Prelu« 2000. godine

bi »slučajno« saznali i momci, te je tako taj skup bio prilika za upoznavanje. Obično bi se tu »zatekla« frula ili tambura i uz pjesmu i razgovor ostalo bi se do kasno u noć. Treći vid prela bio je onaj kada bi majka i dida pravili svinjokolju, pa tom prilikom pozovu zetove i sinove koji su otišli sa salaša. Subotom je bila svinjokolja, tako da se na salašu ostajalo i na noć. U nedjelju bi se probalo od onoga što se jučer napravilo na svinjokolju. Spremao

predsjednik žirija, kao i književnici *Lazar Merковиć*, *Vojislav Sekelj*, *Tomislav Žigmanov* i ravnateljica Hrvatske čitaonice iz Subotice *Katarina Čeliković*. Prve tri pjesme će se recitirati na 'Prelu', a organizacioni odbor je predvidio nagrade za autore. Bit će to edicija 'Nove školske knjige', kao i knjige subotičkih autora, a Likovni odjel HKC 'Bunjevačko kolo' daruje jednu sliku. Nagrade za 'Nalipču prelju' i dvije pratilje su po običaju papuče, bukete cvijeća, torte i pokloni iznenađenja, a sve učesnice na izboru za 'Najlipču prelju' dobit će ručnike kao spomen na njihovo učešće. U tijeku večeri predviđena je i bogata tombola. Glavni dobitak na tomboli je sedam dana boravka na hrvatskom primorju, a druga nagrada po vrijednosti je kolor televizor. Pored nastupa orkestara i pjevača u program je uvršten i jedan šaljiv igrokaz koji je napisao *Aleksandar Malušev*, koji će i igrati ulogu uz *Anu Sikoru*.

Po prvi put ove godine na naše 'Prelo' dolaze gosti iz Mohača, kao i predstavnici Čitaonice mohačkih Šokaca, a od zvanica bit će prisutni gosti iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Generalnog konzulata Republike Mađarske iz Subotice, kao i predstavnici Subotičke općinske samouprave. Naši gosti će također biti i predstavnici Hrvatske manjinske samouprave u Mađarskoj, Bajske čitaonice, kao i predstavnici kulturno

Izbor »Najlipče prelje«

umjetničkih društva, hrvatskih udruga i institucija iz Subotice i okolice. Kao goste očekujemo i predstavnike Matice iseljenika iz Zagreba i Skupštine grada Zagreba», kaže Josip Horvat o programu i zvanicama ovogodišnjeg prela.

Izbor za »Najlipču prelju« povjeren je publici tako što se na ulaznici nalazi talon za glasanje, a žiri će samo prebrojati glasove. Na bini će biti postavljena 'živa slika' koja će predstavljati nekadašnji izgled sobe na salašu, dok će učesnici 'žive slike'

biti obučeni u tradicionalne narodne bunjevačke nošnje i ta scena trajat će cijelu večer. Hrvatska radio televizija snimat će »Veliko prelo«. U ekipi HRT-a bit će i *Branko Uvodić* koji će voditi program zajedno sa subotičankom *Željkom Cvijanov*. »Veliko prelo« počinje u 19,30 sati, karte staju 1.500 dinara, a mogu se kupiti u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo«.

Z. Sarić

Prelo mladih

U povodu tradicionalne manifestacije »Veliko prelo« upriličena je konferencija za novinare 26. siječnja u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« na kojoj je predsjednik Centra *Bela Ivković* rekao kako svaki narodni običaj doprinosi očuvanju od zaborava nacionalnog identiteta, što je slučaj i s manifestacijom »Veliko prelo« koje je kao običaj niklo u obiteljima bunjevačkih Hrvata i dio je tradicije. Potom je rekao kako rad odjela društva smatra uspješnim u minuloj godini, jer je bilo brojnih aktivnosti na polju kulture. »Istakao bih rad Likovnog odjela čiji su predstavnici učestvovali na brojnim likovnim kolonijama, a također je uspješno organizirana i Likovna kolonija 'Bunarić'. Folklorni je odjel također u minuloj godini bio na brojnim gostovanjima, a u okviru glazbenog odjela formirao se Ženski pjevački zbor«, rekao je *Bela Ivković*, nakon čega je predsjednik organizacionog odbora *Josip Horvat* prezentirao program ovogodišnje manifestacije »Veliko prelo«, dok je predsjednica »Prela mladih« najavila održava-

Najlipča prelja s pratiljama 2000. godine

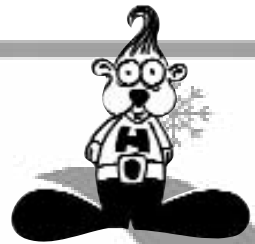
nje te manifestacije 7. veljače u velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« s početkom u 19,30 sati. Prvo »Prelo mladih« održano je 2000. godine, a na ovogodišnjem »Prelu mladih« gosti programa bit će ansambl »Dike« iz Vinkovca. Karte staju 700 dinara, a mogu se kupiti u prostorijama Centra.

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO RIBA STALNO OTVARA USTA?

Riba otvara usta kako bi mogla disati. Ona na taj način uzima vodu, koju potom izbacuje kroz škružne otvore – male proreze s obje strane glave, pokrivene poklopcima. Iz te vode riba uzima kisik, neophodan za disanje. Čovjek uzima kisik iz zraka, udišući ga kroz nos. Disanje nije jedini razlog zbog čega riba stalno otvara usta. Ona se tako i hrani: hvata crviće, insekte, larve i biljne ostatke.

ZAŠTO NEKO CVIJEĆE MIRIŠE?

Već znamo da cvijeće svojim lijepim izgledom privlači pčele, leptire i druge insekte, a to čini zato da bi ti insekti pomogli kod oprašivanja cvjetova. Istu ulogu kod pojedinih cvjetova ima miris: privući insekte. Osim cvijeta, nekim biljkama miriše kora, list i korijen. Biljni mirisi potječu od organskih kemijskih jedinjenja – alkohola.

ZAŠTO ŽIRAFI IMA DUGAČAK VRAT?

Žirafe žive u Africi, u predjelima koji se nazivaju savane. Tu je rastinje nisko i nije mnogo sočno, osim lišća na visokom drveću. Zato se žirafa prilagodila životu u savani, ima dugačak vrat, pa lako dohvata lišće s visokog drveća. Žirafa je preživar, a može biti visoka 5 – 6 metara.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

DAČKI BISERI

- »Učiteljice, ja ne mogu biti Goran!« (pokret Mladih gorana).
- »Zašto?«, pita učiteljica.
- »Zato što sam Marko«, spremno odgovara učenik.

- Učiteljica pita učenika: »Kako su se nekada ljudi hranili kada nisu gajili biljke i životinje?«
- Učenik: »Na smetlišu«.

- U želji da što pravilnije zvuči, učenik čita zadatak: »Dvjesto plus tresta su petsta«.

Bisere prikupila učiteljica iz OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu Stanislava Stantić Prčić

IVA I DUDA IZ NAŠE ŠKOLE

Crti i piše: Zoltan Sič

MALI UMJETNICI

Marko Kujundžić II.
OŠ »Sveti Sava« Bikovo

NAJSMJEŠNIJI DAN NA ZIMSKOM RASPUSTU

Najsmješniji dan na zimskom raspustu bio je dan kada smo se sanjkali. S brijega na kojem živim, spuštali smo se Vladimir, Dalibor, Damir i ja. Bilo je zabavno. Pošto je Damir najjači, on je vukao Vladimira na sanjkama. Najsmješnije mi je bilo kada se Vladimir spustio s brijega sanjkama, a ja na vreći. Skliznuo sam s vreće, a svi moji drugari su popadali preko mene. I pored nekoliko manjih ozljeda, svi smo se zadovoljno smijali.

Stipan Jurić, III. c, OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

DOŽIVIO SAM SREĆU

Velika je sreća kada nekome možemo pomoći. Kada bih imao čarobni cvijet, svijet bih učinio sretnijim. Svaki put kada dobro znam u školi i lijepo se ponašam, moja mama je radosna. Tada sam i ja sretan.

Tomislav Čavrgov, 2. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

JELEN I ŽABA

Na kraj' šume, ukraj bare mala žaba zelena,
kad je jedno jutro svanulo ugledala – jelena.
Kao kakav hrabar div, stoji jelen vitkonog.
»Ah, što li je junak lijep, ovaj mladi vitorog.
Kakav mu je hitar skok, a kakav tek stas.
Šteta samo što još nema k'o naš, žablji glas.«
Tako misli i zavidi mala žaba zelena
i u travu sve se skriva pred pogledom jelena.
Puška puče, jelen skoči: »Nek' me spasi hod!«
Žaba bućnu, zakreketa: »Sretan li je žablji rod!«
Kroz grančicu sunce virnu pa se slatko nasmija.
Od njegovog žutog smiješka cijela šuma zasija.

Marija Lovrić

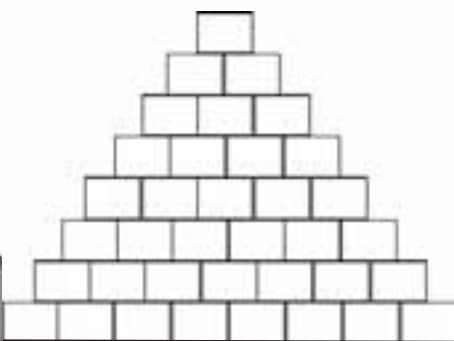

ilustrirao: Robert Tilly

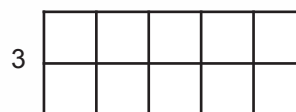
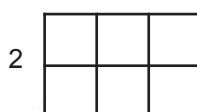
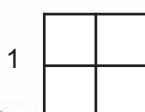
Aleksandar Mihaljev I. a
OŠ »I.G. Kovačić« Sonta

I. Riješi križaljku u obliku piramide:

1. Kratica za metar
2. Potvrдна riječ
3. Kralj životinja
4. Tečnost bez boje i okusa
5. Peti dan u tjednu
6. Boja trave
7. Raste u vrtu i lijepo miriše
8. Nosimo ga da ne pokisnemo

II. Koliko ima kvadrata u svakoj od figura na slikama 1, 2 i 3?:

Zadatak pripremio: Dujo Runje
Rješenje u sljedećem broju

Najvjerniji čovjekov prijatelj

Pseća ljubav

Piše: Dražen Prčić

-*Sportski i nesportski psi* (seter, koker, labrador) i (dalmatiner, buldog, čau-čau)
 -*Psići* (maleni psi) (čivava, ši-cu, pekinez)

-*Terijeri* (šnaucer, staford, bul)

Podijeljeni u ovih 7 skupina, naravno moguća je i uža podjela, koja se pogotovo prakticira na specijalističkim izložbama pasa, pse možemo razvrstati u 138 poznatih rasa, a svaka od njih ima svoje specifičnosti zbog kojih ih, upravo, njihovi vlasnici vole i drže.

LJUDI I PSI: Otkuda ta, milijunima dugaa, koegzistencija i neraskidiva povezanost ljudi i pasa? Odgovor na ovo pitanje posve je jednostavan. Za razliku od čovje-

4. Pažnja

Obzirom kako je čovjek, zbilja po svemu jedinstveno živo biće na našem planetu, oduvijek gajio iskreni afinitet prema četveronožnom životinjskom prijatelju koji veselo maše repom i povremeno zalaje, prilično lako i bez većih teškoća uspijevao odgovoriti ovim zbilja skromnim zahtjevima, rodila se neraskidiva pseća ljubav prema moćnijem ljudskom zaštitniku. Ljubav koja, prečesto, poprima epske razmjere za bilježene brojnim zapisima iskazane vjernosti i odanosti. Nabrajajući samo neke od najpoznatijih predstavnika psećeg svijeta, koji su se sretnim stjecajem okolnosti našli uz znamenite povijesne ličnosti i time pri-

Ukoliko ste nekada imali psa naslov ovog teksta bit će vam posve jasan i razumljiv. Ljudske emocije su vrlo nestabilne i sklone prečestim prekidima, ali pseće ispoljavanje privrženosti određenoj osobi jednostavno nema granica. U želji da dokaže svom gospodaru svoju ljubav, vjernost i odanost, ovaj četveronožni prijatelj u stanju je žrtvovati čak i vlastiti život. Što uopće nije ni čudno kada se zna da, kroz povijest, čovjek i pas druguju već jako dugo...

OBITELJ PASA: Domaći pas (*Canis familiaris*) živi u čovjekovom okruženju još od pećinskog doba, kada su ga naši preci primili pod okrilje prvobitnih ljudskih nastambi. Davašnji predač ovih vjernih životinja koje gotovo da ne mogu živjeti bez čovjeka koji se brine o njima je, po svojoj prirodi posve suprotna zvijer, vuk. Istina u obitelji pasa koji skupno pripadaju meso jednim sisavcima još spadaju i: kojot, šakal, lisica i divlji pas dingo, ali ove životinje su zadržale svoju neukrotivu divlju narav i rijetki su primjeri pripitomljenosti istih.

VRSTE PASA: Psi se dijele prema svom izgledu, radnoj funkciji i veličini, a njihovu selekciju započeo je upravo čovjek određujući ih prema osobnim afinitetima za jedničkog života. Prema osnovnoj generalnoj podjeli najomiljenijeg domaćeg ljubimca možemo razvrstati u sljedećih nekoliko grupa:

-*Ovčarski psi* (njemački ovčar, bob tail, škotski ovčar)
 -*Radni psi* (doge, rotvajleri, dobermani)
 -*Lovački psi* (hrt, baset, jazavičar)

ka koji je oduvijek težio vlastitom napretku, razvijajući se kroz evoluciju svoje vrste, pas, koji se također uspoređo s čovjekom mijenjao, vrlo je skromna životinja koja od života zapravo i ne traži previše. U »zlatnim pravilima« koje će svaki odgajivač uputiti kupcu šteneta iz njegovog legla krije se jednostavna filozofija psećih potreba.

1. Hrana za pse
2. Suha postelja
3. Povremena vježba

skrbili besmrtni oreol vječne slave, učinili bismo nepravdu prema svim našim anonimnim ljubimcima s kojima smo proveli mnogo lijepih godina u životu. U svojoj psećoj ljubavi, bio on malen poput čivave ili povelik kao ruski hrt, pas će učiniti sve da bi vam pokazao i dokazao privrženost. U stanju je da ne jede dok ga ne pomilujete, da padne u svojevrсну depresiju uslijed nedostatka pažnje, da pati i ugine od žalosti za pokojnim gospodarom. Dobri naš pas!!!

Futuristička studija razvoja EU

Uloga Hrvatske u novom europskom poretku

2007. Ulazi Bugarska u EU

2010. Ulazi Rumunjska u EU

2012. Ulazi Hrvatska u EU

2015. Zapošljava se prvi naš čovjek u administraciji EU

2016. Nekim čudom zaposlio je cijelu svoju, ženu i kumovu svojtu kao i članove obitelji svojih susjeda i neke ljude iz svoga zavičaja. Naši čine 10 posto administracije.

2017. Udio naših u administraciji je dosegao 60 posto. EU organizacije podižu sebi plaće tri puta i uvođe pravilo prema kojem ne treba biti na poslu da bi se dobivalo plaću sve dok se posao obavi. Iz Njemačke stižu prosvjedi da je primljeno previše ljudi u EU administraciji, čak tri na jedno mjesto i ne mogu se novouposleni više

nigdje smjestiti. Nema prostora. EU administracija podiže do kraja godine plaće za još tri puta zbog stresa koji uposlenici doživljavaju u skućenim poslovnim prostorima.

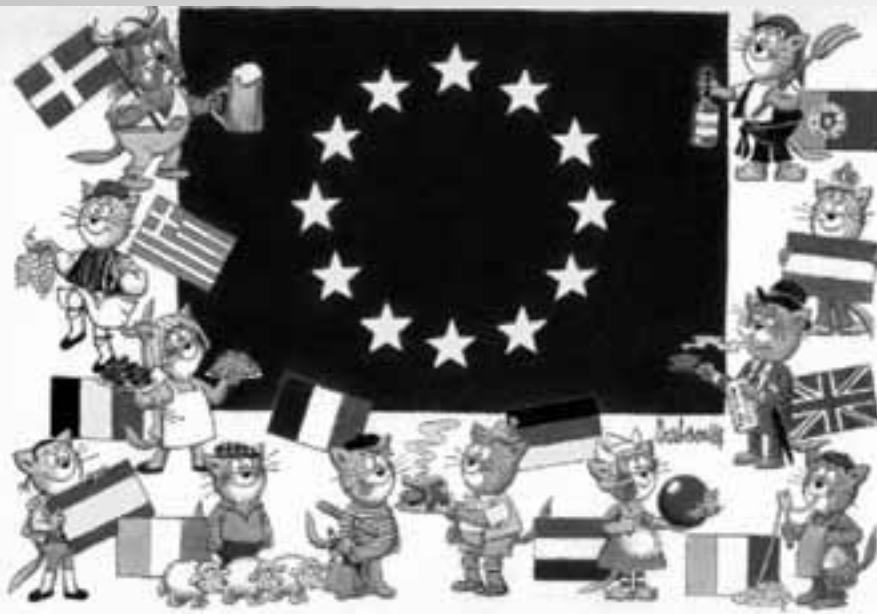
2018. Zbog stresa 90 posto članova administracije je na bolovanju. Najviše od 15. lipnja do 15. listopada i od 15. studenog do 15. siječnja. Viđeni su po Mediteranu, Baliju i Alpama, ali zbog liječenja od stresa. EU snosi troškove liječenja. Primljeni su novi uposlenici da posao ne bi trpio. Udio naših u EU institucijama dosegao 95 posto.

2019. Dolazi do rezanja troškova. Otpuštaju se čistačice, kuhari, vozači, sve odreda belgijski državljani. Udio naših u EU administraciji je 99,3 posto.

2020. Hrvatska dobiva mnogobrojne novčane poticaje od EU među kojima i onaj za uzgoj dudovog svilca i čubastog gnjurca. Prema podacima EU, Hrvatska ostvaruje poticaj na 34 milijuna goveda, 136 milijuna ovaca, 11 milijuna svinja, 86 milijuna koza. Proizvodnja maslinovog ulja je pet milijardi litara. Ima oko 300 milijuna stabala maslina naime. Prema podacima. EU administracije, naravno.

2021. Njemačka istupa iz EU jer ne želi financirati kretenluke. Mjesec dana iza nje to čini i Francuska, a do kraja godine i Velika Britanija. Kraj EU.

Z. Samaržija

2007. Srbija do-
vršava prvi val re-
formi.2010. Počinju
ozbiljne pripreme
za ulazak u EU.2012. Pripreme za
priključenje EU
blokirane zbog
sukoba vodećih
političkih stranaka u Srbiji oko datuma
njegovog prijema.2015. Na inicijativu Hrvatske, SCG pri-
mljena kao pridruženi član EU. Prazno-
vanje traje dva mjeseca. Zabilježen dra-
stičan pad privrednih aktivnosti.2016. Parlament EU opomenuo pred-
stavnike SCG da ne rade na podripanju
ovog predstavničkog tijela ujedinjene
Europe. Razlog zabrinutosti članica EU
je nepremostiva sukobljenost dvije
službene opcije SCG.2017. Sukobi između dva predstavnika
SCG u parlamentu u Strasbourgu nasta-
vili su i zbog neusuglašenosti stavova
oko državnih simbola. Kao službena
himna i dalje figuriraju »Hej, Slaveni«,»Bože, pravde«, »Tamo daleko« i »Još
ne sviće«, a kao boje državne zastave –
srbijansko dunkl plavo i crnogorsko liht
plavo.2018. Odsutne uposlenike u EU admini-
straciji zamjenjuju srbijanski diplomati.
Povučeni su svi iskusni kadrovi od 1965.
godine naovamo. Mnoge članice prote-
stiraju zbog skandala u parlamentu, što
za posljedicu ima ukidanje televizijskih
prijenosa.2019. Godina afera i skandala zbog mal-
verzacija s europskim proračunom. Pu-
tovi financijskih transakcija vode do
Sejšela i Devičanskih otoka. Nitko ništa
ne priznaje. Osniva se anketni odbor.2020. EU ulaže posljednje napore da
kroz nove investicije ojača gospodarstvota. Drastično povećana aktivnost noćnih
klubova, kasina, i mjenjačnica. Na cijeni
putovnice Bugarske, Mađarske, Hrvat-
ske...2021. Nova vlada, koju čini koalicija
ekstremne ljevice i ekstremne desnice,
priopćava pučanstvu kako je standard u
drastičnom porastu. Kraj EU proslavljen
gala manifestacijom na beogradskome
Ušću. Mnogi građani su već spremni za
novi početak – svi dinari zamijenjeni,
zalihe hrane u skladištima, a privatni
tankeri napunjeni benzinom. Spremne su
i dvolitarske plastične boce kao i karton-
ske kutije za uličnu prodaju cigareta.

V. L.

Uloga Srbije u novom europskom poretku

Uz 6. šampionat Europe u rukometu

Svjetski prvaci na europskom ispitu

Piše: Dražen Prčić

Europsko prvenstvo u rukometu, po svojoj jakosti i momčadima koje na njemu nastupaju u borbi za tron starog kontinenta, jedno je od rijetkih sportskih natjecanja koje je »jače« od Svjetskog prvenstva ili Olimpijade. Svatko tko se i malo razumije i prati ovu atraktivnu kolektivnu igru s loptom, zna da se sva koncentracija kvalitete u muškoj konkurenciji nalazi u europskim velesilima poput Hrvatske (prvak svijeta i Olimpijade), SCG, Švedske, Rusije, Francuske, Njemačke, Španjolske, ali i nešto slabijim momčadima poput Danske, Mađarske ili Češke, koje uvijek mogu iznenaditi favorizirane protivnike.

HRVATSKA: Kada budete čitali ovaj tekst bit će vam poznati i rezultati drugog kruga u koji se reprezentacija Hrvatske plasirala nakon tri odigrane utakmice u svojoj B skupini smještenoj u Ljubljani. Na otvorenju šampionata aktualni svjetski prvaci odigrali su, u svom poznatom stilu, dramatični susret protiv uvijek neugodnih Španjolaca i uspjeli pobijediti (30:29) golom u posljednjim sekundama. No, niti susret drugog kola protiv Danske nije bio ništa manje »mirniji« i ponovno je videna »drama«, koja se okončala (26:25) još jednim pogotkom u zadnjih deset sekundi regularnog vremena. S velika četiri boda i osiguranim mjestom u nastavku natjecanja, selektor *Lino Červar* odmorio je

momčad, dajući priliku pričuvama, i u susretu koji ništa nije odlučivao Hrvatska je odigrala neodlučenih (32:32) s Portugalom, vjerojatno još pod dojmom lijepih uspomena o zemlji domaćinu prošlog Svjetskog prvenstva. U drugom krugu Hrvatska će igrati protiv Švedske, Rusije i Švicarske (skupina A), a iz prvog dijela natjecanja nosi četiri boda uz gol razliku +2.

Hrvatske boje na EP u Sloveniji brane:

Vlado Šola (Chambery), Mario Kelenterić (Zagreb), Valter Matošević (Wilhelmshavn) (vratari), Vedran Zrnić (Prule), Mirza Džomba (Fotex), Nikša Kaleb (Metković), Ivano Balić (Metković), Slavko Gouza (Fotex) (kapetan), Davor Dominiković (Kronau), Denis Špoljarić (Zagreb), Tonči Valčić (Torrevieja), Blaženko Lacković (Zagreb), Petar Metličić (Ademar Leon), Ivan Vukas (Metković), Renato Sulić, Igor Vori, Goran Šprem (svi Zagreb)

Izbornik: *Lino Červar (Zagreb)*

SCG: Reprezentacija SCG nastupajući na EP u Sloveniji, pored borbe za najbolji plasman, ima i dodatnu motivaciju u nastojanju da izbori »vizu« za Olimpijske igre u Ateni. Sedam prvoplasiranih sa Svjetskog prvenstva izborilo je direktan plasman, dok će se SCG boriti za jedno preostalo »grčko« mjesto s momčadima koje bi također željele osjetiti duh stare Olimpije. U skupini D, koja se igrala u Koperu, u prvom susretu SCG je pobijedila Njemačku (28:26), ali je u drugom nastupu poražena od Francuske (20:23). Plasman u drugi krug osigurala je pobjedom protiv Poljske (38:29). U drugom dijelu SCG će za protivnike imati momčadi iz skupine C: Sloveniju, Mađarsku i Češku. ■

6. EUROPSKO PRVENSTVO U RUKOMETU,

Slovenija 22. siječnja – 1. veljače

Poslije odigranih susreta prvog izlučnog dijela po skupinama generalni dojam je zadovoljavajući i potvrđuje činjenicu da europski rukomet suvereno vlada kvalitetom.

Svi »papirnati« favoriti, shodno svojoj dokazanoj reputaciji brojnih osvojenih trofeja, pokazali su sigurnost u svojoj igri i bez većih poteškoća su se plasirali u drugi krug natjecanja.

Najsigurniju igru je pokazala momčad Rusije koja je jedina izborila sve tri pobjede, ali ni ostali pobjednici skupina: Hrvatska, Francuska i pogotovo momčad domaćina Slovenije s osvojenih 5 bodova ne zaostaju kvalitetom prikazane igre. No, na svakom velikom natjecanju, prave igre dolaze tek poslije »ugrijavanja« nakon prve faze, i puno dobrog rukometa nas očekuje u susretima drugog kruga. Prema propozicijama, poslije izlučnih susreta po skupinama, »križaju« se A i B skupina, te C i D, a momčadi, koje su se plasirale za nastavak natjecanja, nose osvojene bodove protiv suparnika iz svoje skupine koji također nastavljaju dalje u novoformiranim skupinama I i II. Po dvije prvoplasirane momčadi iz ove dvije skupine idu u polufinale (31. siječnja), a finale je na programu u nedjelju 1. veljače.

Sportske vijesti

Tenis

Mario zaustavljen u 3. kolu

Na prvom Grand Slamu turniru ove teniske sezone, Australian Openu, koji se igra u Melbourneu, najdalje je »otišao« Mario Ančić plasiravši se u treće kolo. Mladi Splitsanin, još jednom je potvrdio svoj talent dobrim igrama u prva dva kola (pobjede protiv Sluitera i Corretje), ali je u sljedećoj rundi domaći tenisač Mark Philippoussis bio prejak 4:6, 6:7, 2:6, ostavivši Hrvatsku bez predstavnika na turniru. U konkurenciji muških parova Ivo Karlović i Argentinac Gaudio, također su zaustavljeni u trećem kolu. Bolji od njih bili su Knowles i Nestor sa 6:3, 6:4

Vaterpolo

Olimpijske kvalifikacije

Tijekom ovog tjedna (25.01-01.02.) Rio de Janeiro je domaćin olimpijskih kvalifikacija na kojima će tri reprezentacije izboriti plasman na Olimpijske igre u Ateni. Hrvatska igra u A skupini skupa s momčadima Rumunjske, Njemačke, Kanade, Poljske i Portorika. Najbolji hrvatski vaterpolisti pobijedili su Rumunje u prvoj utakmici sa 7:5.

U B skupini igraju Rusija, Slovačka, Brazil, Argentina i Nizozemska.

Stolni tenis

ITTF Pro Tour – Croatia Open

Proteklog vikenda Zagreb je bio domaćin jakog internacionalnog stolnoteniskog turnira u organizaciji Svjetske federacije. U oštroj konkurenciji domaći stolnotenisači i stolnotenisačice nisu se baš »proslavili« – Tamara Boroš je dogurala do 2. kola, ali je zato publika imala prilike uživati u vještini vrhunskih majstora celuloidne loptice.

U muškoj konkurenciji pobjednik je Austrijanac Schlager, koji je pobijedio Poljaka Blaszyka 4:2, dok je kod žena najbolja bila Koreanka Kyung pobjedom od 4:0 protiv Austrijanke Liu Jia.

Nogomet

Remis vodećih

U talijanskoj Seria A proteklo ligaško kolo donijelo je »mršavu« bilancu dvije vodeće momčadi koje pretendiraju na titulu prvaka. Vodeća Roma i prateći Juventus odigrali su, za njih, neodlučeno sa Udineseom (1:1) i Empolijem (3:3),

dok je jedino Milan bio siguran protiv Ancone (5:0). Na tablici je Roma još uvijek prva, ali samo s bodom prednosti ispred Milana koji ima i susret manje.

Skijanje

Ana i Nika uzele bodove u Mariboru

U nedjelju 25. siječnja vožen je slalom na Pohorju iznad Maribora na kojem su hrvatske skijašice Nika Fleiss i Ana Jelušić osvojile 16. i 18. mjesto i nove bodove u generalnom poretku ove tehnički zahtjevne ski discipline. Pobjednica »Zlatne lisice« je švedska skijašica Anja Parson.

Goodyear liga

18. kolo, 24. siječnja

Reflex – Zadar 98:84
Laško – Zagreb 86:49
Široki – Slovan 78:56
Cibona – Split 83:68

Tablica: Reflex 32, Cibona 31, C. zvezda 30, Zadar 29, Olimpija 29, Laško 28, Budućnost 27, Split 25, Zagreb 24, Slovan 24, Krka 23, Široki 23, Banjalučka P. 22, Lovćen 22

Subatičke dogodovštine

• Čukundida Antun Horvacki Palivukov je liti uvijek išo bos, pa dobro otvrdnio tabane. Tako jedared uđe u kovačnicu na Hrvatskom majuru da potkuje konje.

Kovač ga opomene: »Dida, ta stali ste na vrilo gvožđe, ne ostitute?«

»Ta ostim ja da štogod smrdi i da se puši to vidim, ko da kogod peče jarca, al ne znam šta je!«

• Kadgod sam na salašu pito uju Timu Sudara: »Di ideš, ujo?«, a vidim da je za putom, uvijek mi je kazo: »Ne kaže se, di ideš, već kud Bog da, ujo?«

U subatu ga priupitam, vidim obrijo se, opro noge i vaća konje: »Ujo, kud Bog da?«

»A šta se to tebe tiče, magarčino, ne bil' i ti vajdar sa mnom, kad idem u momčenje!«

• Susjed i rođak bać Vranje Vranje Prčić, čovik stariji, oženjen brez dice, ode u »Električnu centralu« da izjavi struju iz svoje kuće.

»Ali dida, kako ćete brez elektrike?, upita ga činovnik.

»Slušaj deran, moj stanar s rešenjem, po cili dan sluša taj vražji radio i troši tušta struje, a na jednom smo satu obadva. Čutaka i kuružne imam dosta za grijanje šporelja i babi za kuvanje, a ja se još uveče možem skinit s lampašem i leći kod snaš Lize!«

• Čika Jašo Hadnađ je uvijek tvrdio u kafani »Bačka«, sedamdesetih godina, kako njega najgore ide karta u ciloj Subatici. Kako to znate, čika Jašo?, pitao sam ga jedared.

Kako? Lipo, derane moj. Još od 1956. nisam dobio ručno iz diljenja terc, kvart i »žoliku«, a kako brez toga misliš biti hand u bridž remiju. A prokator (Lajčo Dulić) to ima u ruci sva-ke noći, barem jedared!

• U kafani »Špartak« više iz sveg glasa Geza Temunov:

»Kelner, jedan špricer!«

»Beli« upita kelner

»Ta ne Beli, već meni!« izdere se na njega bać Geza.

Zabilježio: Milivoj Prčić

Recept

Rezanci s gljivama

specijalitet hrvatske kuhinje

Sastojci:

Za 5 osoba:

0,5 kg domaćih rezanaca,

0,4 kg vrganja ili šampinjona, 0,5 kg kravljeg sira,

češnjak, luk, papar, vegeta, origano po želji

Priprema:

Na ulje staviti sitno sjeckani luk, dodati goranske vrganje i pirjati dok ne omekšaju. Dodati sitno sjeckani češnjak i zaliti bijelim vinom, posoliti i zapapriti te dodati origana i žlicu vegete. Skuhane domaće rezance staviti u drugu posudu da se flambiraju na maslacu, dodati svježi kravljji sir i zaliti slatkim vrhnjem u koje je zamućen jedan žumanjak. Nakon toga lazanje prebaciti u posudu s gljivama i sve zajedno promiješati i na kraju dekorirati peršunom.

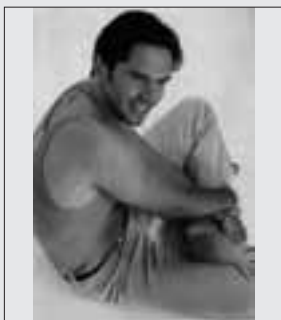

SASTAVIO: MICA SUDAI	JADRANSKI OLUK	BLIKAR CZ IHA	PROTJEČE GORIČKIM	PREDNJE STIHANF	11 ZAK RAD, HABOJA	KATAJINA (KRAVCE)	JAPANSKA KHAJKA PJEŠMA	SVJETSKI PIZNAK U "FORMULI 1" (NA SLICI)							
ČIEKOVISTE															
POSTATI TOPLIJE															
ŽITELJ LOVRANA															
ANA OD MILJA							"VODIK"								
							MATERIJE								
"TONA"		GLUMICA AREPINA				"TANTAL"	SIT AVAIE								
		PUJANSTVO													
	DETEKTIV VENTURA PRED JOU JE CROŽE				ČITAVO, POTPUNO ZNAK U HORO- SKA(NE)			"ŠKARNIŠ- SKA"	VI I IKA OCEANSKI RIBA	"BRUTTO REGISTAR IONA"	SREDSTVO ZA POVR- CANJE	"RADIJ"		ZNAHNO NINIS I- LJIVO	
ZAGREB, PJEVAČ: (MEDVIN OD "4 ASA")													ŠIMSKO- ODD SVAKODNE NA RAVNOU (POLOZI)		
IVANA KINJE			PREDNJA STIHANA KOVNICE POLICPR. VUŽILO					TAL MOON KREATOR, GROMKO NAVJACI "RJEKE"							
BOG JUŽNOK VJETRA (GRIČKA MIT.)				ŠPANIŠKI GRAD NA MEDITE- RANU NI MAN, AZDANJA								FMI NOLE NAJSTARIJE RAZDOBLJE U RAZVOJU ZEMLJE			
IAJNA POLICIA U CARSKOJ IBEJE						PAS VI IKA TJELA ČUVAJE I VREMA				TEŽINA AMBALAŽE					
KOPRENA, VED					BOLEST ZIGLOBOVA					OBOR ZA STOKU					
					RENATO SUKIC										
SINJSKI VIII /						GLUMICA THURMAN MUŠUM MUSKO ME			MI IAJNA OJACANJA PODILCI ZA ISPORU KLI PLINA						
STIRMA STUENA, TILICA				HRVATSKI PREMIJER, IVO								ME IKA ZA DUŽINU PALAC SOKRATOV TUŽITELJ			
PI IRI U ZRANKU NAKON OLUJE					MORSKA BIRA, BUCANJ "CADOLINI"					NARODNI PJEVAČ U KAZALIŠ- TANU PUSTO- LOVINA					
... I TI SINI BRUTE!				AMERIČKA GLUMICA, LILIAN "EAST"				"EUROPEAN ARTIST I NUMBER" ELEKTR. NABIJENE CI SIKIČ				"NOBELI"			
													BANKARI		
"AMERIČKI"			VOZAČ "JAGUAR" U "FORMU LI 1" (NA 12 KI)												MAGARAC TOVAR
															
					KOČI IMA REKOLUP									"OPSEG"	
						LATINSKE NE SVOJ I SKA NOGOMET NA ORG.					FLAMANSKI SI IKAČ, CORNELIS	84		OSRUB LJULJE SLIKU	
										ZNAK INTER- FUNKCIJE "MEDICAL RECEIVING TIME"					
										PRILJIVO, SLATNO 9. 1. 18. 14 (TVO)					
															"AUSTRIJA"
						TALIJAN- SKA EKIPA 71 (AMERIČKI 1")									
						SPILJA U SPANJOL (KAZALIŠ- TI IZ KOME NOG DOBA)									

PETAK ►► 30. 1. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Glazbena TV,
HRT 2, 19.30

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Nestali svijet, crtana serija
09.30 – Zvučnjak
09.50 – Bobo, Ciki i prijatelji
10.00 – Jezični petak
10.50 – Engleski jezik
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Serija za djecu
15.20 – Vijesti
15.30 – Prirodni svijet: Otoci s blagom
16.20 – Trenutak spoznaje
16.50 – Među nama
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dokumentarni film
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
19.30 – Dnevnik
20.05 – Garcia, TV film
21.05 – Zabavni program
22.15 – Meridijan 16
22.40 – And Never Let Her Go, mini-serija
01.25 – Ubojstvo u ogledalu, film
02.55 – Zajednički užitak, francusko-južnoafrički film
04.30 – Nikad više u drugoj ligi, njemački film
05.55 – Prirodni svijet: Otoci s blagom
06.45 – Inspektor Rex
07.30 – Prijatelji 4.

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
10.20 – Znakovi vremena
11.10 – Parlaonica
12.05 – Poslovni klub
12.35 – Heureka, znanstveno-obrazovna emisija
13.05 – Željka Ogresta i gosti
14.00 – Nikad više u drugoj ligi, njemački film
15.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.10 – Vijesti za gluhe
16.35 – Zemlja nade, serija
17.20 – Inspektor Rex
18.10 – Panorama
18.40 – Crtani film
19.05 – Prijatelji 4., serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – TV Bingo Show
20.50 – Pacte des loups, francuski film
23.10 – Bljeskalica, glazbena kontakt-emisija
00.40 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
01.25 – Dokumentarni film
02.15 – Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)

19.45 – TEST
20.00 – Briljanteen
20.50 – Večer s Joolsom Hollandom
21.50 – Pregled programa za subotu

SUBOTA ►► 31. 1. 2004.

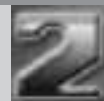

HTV 1

Izdvajamo film
'Fletch Lives'
HRT 1, 22.20

08.00 – Vijesti
08.05 – Bogovi i demoni
08.55 – Leif Erickson, američki animirani film
10.20 – Mala TV potraga
11.15 – Glazbena TV
12.00 – Podnevni dnevnik
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
15.00 – Tajno i prljavo, dokumentarni film
15.40 – Vijesti
15.55 – Oprah Show (507)
16.40 – Iz antologije Dramskog programa HTV-a: Diogeneš
17.30 – Briljanteen
18.50 – Po ure torture
19.30 – Dnevnik
20.05 – Galaktičke staze, američki film
21.50 – Vijesti
22.00 – Sport danas
22.20 – Fletch Lives, američki film
23.55 – Milom ili silom, francuski TV film
01.20 – U. S. Seals, američki film
02.55 – Jedan dan u životu, kanadski film
04.30 – Amerika – život prirode
05.00 – Bogovi i demoni
05.50 – Oprah Show (507)

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.35 – Trenutak spoznaje
10.05 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
10.35 – Među nama
11.05 – Opera Box – G. Bizet: Carmen (oko 180')

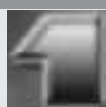
14.15 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
14.50 – The Black Windmill, britanski film
16.30 – Korijeni – hrvatske manjine u Europi
17.05 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
17.55 – Djeca u kutijama, kanadski film
19.30 – Glazbena TV
20.15 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija
20.45 – Boris Novković, snimka koncerta
21.50 – S one strane, serija
23.20 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.05 – Po ure torture
00.35 – Pregled programa

HTV 3

10.35 – Zemlja nade, serija
12.05 – Haus: Svjetski skijaški kup – spust
13.15 – Zemlja nade, serija (dvije tjedne epizode)
14.50 – EP u rukometu, prijenos polufinala
19.30 – Amerika – život prirode
20.00 – Međunarodno violončelističko natjecanje
21.20 – Bljeskalica, glazbena emisija za mlade
22.50 – Haus: Svjetski skijaški kup – spust
23.35 – Pregled programa

NEDJELJA ► 1. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
'Oscar'
HRT 3, 20.05

07.00 – Vijesti
07.05 – Crni gusar, crtani film
07.25 – Jašuci na sjever, američki film za djecu
09.00 – Vijesti
09.05 – Dizalica
10.05 – Ružno pače, crtana serija
10.30 – Percy, čuvar parka – crtana serija
10.55 – Videokiosk
12.00 – Podnevni dnevnik
12.25 – Plodovi zemlje
13.20 – Mir i dobro
14.00 – Nedjeljom u 2
15.00 – Vijesti
15.15 – Fotografija u Hrvatskoj
15.20 – Kazaam, film
17.00 – Od pet do sedam – nedjeljno zabavno popodne
19.00 – Cocco Bill, serija
19.15 – LOTO 6/45
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – g'lamur: kafé
22.20 – Vijesti
22.35 – Učenik, film
00.05 – Disappearance of Christina, američki film
01.35 – Videokiosk
02.35 – Kazaam, film
04.10 – Učenik, film
05.40 – Koncert zabavne glazbe

HTV 2

06.25 – TEST
06.45 – Kurban bajram, prijenos
08.25 – Turistička središta Hrvatske
10.15 – Obiteljski vrtuljak
10.45 – Biblija
11.00 – Mokošica: Misa, prijenos
12.00 – Kršćani, dokumentarna serija
13.05 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
13.35 – Festa Sv. Vlaha, emisija pučke i predajne kulture
14.10 – Sportski program
16.25 – Automagazin
16.55 – ATP magazin
17.25 – Ljubljana: EP u rukometu – finale, prijenos
19.30 – Carstvo divljine
20.00 – Dokumentarni film
20.25 – Talijanska nogometna liga, prijenos
22.20 – Sport danas
22.35 – Haus: Svjetski skijaški kup – super G, snimka
23.20 – Koncert zabavne glazbe
00.50 – Pregled programa za ponedjeljak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
12.05 – Haus: Svjetski skijaški kup – super G, prijenos
16.40 – I nikad je ne pusti, mini-serija
19.30 – Iz etnoarhive: Omišaljski veli pir
20.05 – Oscar, američki film
21.55 – Međunarodno violončelističko natjecanje
23.30 – Nedjeljom u dva
00.30 – Pregled programa za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 2. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo seriju
Smogovci,
HRT 1, 11.25

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Leteći medvjedići, crtana serija
09.30 – Mali veliki svijet
10.00 – Predškolski odgoj
10.50 – Učilica
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.25 – National Geographic: Gepardi – smrtonosna utrka
16.20 – Hvarski divovi, dokumentarna emisija
16.50 – Zabavni program
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dobra priča – mozaično-zabavna emisija
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – Zadnji trzaji, dokumentarna emisija
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica: Nasilje među djecom
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Zapadno krilo
23.30 – Zlatna krila
00.20 – National Geographic
01.15 – Tinjajuća cigareta, mađarski film
03.15 – Ekipa za očevid
04.00 – Zapadno krilo
04.45 – Carstvo divljine

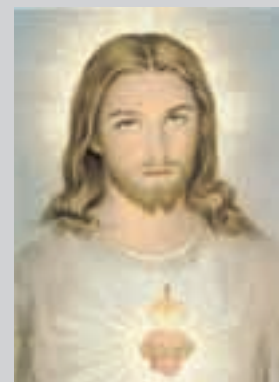
HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
10.25 – Talijanska nogometna liga, snimka
12.20 – Dobro ugođeno poslijepodne: Love song
13.20 – Braća, francuski film
14.45 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
15.30 – Dubrovnik: Otvaranje Feste Sv. Vlaha
16.05 – Iz riznica muzeja
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Zlatna krila 3., serija
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 4., serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Petica – europski nogomet
21.10 – Ekipa za očevid
22.00 – Filmovi Sylvestera Stallonea: Rambo: First Blood
23.35 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.20 – Dokumentarna emisija
00.50 – Pregled programa

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
19.45 – TEST
20.00 – Dobro ugođeno poslijepodne: Love song
21.00 – Kršćani, dokumentarna serija

21.55 – Pregled programa za utorak

UTORAK ► 3. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo Latinicu
'Nasilje među djecom'
HRT 3, 16.45

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Grčki mitovi
09.30 – Život je pun iznenađenja
09.45 – Brum, crtani film
10.00 – Prirodoslovlje
10.50 – Učilica
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – Busted on the Job, dokumentarna serija
16.15 – Iz jezične riznice
16.45 – Govorimo o zdravlju
17.20 – Hrvatska danas
17.35 – Dobra priča – mozaično-zabavna emisija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Direkt
19.30 – Dnevnik
20.10 – Globalno sijelo
20.45 – Forum
22.35 – Život ili san, dokumentarni film
23.05 – Portret umjetnika: Zlatko Šulentić
00.05 – Frasier 7., serija
00.30 – Cure u trendu
01.15 – Busted on the Job, dokumentarna serija
02.00 – Jeffersonova čast, američki film
05.00 – Mala tuđinka, film
06.30 – Prijatelji

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.00 – Zabavni program
09.30 – Zadnji trzaji, dokumentarna emisija
10.00 – Dubrovnik: Festa Sv. Vlaha, prijenos
13.00 – Mir i dobro
13.30 – Čelične kočije, američki film
15.00 – Crno-bijelo u boji
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Cure u trendu
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Frasier 7., serija
20.30 – Ciklus hrvatskog filma: Kad čuješ zvona
22.00 – Filmovi Sylvestera Stallonea: Rambo 2.
23.35 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.20 – Crno-bijelo u boji
00.50 – Pregled programa za srijedu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
16.45 – Latinica: Nasilje među djecom
18.30 – Petica
19.30 – Amerika – život prirode
20.00 – Koncert zabavne glazbe
21.40 – g'lamur: kafé
22.35 – Pregled programa

SRIJEDA ► 4. 2. 2004.

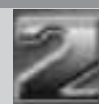

HTV 1

Izdvajamo film
'Rambo 3'
HRT 2, 22.10

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Samba i zec Leuk, crtana serija
10.00 – Likovna i glazbena umjetnost
10.40 – Stilске figure
10.50 – Učilica
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Meta, emisija za branitelje
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.25 – Bogovi i demoni
16.20 – Kućni ljubimci
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dobra priča – mozaično-zabavna emisija
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – Rijeka: More
19.15 – LOTO 7/39
19.30 – Dnevnik
20.05 – Faros-Paros: Od Parosa do Farosa
20.40 – Brisani prostor
21.35 – Pola ure kulture
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Internacional, vanjskopolitički magazin
23.10 – Na rubu znanosti
00.15 – Vrijeme je za jazz
01.40 – CIA, serija
02.20 – Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
05.00 – Rebus, serija
06.30 – Prijatelji

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.15 – Portret umjetnika: Zlatko Šulentić
10.05 – Govorimo o zdravlju
10.35 – Globalno sijelo
11.05 – Forum
12.25 – Život ili san, dokumentarna emisija
12.55 – Direkt
13.30 – Tebi za ljubav, njemački film
15.00 – Festa Sv. Vlaha
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – CIA, serija
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.35 – Rebus, serija
22.10 – Filmovi Sylvestera Stallonea: Rambo 3.
23.50 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.35 – Svijet poduzetništva
01.05 – Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
18.15 – TEST
18.35 – Košarkaška Euroliga: Ülker – Cibona VIP, prijenos
20.25 – Opera Box – G. Bizet: Carmen (oko 180')
23.25 – Budimpešta: EP u klizanju – sportski parovi, sn.
00.25 – Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ► 5. 2. 2004.

HTV 1

Izdajamo seriju
ER,
HRT 2, 17.25

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Emil iz Loenneberga, serija za djecu i mlade
09.30 – Športerica
10.00 – Povijest i zemljopis
10.50 – Učilica
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica
14.45 – Smogovci, serija za djecu
15.20 – Stoljeće Stanislavskog: Graditelji Utopije
16.25 – Savršeni svijet
16.50 – Budućnost Zemlje
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dobra priča – mozaično-zabavna emisija
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – Poslovni klub
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – Znakovi vremena
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Željka Ogresta i gosti
23.40 – Na zadatku, humoristična serija
00.00 – Pod suncem, film
02.00 – Hitna služba
02.45 – Iz riznica muzeja
03.00 – Združena braća
03.50 – Blade, hongkonški film
05.45 – Sutkinja Amy

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.30 – Svijet poduzetništva
10.00 – Faros-Paros
10.30 – Pola ure kulture
11.00 – Rijeka: More
11.30 – Internacional, vanjskopolitički magazin
12.00 – Na rubu znanosti: Teorije zavjera
13.00 – Brisani prostor
13.55 – Princ Pacifika, francusko-španjolski film
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Hitna služba
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Sutkinja Amy
20.55 – Na zadatku, humoristična serija
21.20 – Združena braća
22.15 – Filmovi Sylvestera Stallonea:
Lock Up
00.00 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.45 – Savršeni svijet

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
17.50 – TEST
18.10 – Košarkaška Euroliga: Ülker – Cibona VIP, snimka
20.00 – Budimpešta: EP u klizanju – muški, prijenos
21.30 – Vrijeme je za jazz

22.30 – Pregled programa za petak

FILM TJEDNA

HTV 1, ČETVRTAK, 5.2.2004. 3.50h

BLADE

hongkonški film

Fantastični akcijski triler o super-junaku, mješancu čovjeka i vampira koji se bori protiv zlih vampira koji pokušavaju zavladati svijetom. Bladeovu (W. Snipes) majku prije poroda ugrizao je vampir. Tako je Blade, pravim imenom Eric Brooks, postao polučovjek-poluvampir, biće

nadljudskih sposobnosti posvećeno borbi protiv vampira, ponajviše motivirano željom da osveti majku za koju misli da je mrtva. Kako su se vampiri i njihovi pomagači uvukli u najviše društvene strukture, jedini Bladeov saveznik je Abraham Whistler (K. Kristofferson) kojem su vampiri uništili obitelj. Neočekivana saveznica postaje im mlada i atraktivna hematologinja Karen Jenson (N. Wright), koju je spaljeni vampir Quinn (D. Logue) ugrizao u vrat. Izvorni vampiri žele doznati boga krvi koji će im dati neograničenu moć, a za tu svrhu neophodna im je Bladeova ljudsko-vampirski krv. Izvorni vampiri angažiraju bivšeg čovjeka koji je naknadno postao vampir, Deacona Frosta (S. Dorff), da uhvati Bladea...

Ovaj spektakularan holivudski proizvod temeljen je na istoimenom stripu, a "pogonska" mu je "snaga" glavni glumac i koproducent Wesley Snipes, jedna od najvećih afroameričkih zvijezda današnjice (Grozница džungle, New Jack City, Putnik 57, Izlazeće sunce). Četiri godine kasnije snimljen je i podjednako uspješan nastavak "Blade II", ponovno sa Snipesom i Krisom Kristoffersonom (Pat Garrett i Billy Kid, Konvoj), koji je prvim "Bladeom" revitalizirao po-davno zamrlu karijeru, u glavnim ulogama.

Uloge: Wesley Snipes, Stephen Dorff, N'Bushe Wright, Kris Kristofferson, Donal Logue, Udo Kier, Arly Jover, Traci Lords, Kevin Patrick Walls, Sanaa Lathan

Scenarist: David S. Goyer

Redatelj: Stephen Norrington

Trajanje: 116'

Nagradna igra

PRAVILA NAGRADNE IGRE

U ovom broju »Hrvatske riječi« objavljujemo joker kupon koji zamjenjuje bilo koji od četiri objavljena kupona u prošlim brojevima. Svoje kuverte s izrezanim kuponima adresirajte s naznakom »Za nagradnu igru« na adresu NIU »Hrvatska riječ«, Trg Cara Jovana Nenada 15/2, 24000 Subotica

ROK ZA SLANJE NAGRADNIH KUPONA

Vaše nagradne kupone nalijepljene na nagradni talon treba poslati najkasnije do utorka 10. veljače na adresu redakcije **IZVLAČENJE NAGRAĐA**

Javno izvlačenje nagrada održat će se u petak 13. veljače

IZ NAGRADNOG FONDA IZDVAJAMO:

Kupatilski namještaj »Milena« - Kolpa san kupatila (Subotica)

Kauč - »Minex trade« (Subotica)

300 sadnica bagrema - Rasadnik »Gradina« (Sombor)

... U pripremi su i druge vrijedne nagrade...

NAGRADNI TALON

JOKER

Nagradni kupon izrezati i nalijepiti na nagradni talon.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 600 dinara

☐ 1 godina – 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku

- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku

- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa

- Večernji dnevnik

- Agencijske vijesti iz zemlje

- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

»Iz života naših predaka«

(ponedjeljkom)

»Sportski vremeplov«

(ponedjeljkom)

»Razgovor s povodom« (utorkom)

»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)

»Na proputovanju s nama« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vujkova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

1.225 **NOVO na našem tržištu!!**
garniture JORDAN i DARIO

15.861 **49.420**

10.612 **8.683** **15.912** **31.488** **15.177**

35.552 **10.584** **8.640** **12.960** **3.546**

6.696 **4.320** **27.560** **38.016** **2.494**

40.176 **10.368** **6.480** **44.782** **5.040**

1.518

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvodanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa·san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

